

SZUNYOGH·XAVÉR·FERENC

MÁRTON L.

SZUNYOGH X. FERENC O. S. B.

SZENT PÉTER, KRISZTUS SZIKLÁJA

ELMÉLKEDÉSEK AZ APOSTOLOK CSELEKEDÉ-
NEK ELSŐ RÉSZÉ FELETT.

BUDAPEST, 1941.
KORDA R. T. KIADÁSA.

Nihil obstat. Polycarpus Radó O. S. B. censor deputatus. 179/1941. Imprimi per-
mittitur. Chrysostomus archiabbas.

Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr. 3012/1941.
Imprimatur. Strigonii, die 13. Maii 1941. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

Előszó

Könyvem használhatóságát emelni fogja, ha elmondom, mint jutottam el ehhez a könyvhöz és hogy mi vele a célom.

Utam a Bibliához a következő volt: Az Isten meghívott Szent Benedek családjába és mikor magam is öntudatosan kezdtem követni Isten hívását, szerettem volna megismerni tisztán és bensejében Szent Benedek szellemét. Tanulmányaim során boldog örömmel láttam, mily gyönyörű annak a családnak szelleme, melynek Isten kegyelméből és egyedül az Ő vezetésével tagja lettem. De ekkor örömeimet meg akartam másokkal is osztani és hirdetni kezdtem Szent Benedek Atyánk szellemét.

Ennek a szellemnek egyik jellemző vonása: „Operi Dei nihil praeponatur!” Valóban, a liturgia annyira egybeforrt a szentbenedeki szellemmel, hogy a kettőt különválasztani nem lehet és így állottam be én is, mint Szent Benedek gyermeke, a liturgikus apostolság munkájába.

Ezután ez a kettő, Szent Benedek szelleme és a liturgia szolgálata elvezetett a Szentíráshoz, melynek szintén nagy és korszerű hivatása van napjainkban. Összeölelkezett bennem ez a három: Szent Benedek szelleme, a liturgia szolgálata és a Szentírás szeretete.

Ez a lelkület biztatott, hogy zárt lelkigyakorlaton alapul a Szentírás könyvét vegyem. Így tartottam Pécsett a Női Lelkigyakorlatos Otthonban 1939. év nyarán nyolcnapos biblikus lelkigyakorlatot az Apostolok cselekedeteiről. Homíliaszerűen dolgoztam fel az egyes önálló részeket, mert a Szentíráshoz a homíliát

tartom az egyetlen megfelelő szónoki műfajnak. Azóta több más helyen is beszéltem erről és ezekből a beszédek közül keletkezett ez a könyv. Mégpedig úgy, hogy a helyi vonatkozásokat és egyéni alkalmazásokat elhagytam, magukat a gondolatokat pedig elmélkedés formájában tömörítettem.

Első célom ugyanis, hogy magának a szent szövegnek az olvasására és megismerésére segítsem el az olvasókat. Ezért a szedésben is megkülönböztetve áll előtűnk maga a szent szöveg, úgy, hogy a kiemelt sorokat egymásután olvasva az Apostolok Cselekedeteinek összefüggő szövegét kapjuk meg új átdolgozásban. Az átdolgozásban pedig két szempont vezetett. Az egyik, hogy a szöveget adjam parafrázissal modernebb formában. A másik, hogy a lap alján levő jegyzeteket beolvasztottam a parafrázisba, mégpedig úgy, hogy összefüggően is lehessen olvasni, meg ha tetszik, ki is lehessen hagyni.

A második célom volt, hogy rásegítsem az olvasókat a Szentírásba való elmélyedésre és annak egyéni életükben való felhasználására. Erre szolgálnak az elmélkedések. De mert ezek már nem szent szövegek, hanem a tanulmányok és elmélkedések alapján a saját szavaim, azért ezeket a szent szövegnél apróbb betűkkel szedettem, hogy ezzel is mutassam tiszteletemet a megszentelt szöveg iránt, amelyet szolgálni akartam.

A harmadik célom, hogy szentbeszédek számára anyagul szolgálhasson munkám. Tapasztalatból tudom, hogy a kész prédikációkat nem lehet úgy elmondani, amint olvastuk, hanem fel kell azokat higitani. Mármost a szentbeszéd maga még izletes lehet, de ha felhigítjuk, izetlenné válik. Ezért az elmélkedés gondolatait inkább tömöríteni igyekeztem, hogy azután minden szónok egyéniségét belevihesse és a sajátos körülményekhez alkalmazhassa. De hogy még jobban elősegíthessem ennek a harmadik célnak elérését, a Függelékben külön is adok utasítást és vázlatokat a szentbeszédekre vonatkozóan.

„A Biblia az élet számára“ lehetne az összefoglaló címe annak a sorozatnak, melynek egyik kötete ez a munka, de amellyel együtt megjelenik az Apokalipszis hét leveléről tartott lelkigyakorlat. Ha a jó Isten kegyelme megsegít, az újszövetség minden könyvét szeretném így feldolgozni. Ha a kedves Olvasók közül bárkinek is tetszett ez az első próbálkozás, kérem, imádkozzék a jó Isten kegyelméért, hogy annak segítségével be tudjam fejezni ezt a tervemet.

Budapest, 1941, Szent Pál fordulásának ünnepén.

I. FEJEZET

A BIBLIÁRÓL ÉS BENNE AZ APOSTOLOK CSELEKEDETEIRŐL

1. A Biblia az élet számára . . . Ez lehet az összefoglaló címe annak a sorozatnak, melynek első könyveként bocsátjuk közre ezeket az elmélkedéseket. Szándékunk a jó Isten kegyelmével az egész Szentírást így végigelmélkedni és elmélkedtetve megismertetni.

Csodálatos a Szentírás nagyon sok szempontból; mi itt csak egész röviden kettőt említünk meg:

B o v e n lehet meríteni belőle! Prohászka és az igazi nagy lelkek kötetekre valót tudtak elmélkedni róla. Aki nagy lélekkel merít belőle, annak sokat ad, de akinek gyűszűnyi a lelke és így gyűszűnyi lélekkel közeledik hozzá, azt is betölti a maga mértéke szerint.

S o k s z o r lehet belőle meríteni! Habent plures haustos — mondja Szent Ágoston a zsoltárokról, de elmondhatjuk az egész Írásról, hogy valóban sokszor, mindig ad nekünk üdítő lelki italt. Egy-egy szava, gondolata többszöri elolvasás után is az ujság erejével hat. Pap egy életen át imádkozza a Breviáriumban a Szentírást és esetleg 25 év múlva ragyog fel lelkében teljes fényében valamely szó, amit pedig talán minden nap elimádkozott. Lelki állapotunk szerint mást és mást találunk ugyanabban a szövegben az újraolvasás alkalmával.

2. Felvethetjük azonban a kérdést, hogy miért választottuk elsőnek az Apostolok cselekedeteit és miért nem az evangéliumokhoz fordultunk.

a) Először is azért, amiért az emberek általában szívesen fordulnak vissza a maguk történelmének fényes idejéhez, hőskorához. Amiért keletkeznek a hősi eposzok: Ilias és Odissea, Niebelungok éneke és Kalevala; — amiért hamisítanak is, mint Ossiant Machperson, vagy kitalálnak hősi történeteket, amint Vörösmarty, Arany magyar hősi eposzt akarnak írni. Az Apostolok cselekedete ugyanis a kereszténység ősi és hősi eposza. Ezért adhatnók ennek az egész kötetnek ezt a címet: *Ősök és hősök*.

Annak a korszaknak a története van benne, amelyben elevenen él az Úr Jézus Krisztus emléke. Azokat látjuk, azokat halljuk lapjain, akik együtt jártak, együtt éltek az Úrral. A krisztusi történelem legnagyobb alakjait és az első vértanúkat ismerjük meg belőle. Mintaképeink, erőforrásaink, serkentőink ők. Deák Ferenc idézi Anteus esetét. A Föld fia volt és mikor ellenfele, Herakles földhözvágta, megújult erővel kelt fel mindíg onnan, mert anyja, a Föld megerősítette. Csak úgy tudta őt legyőzni Herakles, hogy felemelte a földről és a levegőben szoritotta halálra. Anyaföld lelkünk számára az Apostolok cselekedete, mert Egyházunk gyökérszála itt találjuk meg. Ehhez visszatérve erőt meritünk, s így a Sátán nem tud diadalt venni rajtunk, nem tud elejteni minket. Ezen a sziklatalajon megállva, diadalmasan vívhatjuk meg harcainkat az egész pokollal.

b) De más gondolat is vezet, mikor az Apostolok cselekedetét elmélkedjük át legelőször. Steinmann mondja róla, hogy nem más, mint „az evangélium diadalmenete Jeruzsálemtől Rómáig; a zsidók elvetették ugyan, de a pogányok hálásan befogadták”. Ugyancsak ő mondja, hogy „az Egyháznak az első pünkösdtől kezdődő egész története nem más, mint a Szentlélek működésének története”. Oekumenius pedig egyenesen „a Szentlélek evangéliuma” néven emlegeti az Apostolok cselekedetét. Prat S. J. szerint „a misztikus Krisztusnak, vagyis az Egyháznak története van benne: részben *belső fejlődésében* a Szentléleknek láthatat-

lan, de meg nem szűnő működése által, részben *külső kialakulása* az apostolok prédikációja által, az Imperium széléig és a föld határáig”.

A magyar társadalomban ma mintegy divat lett a Szentlélek kultusza. Ez a hatás Prohászka püspöktől ered, mert ő szerelmes énekes volt a Szentléleknek. Ime: itt van a Szentlélek evangéliuma és benne megtaláljuk azt a forrást, melyből mélyebbé, biblikusabbá tehetjük a Szentlélek iránt való tiszteletünket.

c) Végül vezet még az a gondolat, amit Witsch így fejezett ki: „A történelmi Krisztustól az eucharisztikus Krisztuson át el kell jutnunk a misztikus Krisztusig.” Ez életprogram lehet az egyes ember számára is, mert ezt az utat kinek-kinek magának is meg kell tennie, ha mélyebb lelkiiséget akar kialakítani. De gyakorlati program lehet a lélekhódító kereszténység számára is, mert szervezkedésnél, sajtónál, filmnél, a világhódítás egyéb eszközeinél fontosabb, hogy a lelkeket meghódítsuk, mert nemcsak az egyesre, hanem a közösségre is áll: mit használ az egész világot meghódítani, ha a lelkek elpusztulnának.

A történelmi Krisztust megtaláljuk a Szentírásban, mert most a Könyvben él közöttünk az Ige, kit írásba is foglaltak és így is közöttünk lakozik. Az első gyakorlati program tehát: *a Könyvet olvasni kell*. A hívő protestánsok olvassák a Szentírást és benne valóban találkoznak Krisztussal. Sajnos, mintha a katolikusok nem olvasnák eléggé, úgyhogy a biblikus apostolságra még nagy feladat vár. Ennek a feladatnak betöltéséhez szeretnénk ezzel a könyvvel is segítséget nyújtani.

Az eucharisztikus Krisztus gondolata, mondhatjuk, hogy már felébredt a magyar katolikus társadalomban. A budapesti eucharisztikus világkongresszus annak a jele volt, hogy a magyar katolikusok egyre jobban ismerik a szentségi Jézust és egyre jobban betöltik a gyakorlati katolicizmus második pontját: *a Kenyeret enni kell*. Ezt a munkát folytatja és mélyíti el a lényegig ható erővel a liturgikus apostolság fő-

ként azzal, hogy egyre jobban rámutat a liturgia misztériumára, mely nem más, mint a szentségi életből kinőtt megszentelődés.

De el kellene jutnunk a misztikus Krisztusig: az Egyházban, tehát bennünk és krisztusi testvéreinkben élő Krisztusnak meglátásáig. Ez volna a mélyebb beleolvadás egyrészt Krisztusba, mint szőlővesszőknek a szőlőtőbe, hogy átérezzük és átéljük ennek az egybeolvadásnak boldogító valóságát. De másrészt ez jelenen a lélekhódító krisztusi élet harmadik gyakorlati pontját: *a testvért szeretni kell*, mert a misztikus Krisztussal való egység jelenti a tagoknak egymással való kapcsolatát is, hogy így teljességében élhessük a krisztusi életet. Bele kell ugyanis kapcsolódnunk Krisztusba, mint Fejbe, hisz nélküle nincs üdvösség számunkra; — de egybe kell kapcsolódnunk a tagokkal is, hogy teljesen kiépülhessen Krisztus csodálatos és titokzatos teste: az Egyház.

3. Ezekkel a gondolatokkal fogjunk hozzá az Apostolok cselekedetének olvasásához és átelmélkedéséhez.

Ezt a címet a későbbi korszak adta ennek a könyvnek. Pontosabb címe inkább ez lehetne: *Az ősegyház története*. Nem adja ugyanis mind a tizenkét apostol működését, hanem az ősegyház kialakulásában döntő fontosságú két apostollal foglalkozik: Szent Péterrel és Szent Pállal.

Első felét nevezhetnők: „Acta Sancti Petri”-nek, mert azt mutatja meg, hogy milyen rendületlenül erős *Krisztus sziklája*, akire az Úr Egyházát alapította. A második és nagyobbik felében pedig azt látjuk, hogy *Krisztus szikrája* mint gyullad ki égő szeretetben és mint gyújtotta meg a pogány világ lelkében is az élő Krisztus iránt való szeretetet; — azért ezt a részt „Acta Sancti Pauli”-nak nevezhetnők.

Van sok tanulnivalónk mind a kettőből. Legalább is meg kellene tanulnunk azt az egyet, hogy mi tudjunk élni Azért, akiért ők meg is tudtak halni.

4. Még egészen röviden itt is szólunk arról, hogyan kell olvasnunk a Szentírást. A felelet: úgy, *ahogyan a liturgiában olvastatja az Egyház*. Keltsük fel először a bűnbánatot: Munda cor meum... tisztítsd meg szívemet, tisztítsd meg ajkamat, tisztítsd meg szememet, tisztítsd meg egész lényemet, hogy méltó legyek az evangéliumot olvasni és szívembe fogadni. — Amikor pedig befejeztük az olvasást, csókoljuk meg Szentírásunkat, mert mi is elmondhatjuk nyugodtan a szentmise szavát: Per evangelica dicta deantur nostra delicta: az evangélium szavai töröljék el bűneinket! Higgyünk abban a régi tanításban, hogy a Szentírás olvasása olyan, mint egy szentelmény, tehát a velünk együtt közreműködő Egyház erejénél fogva eltörli bocsánatos bűneinket és segítő kegyelmet ad az Írás megvalósítására az életben.

II. FEJEZET

AZ EGYHÁZ MEGSZÜLETÉSE

1. A húsvéti bizonyosság.

I. ¹A mi Urunk Jézus Krisztus életéről írt evangéliumban, az én első írásomban, drága Teofilus, szóltam mindarról, amit Jézus cselekedett és tanított. Leírtam mindent kezdettől fogva ²addig a napig, melyen felvétetett a mennyekbe, miután kiválasztott apostolainak még egy utolsó parancsot adott a Szentlélek által. Azt parancsolta ugyanis utoljára, hogy hirdessenek bűnbánatot és bűnbocsánatot az ő nevében az összes népeknek. ³Kínszenvedése után ezeknek a kiválasztottjainak megmutatta magáról sok bizonyosságban, hogy él, mert megjelent nekik többször is és köztük volt negyven napon át, és beszélgetett velük az Isten országáról.

a) Egész hitünk alapja benne van ezekben a szavakban: *Jézus él*. Bátran felépíthetjük rá egész lelki életünket, mert erre építették az apostolok is hitüket: *Jézus él!* Hiába lázadoztak ellene az írástudók, a földi hatalmasok: *Jézus él!* A kereszt nem végső felkiáltójel az ő életében és a köszikla nem zárta le örökre: *Jézus él!* Krisztusban való hitünknek mindörökre vezető gondolata: *Jézus él!* Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké! *Jézus él*, mert legyőzte a halált. Ez a mi húsvéti hitünk és húsvéti örömünk. Az élő Krisztusba való élő belekapcsolódás adja meg azt a belső örömet, mely átjárta az apostolok lelkét. Ez készítette elő a Szentlélek befogadására őket is, minket is.

b) Krisztus a feltámadás utáni negyven napban Isten országáról beszélt apostolaival. *Miről szoktunk mi gondolkodni és mi beszélni?* Ne feledjük: a szív bőségéből szól a száj! Vajjon bennünk is ég-e az Isten országa kiépítésének vágya? Jézus ezt imádkozta maga is és ezt imádkoztatja velünk is: Jöjjön el a te országod. Élünk-e, teszünk-e valamit azért, hogy eljőjjön közénk és bennünk is megvalósuljon az Isten országa?

c) Az élő, a feltámadt Krisztus negyven napon át sok mindenről taníthatta és tanította is apostolait, de mi csak ezt a három sort tudnók belőle? Nem így van! A többit is tudjuk, de nem a Szentírásból. Mi katolikusok valljuk, hogy hitünknek nem egyetlen forrása a szabadon magyarázott Szentírás. A szent hagyomány megőrizte számunkra azt is, amit az apostolok szóval adtak tovább és csak később, mások foglaltak írásba.

2. A Feltámadott Iskolájában.

I. *‘Mikor a negyvenedik napon Jézus utoljára együtt volt velük, lelkükre kötötte, hogy ne távozzanak el Jeruzsálemből, hanem várják be az Atya ígéretét: a Szentlelket, akiről így szólt: Hallottátok az én ajkamról, ⁵hogy János pusztán vízzel és jelképesen keresztelt, ti azonban nemsokára Szentlélekkel fogtok kegyelemmel és valósággal megkereszteltetni.*

⁶Erre az egybegyűltek Joel próféta jövődülésére gondoltak, mert e szerint a Szentlélek kiáradása lesz a messiási ország felállításának ismeretőjele — azért megkérdezték tőle: Uram! Most állítod-e helyre Izrael országát? ⁷Ő azonban azt felelte nekik: Nem a ti dolgotok annak az időnek és alkalomnak tudása, melyet az Atya a maga hatalmánál fogva eleve megállapított. Ne ábrándozzatok tehát ily távoli álmokról, mikor van közelebbi feladatotok is, mert nem királyságra vagytok hivatalsak, ⁸hanem veszitek majd a reátok lejövő Szent-

léleknek az erejét és annak erejében tanúim lesztek először Jeruzsálemben, utána egész Judeában, Szamáriában és végül az egész római birodalomban, az ismert föld végső határáig.

a) *Tanúknak kell lennünk.* Ez a Feltámadott nagy tanítása mindnyájunk számára. A mai társadalomban is hányan kérdezősködnék távoli dolgok felől. Mennyi jövendölést hallunk pl. a világ végéről, pedig annak idejét még az angyalok sem tudják. Az apostoloknak is tanúknak kellett lenniök és az Apostolok cselekedete éppen azt mutatja meg, hogy ők mint teljesítették ezt a parancsot és valóban mint lettek tanúk.

b) Az Úr Jézus parancsában megtalálhatjuk az *Apostolok cselekedetének a felosztását* is. Az első rész megmutatja, mint lettek az apostolok Krisztus megvallói először Jeruzsálemben. A második részben Judeában és Szamáriában látjuk őket működni. Végül szétoszolnak, hogy az egész impériumban, az akkor ismert világ végéig eljutva, mindenfelé tanúságot tegyenek a felfeszített, de élő Krisztusról.

c) Erre a krisztusi tanúságtételre kell *elkészülnünk* nekünk is. Akkor tudunk húsvéti örömből élni, ha tudjuk, hogy nekünk Pannoniában, a Kárpátok aljában, a Duna-Tisza közén, ebben a szép magyar honban, otthonunkban és nyilvános életünkben — tehát nemcsak egy lelkigyakorlatos ház csendes magányában, hanem a zajos, kavargó életben is, a lelkiségtől messze-távol eső foglalkozási körben és olyan környezetben is, mely kereszténynek mondja magát, de messze van Krisztustól — az ő tanúinak kell lennünk.

Nekünk nem a környezettől kell vennünk az indítást, hanem az élő Jézustól, aki bennünk van és ránk bízta, hogy elsősorban cselekedetünkkel és példánkcal, de amikor kell, szavunkkal is, könnyünkkel is, sőt vérünkkel is tanúi legyünk a mai társadalomban és a mi környezetünkben.

3. Az égben lakozó és a földön működő.

I. ⁹Ezeket mondotta, azután szemük láttára fel-emeltetett és felhő vitte fel őt szemük elől. ¹⁰S miközben sóvárogva néztek a mennyekbe menő után, íme: két fehér ruhába öltözött férfiú alakjában két angyal állt meg mellettük és ¹¹ezek mondták: Galileai férfiak! Mit álltok mintegy tétlenkedve és mit néztek sóvárogva az égre? Munka vár rátok! Készül-netek kell rá a Szentlélek befogadásával. Tudjátok meg, hogy ez a Jézus, aki felvétetett tőletek a mennybe, éppúgy jó majd el egykor, mint ahogy most a mennybe felmenni láttátok őt.

a) Vigyük bele lelki életünkbe hitünknek mind a három tényét egyformán: Hiszem Jézus Krisztus feltámadását, mennybemenetelét és eljövételét. A liturgia mindig együtt említi ezt a hármat, ne válasz-szuk el tehát mi se ezeket egymástól, legyenek mindig együtt a lelkünkben. Sok krisztusi hívőben ha meg is van a húsvéti hit és a feltámadt Krisztust át is élik lelkükben, mégis mintha az égben lakozó, de a földön tovább működő Krisztus képe nem volna ugyanilyen erős bennük. Nem élik át teljesen azt az Úr Krisztust, aki felment az Atyához, hogy résztvegyen ott a világ kormányzásában és belenyúljon országok és emberek sorsába.

b) Kicsinyes gondolkodás az, pedig de sokszor tapasztaljuk! — mely hideg fölségben, tőlünk távol trónoló Istent képzel el. Nincs igazuk azoknak, akik ennyire szétválasztják Istent és az embert és azt mondják: Miért imádkozzunk, hiszen előre megállapí-totta Isten az emberek sorsát. Krisztusi hitünk azt mondja, hogy Fejünk ott ül az Atya jobbján és benne már mi is a megdicsőülés részeseivé lettünk.

Krisztus az égben van, az Atya jobbján, de a földön tovább működik. Mi pedig itt a földön járunk-kelekünk, de szívünk, lelkünk, természetfeletti életünk az égben van: Nostra conversatio in coelis est.

c) És *eljön újra* hozzánk! Sajgó vágó él az apos-tolokban ettől kezdve az Eljövendő után. Nem tud-

ják soha elfelejteni, milyen jó volt egykor együtt lenni az Úr Jézussal és vágyódnak utána. Ebből a vágyból fakadt az őskereszténység alaphangulata: Jöjj el, Uram Jézus! Ez a Szentírás utolsó szava, ez fejezi be az Apokalipszist, hogy ott csengjen azután az egész világtörténelmen át. De ez az imádság a krisztusi hitet egészen átélők szívéből nem üres, pusztá vágyként hangzik el, hanem bizonyossággként, tényként, amint ezt egy másik szentírási szó mutatja. Szent Pál ugyanis arám nyelven szö be levelébe több helyen is egy felkiáltást, mert valószínű, hogy sokszor és így imádkozták az első keresztények: *Maran Ata!* Ez állító mód és azt jelenti: Jön az Úr! A bizonyosság, a vágyakozás és sokszor csak álmodozás világából visszaállít a reális földi életbe. Jön az Úr valóban! Talán nagyon is hamar, de majdnem biztosan hirtelen. Jön az Úr külön-külön mindegyikünkhöz az első különítéletre. Milyen lesz az? Várhatjuk-e nyugodtan az Urat?

4. A Lélekvárás módja.

I. ¹²Az apostolok ezzel a paruziás, vagyis Krisztus eljövetelét váró lelkülettel *visszatértek Jeruzsálembe az Olajfák-hegyének nevezett hegyről, amely Jeruzsálem mellett van*, a rabbik megállapítása szerint *szombatnapi járóútra*, azaz körülbelül másfél kilométerre, mert szerintük ennyi út még nem szegte meg a szombatnapi pihenőt.

¹³*S amikor beértek a városba, felmentek a felső terembe, a „Coenaculum”-ba, ahol az Úr az utolsó vacsorát is tartotta, és ahol ők maguk is időzni szoktak. Az első köztük Péter, az Úrtól vezérnek tett sziklaember; azután jön János, a szeretett tanítvány. Együtt van kettőjükben az erő és a szeretet, a hit és a jóság. Ott van közöttük az idősebb Jakab, a buzgó imádkozó és András, akit Krisztus keresztje a kereszt szerelmesévé tett. Fülöp, ki megtanulta: az Atyát látja, aki Jézust látta, és Tamás, a sötétségbe borult kételkedőből boldog hívővé lett.*

Bertalan vagy másként Nathanael, az igazi izraelita, kiben semmi csel nem volt, és *Máté*, ki legelőször írja meg Jézus életét. Az *ifjabb Jakab*, *Alfeusnak fia*, az Úr Jézus Krisztus unokatestvére, és *Simon*, a *buzgólkodó*. Végül *Júdás*, az ifjabb Jakabnak testvére, kinek mellékneve Tádé, azaz a bátor, ki szintén első unokatestvére a mi Urunk Jézus Krisztusnak. ¹⁴Ezek mindnyájan állhatatosak voltak egy szívvel-lélekkel az imádságban az asszonyokkal együtt, köztük Máriával, Jézus anyjával és az ő rokonaival együtt.

Ime: az *első novéna*, melyet maga az Úr Jézus rendelt el. Ezzel kezdődött az Egyházban az a szokás, hogy fontos alkalmak előtt novénákat tartanak. Ebből fejlődött ki századok múlva a liturgiában a húsvétra előkészítő kilenc hetes novéna: a böjt bevezető három hete és a Szent Negyvennap hat hete. Még később ebből lett a kilenc első-péntek nagy novénája. Az első kilencedet tehát a Szűzanya, a tizenegy apostol és 120 tanítvány együtt tartja meg. Megtanulhatjuk tőlük, hogy novénát, lelkigyakorlatot hogyan kell tartanunk.

Először is *visszavonultan*. Meg kell keresnünk vagy meg kell teremtenünk a csendet. Mégpedig nemcsak körülöttünk a fizikai csendet, hanem elsősorban magunkban a lelki csendet, hogy zavartalanul foglalkozhassunk Istennel és lelkünkkel.

Azután *imádkozva*, mégpedig — ezt jól jegyezzük meg! — *közösen*. Az apostolok és az első krisztusiak állhatatosak voltak a közös imádságban. Ha gyümölcsözőbben akarjuk lelkigyakorlatainkat végezni, akkor többet kellene imádkoznunk, mint okoskodnunk. Elhagyhatunk prédikációt és elmélkedést, ha helyette imádkozunk s főként ha közösen imádkozunk. Az imádság ugyanis már maga az élet, a többi pedig csak elmélet. És itt is igaz: *Primum vivere, deinde philosophari!*

De főként azt jegyezzük meg, hogy az apostolok *Szűz Máriával együtt* voltak az első novéna alatt. Nekünk is a Szűzanya által kell eljutnunk a Szentlélekhez, hogy a Szentlélek által eljussunk az Úr Jézus

Krisztushoz és az Úr Jézus Krisztus által eljussunk az Atyához. A liturgikus év folyamán pünkösd legtöbbször május havára esik, amikor mindenfelé májusi ájtatosságokat tart a hívők áhítata a Szent Szűz tiszteletére. Így tehát az Egyház mintegy ma is májusi ájtatossággal készül pünkösd ünnepére, ahogy az apostolok Szűzanyával együtt várták a Szentlélek eljövetelét. Így lehetne a magán májusi ájtatosságot egybehangolni a liturgikus évvel és mind a kettő csak gazdagodnék evvel az egybekapcsolással.

5. A teljes apostoli kar.

I. ¹⁵*Ama napokban elsőségének tudatában felállott Péter a testvérek között (körülbelül százhusz főből álló közösség volt együtt) és így szólt hozzájuk:*

¹⁶*„Férfiak! Testvérek!*

Be kell teljesednie annak az Írásnak, amelyet a 40. zsoltárban a Szentlélek megjövendöl Dávid ajka által Júdásról, azoknak vezetőjéről, akik Jézust elfogták. ¹⁷Ő egykor közénk, apostolok közé tartozott, és társunk volt ebben az apostoli szolgálásban. ¹⁸Telket szerzett azonban a gonoszság béréért, mert az árulás díján az ő nevére vették meg a telket a zsidó papok, miután Júdás iszonyú vétkét felismerve, visszadobta nekik az árulás díját. Kétségbeesésében ugyanis Júdás nem bízott Isten irgalmában, elment egy elhagyatott helyre s ott azután felakasztotta magát. Így lógott egyideig s mikor a kötél elszakadt, ő fejfelé előrezuhant, kettérepedt és minden belső része kifordult. ¹⁹Ezt tudja Jeruzsálem minden lakója, úgyhogy azt a telket a tulajdon nyelvükön Hakeldamának, azaz Vérmezőnek hívják. ²⁰Meg van ugyanis írva a zsoltárok könyvében:

*Lakóhelyük váljék pusztasággá
És ne legyen, ki benne lakjék.*

Hasonlóképen:

Elöljárói tisztségét kapja meg más.

²¹Ennélfogva szükséges, hogy azon férfiak közül, kik együtt voltak velünk minden időben, mikor az Úr Jézus közöttünk járt-kelt, ²²kezdvé János vízzel való megmerítésétől az ő mennybe felvétele napjáig. Válasszunk ki egyet azok közül, hogy az velünk együtt az ő feltámadásának tanúságtevője legyen.

a) Krisztus Urunk szívéből fakadt gondolat az Egyház alapítása. Különben nem értenők, hogy miért akart Péter és a híven maradt tíz maguk közé társat választani? Csak az lehet az ok, hogy ők megértették Krisztus tanítását és tudták, hogy az *Úr látható Egyházat és abban hierarchikus tagozódást akart*. Tizenkettőt maga kiválasztott, ezeket magasabbra helyezte. Hetvenkettőt pedig kisebb megbízatással ruházott fel. A többi követői pedig ezek alatt voltak. Ez volt tehát már Krisztus földi életében a tagozódás.

A tizenegy apostol érezte, hogy a tizenkettes számnak mindig teljesnek kell lennie. Benne éltek ők az Úr Jézus Krisztus gondolatvilágában és most is csak az ő akaratát, szándékát akarták megvalósítani. *Kell* tehát *a vezető*, hogy a Krisztustól kiinduló hatás állandó és tartós legyen. Azután *kellenek az utódok*, tehát kell a felszentelt papság. Kell akkor is, ha minden tizenkettő között mindig akadna egy-egy Júdás. Nem szabad megütközni ezen. A Júdások elpusztulnak, de áll és él az Egyház. Ujabbal és különbel tölti be Isten az áruló helyét. Aki pedig helyére kerül, teljes szívvel jóvá akarja tenni a Júdások hibáját is és annál buzgóbban terjeszti Krisztus tanítását.

b) Válasszunk! Júdás sorsa kietlen pusztaság, — Mátyás sorsa virágoskert. Ki-ki a saját szerencséjének a kovácsa. Választhattak ők is, választhatunk mi is. Az egyik példa megrettent, a másik felbátorít. Válasszunk!

6. Az apostoli hivatás.

I. ²³ Javasoltak pedig kettőt: Józsefet, kit Barzabásznak és melléknevén Justusnak is hívtak, azután Mátyást. ²⁴ Majd így imádkoztak:

Urunk Jézus Krisztus, az örök Isten Fia! Te minden szívet ismersz, mutasd meg, hogy a kettő közül kit választottál, ²⁵ hogy átvegye ezen szolgálatnak és apostoli hivatásnak a helyét, melyet Júdás hűtlenül elhagyott, hogy közülünk eltávozzék a maga megérdemelt helyére.

Azután, mint az ószövetségben is szokás volt, az Úr akarátában előre megnyugodva, ²⁶ sorsot vetettek rájuk. A sors Mátyásra esett, erre őt a tizenegy apostolhoz sorozták.

a) *Nagy dolog az apostoli hivatás!* Tudják ezt az első krisztusiak! Imádkoznak is és úgy kérik az Istent! — Mennyire kellene látniok a szülőknek ma is a papi hivatás fenségét. Milyen boldogoknak kellene lenniök, ha gyermekeik közül valamelyiket Isten hívja. — A hívőknek pedig nem volna szabad megfélemedezniök arról, hogy íme, a krisztusiak legelső ismert imádsága a papokért szállt az Úrhoz. Követniök kellene az ő példájukat. Sokszor kellene imádkozniök, hogy adjon az Úr jó papokat és hogy a papok jók maradhassanak.

b) Itt olvastuk Józsefnek, az igaznak a nevét először és utoljára, — pedig kiváló valakinek kellett lennie, ha majdnem az apostoli kollégium tagja lehetett. A földön azonban homály borítja sorsát. De nem az égben. Ne féljünk tehát, ha a földön az ismeretlenség, a homály fed be minket is, csak az ég számára éljünk, hogy egykor ott ragyoghassunk.

III. FEJEZET

SZENT PÉTER, A SZENTLÉLEK KIVÁLASZTOTTJA

7. Az Egyház születése.

Egy német író mondja: Uns modernen Menschen bleibt nur die Wahl zwischen *Urchristentum* und *Unchristentum*. Számunkra, modern emberek számára csak e kettő között lehet választanunk: az ősi krisztusi élet, vagy a krisztustalan élet között. — Mi az ősi, krisztusi hívők életét választjuk, ehhez akarunk visszatérni, azért elmélkedünk az apostolok cselekedeteiről, mégpedig először Szent Péter apostolnak, az Úr Krisztustól kiválasztott sziklának cselekedeteiről. Mindjárt az első fejezetekben úgy jelenik meg előttünk, mint a Szentlélek férfia, mint az első a tizenkettő között.

Közelgett pünkösd ünnepe. Ez a zsidóknál a Pascha ünneplése után a hetedik hét végén volt, tehát az ötvenedik napon. Innen van a görög neve: Pentecoste, azaz ötvenedik; és ebből származott a magyar pünkösd szó. Eleinte aratási ünnep volt (IV Móz. 28, 26.); később ezen a napon ünnepelték meg a Sínai-hegyen történt törvényhozás emlékét is. De számunkra, krisztusiak számára szintén jelentős ez a nap, amint éppen a következő események mutatják.

II. ¹Midőn tehát elérkezett a pünkösd napja, mindannyian együtt voltak ugyanazon a helyen, ahol az Úr az utolsó vacsorát is tartotta, és ahol azóta rendszerint össze szoktak jönni. ²Hirtelenül heves

szél zúgásához hasonló zaj támadt az égből és be-töltötte az egész házat, ahol ültek. ³Majd pedig tűz-höz hasonló szétoszló nyelvek jelentek meg nekik és egy-egy lángnyelv leereszkedett mindegyikükre. ⁴Ekkor mindnyájan beteltek Szentlélekkel, amint azt Krisztus megígérte nekik és beszélni kezdtek külön-féle nyelveken, amiképp sugalmazás által a Szentlélek adta ajkukra a szót.

a) Nagy esemény ez! Az Egyház születésnapja és az újszövetségi törvényhozás napja. Az ószövetségi törvényt villámlás és mennydörgés között hirdette ki Isten, — az újszövetségi törvény kihirdetését is szél-zúgás kíséri és tüzes nyelvek alakjában száll le a Lélek. Az ószövetségi törvény kötéblára volt írva: kemény is volt, mint a kő. — Az újszövetségi törvényt Isten a maga szívéből sugározta bele az emberek szívébe: jóság és irgalom, szeretet és megváltás van benne. Az ószövetség az igazság törvénye volt, az újszövet-ség a szeretet törvénye, ezért jelképe az átdöfött szív.

b) Feltűnő jelek között jön el a Szentlélek. Szükség volt erre, hogy az apostolok és az első hívek a hatalmas külső jelekből döbbenjenek rá: Egy Isten van, de az egy Istenben három személy: az Atya, aki mint az Írásból tudták, a világot teremtette, — a Fiú, kinek a megváltását ők maguk is átérték, — és a Szent-lélek, akinek uralma érzékelhetően most kezdődik. Kellettek tehát ezek a feltűnő jelenségek, hogy a Szentlélek első hatása lelket átjáró legyen és mindnyájan megtudják, hogy a harmadik isteni személy az, aki a lelkeket megszenteli.

c) Mindegyik megtelt Szentlélekkel, de mind-egyik a maga mértéke szerint. *Nem egyforma mérték-kel* teltek el tehát: aki kitárta lelkét teljesen, több kegyelmet, nagyobb erőt vehetett, — aki elzárkózott előle, szegény maradt a Lélekáradás napján is.

Azután nem is egyformán válaszoltak a kegye-lemre. Más Péter harcias lelke és más Jánosnak jóságba, istenszeretetbe kapaszkodó szíve. Más az idő-sebb Jakabnak türelmes szenvedése és más az új

apostolnak, Mátyásnak buzgalma. A Szentlélek nem változtatta meg egyiket sem, de megszentelte, többé, nagyobbá tette mindegyiküket, hogy egészen azok legyenek, amik: Péter egészen Péter, János egészen János. Az egyik a szikla, a másik a jóság, a szeretet. Mindegyik így lesz külön-külön egész ember.

Igy tölt be ma is mindnyájunkat a Lélek, hogy önmagunkká tudjunk lenni, egész egyéniségekké válhassunk Isten színe előtt. Ez a nagy tanulság sokak számára, akik második Kis Térézek vagy Nagy Térézek akarnak lenni, vagy más szentek utánzói az Egyházban. Az Isten mindenkit önmagának akar és külön-külön akar megszentelni. *Mindenkinek a maga szentségét kell tehát megtalálnia és kifejlesztenie a Szentlélek erejével.*

d) Mi a jele annak, hogy a Szentlelket megkapták? — Rögtön kicsordulnak. Az edény, ha tele van, kicsordul. *Igy a lélek is, ha valami betölti, kiárad.* Árad-e belőlem a Lélek? Ebből tudom, hogy megkaptam-e?

A másik jele, hogy egész valónkat öröm tölti el. *De az örömet is közölni kell.* Nagyobb mindig a megosztott öröm, mint a kapzsi módon magunknak tartogatott. Az apostolok nem tudták örömüket magukban tartani, az egész világnak tudtul akarták adni, hogy mit kaptak. Otthagyták a felső termet és kimentek a lapos háztetőre. Alattuk gyűlt össze a nép.

8. A Lélekáradás csodája.

II. *°Ekkor a pünkösti ünnepek idején Jeruzsálemben született zsidók és pogányokból az egy Isten elfogadására megtért istenfélő férfiak tartózkodtak mindenfajta nemzetből, mely az ég alatt van.* *°Erre a zúgásra tömeg verődött össze és megdöbbentek mert kiki a tulajdon nyelvén hallotta beszélni őket.* *°Mindnyájan álmélkodtak és csodálkozva kérdezték egymástól: Nemde galileaiak-e ezek mindnyájan, akik itt beszélnek?* *°Hogyan lehet akkor, hogy mind-*

egyikünk saját anyanyelvünket hallottuk tőlük? ⁹Mi pártusok, médek és elamiták a mi zend nyelvünkön, — Mezopotámiának, Judeának és Arábiának népei sémi nyelven, — Kappadociának, Pontusnak, Ázsiának, ¹⁰Frigiának, Pamfiliának, Egyiptomnak és a Cyrene körüli Libia lakói görögül, — a Rómából való jövevények pedig latinul, — a születés szerinti ¹¹zsidók is, meg a pogányságból megtért egyistenhívők is, valamint a krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik az Istennek nagy tetteit. ¹²Mindnyájan álmélkodtak és egyesek megzavarodva kérdezték egymástól: Hát ez mi? ¹³A többiek azonban nem értették meg szavukat, de nem is törődtek velük, hanem csak gúnyolódtak és azt mondták: Mámorosak az édes bortól.

a) Ez volt a *Lélekáradás csodája*. Miről beszél legszívesebben minden ember? Amivel tele van a szíve. És mit lát meg minden ember? Ami után vonzódik a szíve. Ezek a tanítványok, ha szétnéztek a világban, a teremtésben mindenütt az *Atyaisten* nagy műveit látták meg. Ha visszatekintettek a nemrég átélt eseményekre, a *Megváltás* csodás titkaira emlékeztek. Arra gondoltak, hogy az Atya úgy szerette őket, hogy Fiát adta értük, a Fiú pedig úgy szerette őket, hogy a maga életét áldozta üdvösségükért. Most pedig, íme, a harmadik Személynek, a *Megszentelőnek* nagy tetteit is megérezték. Természetes, hogy csak Isten nagy tetteiről tudtak beszélni, hiszen azzal volt tele a lelkük.

És mi miről beszélünk? Mivel van tele a szívünk? Lelkünk tartalmát beszédünk árulja el, bensőnk abban csordul ki. Nem beszélnének oly sok aprócseprő, kicsinyes dologról, ha Istennel volnánk tele. Ha az ő nagy tetteire gondolnánk, amiket velünk is tett és amiket ma is tesz a világban, akkor *ha nem is csak arról* beszélnének, *de* amikor és ahol csak lehet, *arról is*.

b) Bábelnél az égig érő tornyot építő gőgös emberiség büntetése az lett, hogy nyelvekre szakadt

szerteszét. A Szentlélek áradásának csodája *ma megszüntette a nyelvezavart*. Ott különböző nyelveken beszéltek az emberek és nem értették meg egymást — itt az apostolok egy nyelven szólnak és mégis megértik őket a különböző nyelvű emberek.

Pünkösöd hatása a lelki világban ma is az egymás megértése és az egymás nyelvén való beszéd. Azt szokták mondani, hogy ki hány nyelven beszél, annyi ember. Vajjon mi hány nyelvet beszélünk? Tudunk-e a mások nyelvén beszélni? A szenvedő, a kételkedő, a kereső, a síró és hallgató ember nyelvén? Tudunk-e úgy beszélni az emberekkel, hogy ők is megértsenek minket, de főként, hogy mi megértsünk velük a mi Urunk Jézus Krisztust? De távol van ettől a világ! Pedig de kellene ez: mások nyelvén beszélni, mások lelkét megérteni. Nemcsak a kimondott szavakat, hanem megérteni a könnytelen sírás néma szavát, a lélek mélyén elsuttogott vágyak eget ostromlását.

c) Mindenki vehette volna a Szentlelket, de nem mindenki vette. Csak aki kitérte szívét, az kapta meg a Lelket. Aki elzárkózott előle, maradt ugyanolyan, amilyen volt. Mert lehet valaki nagy lelki élmények részese és mégsem gazdagodik belőle. Láthat főszegek eseményeket, de csak külsőségeiben és üres marad a lelke. Volt bizony nálunk is olyan, aki az Eucharisztikus Kongresszuson is csak a pompás öltözeteket, a zászlódíszet, a külsőségeket nézte és bár nálunk is tapasztalhattuk a Lélekáradás csodáját, mégis maradt gúnyos és cinikus. Nem arra figyelt, hogy mit mond neki a Lélek. Nem befelé fordult, kifelé nézett. Másokat nézett és ha nem értette meg azok áhíatának talán neki szokatlan megnyilvánulását, azt mondta: Mámorosak az édes bortól! Tág lélekkel kell mennünk a Lélekhez, hogy vehessük őt.

9. A legelső prédikáció az Egyházban.

Régi szép magyar szokás, hogy az evangélium felolvasása után a prédikáló pap ezekkel a szavakkal

buzdítja híveit: *Hallgassátok isteni félelemmel. Az Egyház születésnapján az első pápa, Szent Péter, elmondja az első beszédet, amely most következik, azért mondom én is minden olvasómnak: Hallgassátok isteni félelemmel!*

II. ¹⁴*Péter ekkor pedig, mint az Úr Krisztustól kijelölt első, mögötte a tizeneggyel, mint az apostoli testülettel, — (az első pápa az első püspöki testülettel) — megállott a tető mellvédjénél és hatalmas hangon beszédet intézett hozzájuk:*

Zsidó férfiak és Jeruzsálem összes lakói!

Vegyétek tudomásul, halljátok meg fületekkel és fogadjátok be lelketekkel is szavaimat. ¹⁵Nem részek, nem édes bortól mámorosak ezek, ahogy gondoljátok többen, hiszen még csak kilenc az óra, még a délelőtt közepe van. ¹⁶Hanem ez az a jelenség, amit Joel próféta mondott az Úr első földi eljövetelet megelőző utolsó időről, amely után több kinyilatkoztatás nem lesz, egészen a világ végéig, mikor lesz majd az utolsó, a végső eljövetele az Úrnak.

¹⁷*Az utolsó napokban — mondja az Úr — kiárasztok az én Lelkemből minden emberre. Akkor a ti fiaitok és leányaitok profétálnak, Ifjaitok látomásokat látnak, Öregjeiteknek pedig álomlátásaik lesznek.*

¹⁸*Szolgáimra és szolgálóimra kiárasztok Ama napokban Lelkemből és profétálni fognak.*

¹⁹*Csodákat tesznek odaönn az égen És jeleket idelenn a földön: Vért, tüzet és füstpárát.*

²⁰*A nap sötétséggé fog változni, A hold pedig vérbe borul, Mielőtt felvirrad az Úr nagy és fényes napja.*

²¹*De aki segítségül hívja az Úr nevét: üdvözülni fog.
Mert az ő nevét hívni annyi,
mint őt Úrnak, Istennek elismerni.*

²²*Izraelita férfiak! Hallgassatok beszé-
demre!*

Joel próféta ezen szavai szerint tehát a messiási időben csodák és jelek fognak történni. Magatok is tudjátok, hogy Jézus pedig művelt csodákat és jeleket, tehát magatoknak is el kellene ismernetek, hogy ő az a Messiás, kit a próféta e szavakkal hirdetett. *De ti a názáreti Jézust, tehát azt a férfiút, kit az Isten igazolt előttek erővel, csodákkal és jelekkel, melyeket — mint ti is tudjátok — Isten általa művelt közöttetek,* ²³*ti ezt a Jézust istentelenek keze által ugyan, de azért tulajdonképpen mégis ti magatok keresztfára szegeztétek és megöltétek.* Nem azért, mintha hatalmatok lett volna erre, hanem csak *miután Isten elhatározott terve és előretudása szerint hatalmatokba átadatott.*

²⁴*De valahogy azt ne gondoljátok, hogy ez a kereszthalál számára vereség. Ne higgyétek, hogy gyalázatban fejeződött be élete. Tudjátok meg mindnyájan és tudja meg az egész emberiség, hogy Jézus, a Megfeszített nem maradt sírjában, hanem Isten először is feltámasztotta őt, megoldván az alvilágnak kötelekeit, mert lehetetlen is volt, hogy Isten Fia abban fogva tartassék, hiszen Dávid róla mondja:*

²⁵*Magam előtt látom az Urat mindenkor,*

Mert ő jobbomon áll, hogy meg ne inogjak.

²⁶*Ezért örvend a szívem és ujjong a nyelvem,
Sőt testem is reménységgel tér nyugovóra,*

²⁷*Mivel nem hagysz te engem a sírban,
S nem engeded, hogy a te Szented rothadást
lásson.*

²⁸*Megmutatod nekem az életnek útjait,
S betöltesz engem gyönyörűséggel orcád
által.*

²⁹*Férfiak! Testvérek!*

Hatoljunk be ezeknek a szavaknak mélyébe és vonjuk le belőle a következtetéseket. *Hadd szóljak hozzátok nyíltan Dávid ösatyáról és az ő szavairól.* Ezeket nem mondhatta saját-magáról, mert rá nem is illenek. *Ő meghalt, eltemették és sírja ma is megvan nálunk.* Jézus is meghalt: láttátok — eltemették: tudjátok, nincs is még két hónapja. És kérдем tőletek: Hol a sírja? Tudjátok mindnyájan, kivétel nélkül, hogy üres. Ezt senki közületek nem tagadhatja. Ezt senki soha meg nem cáfolhatja, sem minket hazugsággal nem vádolhat senki a világon.

³⁰*Mivel azonban Dávid próféta volt, azért tudta, hogy az Isten esküvel fogadta meg neki, hogy egyik utódja ül majd trónjára: ³¹a jövőbe látva tehát Krisztus feltámadásáról beszélt, hogy sem a sírban nem marad, sem teste nem lát rothadást. ³²Ezt a Jézust valóban az Isten feltámasztotta. Ennek mi valamennyien tanúi vagyunk.*

De azután még magasabbra is emelte. Mert nemcsak feltámasztotta, hanem mennybe is felvette. ³³*Miután tehát Istennek mindenható jobbja így felmagasztalta őt, elnyerte az Atyától a próféták által is megígért Szentlelket, hogy azután nekünk elküldhesse.* Mert íme, most az Atya és a Fiú kiárasztotta azt a Lelket, akit ti is láttok és ti is hallotok, mint dicsőségének harmadik bizonyosságát.

Ezeknek az eseményeknek, miket megérteni nem tudtatok, a titka ez: Krisztus által kaptuk a Lelket. ³⁴*Mert nem Dávid ment fel az égbe, hiszen ő maga mondta:*

Az Úr az én Uramnak mondja:

Ulj az én jobbomra,

³⁵*Mignem lábad számolýává teszem ellenségeidet.* Tehát mind a Szentírásból Joel próféta és Dávid király szavából, mind pedig a felsorolt tényekből ³⁶*tudja meg tehát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy az Isten, a mi Istenünk, Úrrá is és Krisztussá is őt tette meg, azt a Jézust, akit ti megfeszítettetek.*

a) Pünkösöd rejtélyének megoldását adja ez az első prédikáció.

Ki beszél? Péter! Az, aki nemrég még tele volt magabizással: Ha mindnyájan megtagadnak, én nem hagylak el, — de aki pappászentelésének és első áldozásának éjtszakáján egy szolgálóleány szavára elárulta Mesterét. Ugyanaz a Péter, akit minden emberi tulajdonságával nagyon jól ismertek sokan, akinek látták ingadozását, ismerték gyarlóságát. Mégis, milyen öntudattal és milyen tekintéllyel beszél. A Szentlélek hogyan változtatja át úgy, hogy mégse változzék meg. Maradt is Péter és mégis más lett. Mint használja fel természetes adottságait, hogy a természetfeletti rend szolgálatába állítsa.

Isten mindent és mindenkit saját adottságai szerint használ fel. A villámot, hogy sujtson, a szellőt, hogy cirógasson. A Nílust, hogy áradjon, az erdei patakot, hogy gyönyörködtessen. A pacsirtát, hogy énekeljen, a kutyát, hogy ugasson. Nérót, hogy dühöngjön, Kis Terézt, hogy imádkozzék.

Péter is így áll, magát teljesen odaadva Isten szolgálatába, és mert egész valóját úgy, ahogy volt, odaadta, azért lett nagyobb és több mindenkinél.

b) Szent Péter az *Írás szavaira és a tényekre támaszkodva beszél.* Nekünk is rendelkezésünkre áll mind a kettő: az Írás is, de a tények is. Az Írás teljesen ugyanaz, a tények a magunk életének élményei és tapasztalatai. Vajjon mi magunk nem tapasztaltuk

meg Isten csodálatos dolgait? Nem tény-e számunkra keresztségünk és ezzel Isten fiaivá való kiválasztottságunk? Nem tény-e Isten sok más nagy kegyelme, amiről megfélemlünk? Nem tény-e Isten sok kis kegyelme, amelyet észre sem veszünk? Hogy ma is felragyogott a nap, ma is ezernyi apró áldással betöltötte perceinket, hogy ma is adott, mint ad minden nap a tövisek közt virágot és a virág kelyhében egy csepp mézet! Ha mélyebb hitünk és hálásabb szívünk lenne, bizony megtapasztalhatnók mindezt magunk is és hangosan hirdetnénk Istennek velünk tett csodáit.

c) Itt találkozunk egy szóval, amit nem lehet magyarra lefordítani: *parrhesia*. A legtöbbször így fordítják: bátorság, de ez nem fedti teljesen az értelmet. Szóról-szóra annyit jelentene: *mindent elbeszélés*. Arról van szó valóban, hogy az apostolok bátran mindent elmondanak, ami szívükön van; egyenesen és nyíltan beszélnek, emberi tekintet és félelem nélkül. Parrhesia azt jelenti tehát, hogy beszélni mindig, *amikor kell* és kimondani mindig azt, *amit kell*.

Mi sokszor hallgatagok vagyunk. Néha félelemből, gyávaságból, máskor embermegvetésből, ismét máskor egyéb, különböző okból — nem egyszer megkényelemszeretetből is. Nem szólunk akkor, amikor pedig szólanunk kellene és nem merjük hirdetni azt az igazságot, amit Isten szívünkbe oltott.

Alázatosan kérünk, Szentlélek Uristen, világosítsd meg mai híveid szívét és erősítsd meg mai híveid akaratát, hogy most, amikor oly égetően szükség van, hogy a krisztusiak ne hallgassanak, hanem amikor kell, beszéljenek és amit kell, elmondják, a te kegyelmedből meg is tehessék.

d) Péter utolsó, határozott szavával kimondja a dogmát, amelyen egész Krisztus-hitünk épül: *Jézus*, akit a zsidók keresztre feszítettek, ő a *Kyrios*, a mi fölséges Urunk és ő a *Christus*, a mi megváltó Felkentünk.

Ő a *Kyrios*, az Úr. Nem azok a Caesar Augustu-

sok, akiket akkor hivatalból istenekként tömjénezték és gyáva talpnyalásból kyriosoknak neveztek, akik családjuk nőtagjait is diváknak, istennőknek neveztették. Nem a római imperator az igazi Kyrios, hanem Krisztus, akiért hívei önként is halálra készek, de földi nagyságnak nem tömjéneznak. Gondoljunk erre mi is, amikor imádságunkat „a mi Urunk Jézus Krisztus által” küldjük az Atyához.

e) Az első krisztusi prédikáció vége hitvallás. Nekünk is hitvallásra kellene törekednünk beszédeinkben. Akkor nagyobb lenne a hatásunk. Szent Péter hallgatói először megdöbbennek, azután elhallgatnak, majd elcsodálkoznak. Megvolt minderre az okuk, mint Szent Péter megmutatta. A gúnyolódók szívébe vágott a szó és megdöbbennek, hibájukra eszmélve: Ne gúnyolódjatok a Szent fölött, akit a próféta megjövendölt. A hangoskodók elnémultak, mikor fejükre olvasta: Tudjátok meg, hogy ti Jézust, az Isten Fiát öltétek meg. És mindnyájan elcsodálkoztak, hogy ő feltámadt, mennybe ment és újra eljön. Ezekre az *igazságokra látókká lesznek a szemek és befogadására megnyílnak a szívek*. Nem tapsra, nem csodálatra vágyik Szent Péter. Prédikációjával nem gyönyörködtetni akar, hanem az igazságot adja elő hallgatóinak megdöbbenítő erővel. Így lesz a legelső prédikáció *minden prédikációnak mintaképezévé*.

10. Örök kérdés — örök felelet.

II. ⁸⁷Ennek hallatára szívükben megilletődtek, és megindult szívvel kérdezték Pétertől meg a többi apostoloktól: *Testvérek, férfiak! Mit cselekedjünk?* ⁸⁸Péter pedig ezt felelte nekik: *Térjete meg: vagyis tartsatok bűnbánatot és változzatok meg bensőtökben. Keresztelkedjete meg mindnyájan Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára és megkapjátok ti is a Szentlélek ajándékát.* ⁸⁹Mert az az ígéret, melyet Joel próféta szavai tartalmaznak, nektek is szól, valamint a ti fiaitoknak is, és mindazoknak a

távollévőknek, akiket a mi Urunk Istenünk meghív magához. ⁴⁰Még sok más egyéb szóval is intette és buzdította őket mondván: Szakítsatok ezzel a gonosz nemzedékkel, mely Krisztust keresztre feszítette és ezzel mentsétek meg magatokat tőlük, akikre szörnyű bűnükért szörnyű büntetés vár. Hallgatói közül, ⁴¹akik megfogadták szavát, megkeresztelkedtek és a tanítványok eddigi számához körülbelül három-ezer lélek csatlakozott még aznap, — ezeket azután Péter és apostoltársai azokban a napokban megkeresztelték, miután tanították őket.

a) Mi okozta a Léleknek ezt a hatását kiterjedésben? Megmagyarázza a tömeg kérdése és Péter felelete. Örök kérdés ez — és örök a felelet is.

A Szentírás olvasásánál és egyéb lelki olvasmánynál mindig ennek a kérdésnek kellene a mi lelkünkben is felcsendülnie: *Mit cselekedjünk?* Akkor gyümölcsöző a lelki olvasás, ha ezt kérdezzük, mert nem gyönyörűségért, szellemi örömekért olvasunk, hanem hogy megtudjuk, mit kíván tőlünk az Ur.

b) Szent Péter örök felelete pedig: Metanoia! Alakuljatok át. Változzatok meg. Forduljatok jobbra. Valaki egyszer ezt írta: Ez az élet semmi más: jobbról balra fordulás. Nem így kellene lennie! Emberek! Istenhez forduljatok. Mindig jobbra változzatok. Állandóan az ég felé térjete!

c) Az Apostol szava: Metanoia, nemcsak bűnbánatot jelent, ahogy ezt a szót rendesen fordítják. De a bűnbánat kezdete és az első nélkülözhetetlen feltétele annak a teljes átalakulásnak, amit Isten meg kíván tőlünk is. És vajon kinek nincs oka közülünk is a bűnbánatra? Péter egész életében siratja isten-tagadását, — mi is sírhatunk mindig hibáink, gyarlóságaink miatt!

II. ⁴²*Mindnyájan* — az újonnan megtértek a régiekkel együtt — *állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában, a kenyértörésnek közösségében és az imádságokban.* Isten érezhető közelsége miatt üdvös ⁴³*félelem fogott el közöttük is minden lelket.* Ezenkívül számos csodát és jelet is műveltek az apostolok. Ezek miatt Jeruzsálemben s a zsidók között is sokan nyugtalankodtak és nagy félelemben voltak. ⁴⁴*A hívők azonban mind összetartottak és mindenük közös volt.* De nem azon elv szerint: Ami a tied, az enyém is, hanem az Úr tanításának szellemében így gondolkodva: Testvér, ami az enyém, az a tied is. Ezért — bár nem voltak rá kötelezve — nagyon sokan ⁴⁵*birtokaikat és javaikat eladták, elosztogatták a többieknek, de nem egyformán, hanem kinek-kinek szükségéhez mérten.*

⁴⁶*Nap-nap után hűségesen, egy szívvel-lélekkel megjelentek a hívő zsidókkal együtt a jeruzsálemi templomban, hogy elvégezzék az ószövetségben szokásos imádságokat. A kenyérszegést azonban, az újszövetség áldozatát, a zsidóktól külön, házanként végezték. Azután vigadozással és a szív egyszerűségével vették magukhoz az áldozatot követő agapén, szeretetlakomán az eledelt.* ⁴⁷*Dicsérték az Istent és az egész nép szeretetében állottak. Az Úr pedig napról-napra gyarapította az üdvözülők számát.*

Igy növekedett egykor földi életében a gyermek Jézus is és így növekedett most a misztikus Krisztus is, szeretetben és kedvességben Isten és emberek előtt.

a) A Lélek első hatása a gyors *kiterjedésben* és *elterjedésben* nyilvánult meg. Ez a második hatása *mélységbe nyúl le.* Közösséget ad és teremt Krisztus, szociális vallásként lép fel a krisztusi hit. Így mutatja meg az utóbbi idők két végételével szemben is a helyes utat.

Nemrégén az individuumot, az egyént magasztalták egyre. A „Persönlichkeit“ és az „Übermensch“ volt előttük az egyetlen, igazi érték. Mikor azután ebből kiábrándultak, jött a másik véglet: a kollektivitás. Egy könyv első lapján ezt olvastam: „Du bist nichts, der Staat ist alles.“ És az utolsó lapján: „Und über alles ist der Führer.“

Látjuk a történelemben ezt az emberi ingadozást és a téves túlzást mindkét irányban. A helyes a kettő között a krisztusi hitben van. A Szentlélek *meghagyja az egyéniséget, sőt akarja azt, de ugyanakkor a közösség szolgálatába állítja be.*

b) Megalakul az első krisztusi egyházközség. Most, hogy sorra alakulnak nálunk is az egyházközségek és nekünk azokban munkás tagoknak kell lennünk, nézzük elmélkedő szívvel ezt a legelsőt és ez legyen a minta számunkra.

Kitartottak az apostolok tanításában: tehát *tudni akartak*, ismerni akarták hitüket. Tanulták, de azoktól, akik a tanításra hivatottak.

Azután *egyesültek* papjukkal az eucharisztikus áldozatban és csatlakoztak a közös imádsághoz. Vagyis megtették, amit a liturgikus apostolság hirdet napjainkban.

Harmadszor tele voltak *szeretettel egymáshoz*. Testvéreknek érezték egymást. Kifelé mint egy ember jelentek meg, befelé egy családot alkottak.

c) Ebből a rövid leírásból kitűnik, hogy az első krisztusiaknak a templom otthonuk lett, otthonuk pedig templommá szentelődött. Nekünk is ez legyen minden vágyunk és egész törekvésünk, hogy *a templomunk újra otthonunkká váljék és minden katolikus családi otthon pedig újra templom legyen*, melynek oltára a szentkép otthonuk falán, papja az édesapa és édesanya, hívei pedig az együtt és egymásért imádkozó családtagok.

IV. FEJEZET

SZENT PÉTER JÉZUS NEVÉBEN CSODÁT TESZ

12. Az első csoda.

III. ¹Péter és János, valamint a többi Krisztushívők eleinte megtartották a zsidóknál szokásos imádságokat is. Azért egy napon a két apostoltestvér együtt *felment a zsidó templomba* a délutáni közös ájtatosságra, az ő időszámításuk szerint a reggeltől számított *kilencedik órai imádság idején*. ²Éppen akkor egy születésétől fogva *sánta embert vittek arra*. Ezt naponként oda tették a templomnak úgynevezett *Ékes-kapujához*, hogy *alamizsnát kérjen a templomba menőktől*. ³Mikor ez a sánta meglátta a templomba belépni készülő Pétert és Jánost, szokása szerint *tőlük is kért alamizsnát*. ⁴De Péter Jánossal együtt *rátékitett és így szólt: Nézz reánk!* ⁵Erre az reájuk nézett, mert azt remélte, hogy *kap tőlük valamit*. ⁶Péter azonban így folytatta: *Ezüstöm, aranyam nincs; de amim van, néked adom:*

A Názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj.

Ime, míg eddig szóval hirdette Jézust az apostol, most az ő nevével végbevitt tétével is be akarta bizonyítani Jézus Isten-voltát. ⁷Azzal *megfogta tehát a bénát jobbkezénél fogva és felsegítette*. Erre azonnal megerősödött annak lába és bokája. ⁸Felugrott, talpra állt és járt-kelt. Ez még a templom külső udvarában történt. Innen a két apostol az

összecsődült tömeg elől bement a templomba. De a meggyógyult is bement velük oda és ott bent is járt-kelt, ugrándozott és dicsérte az Istent. *„Mindenkinek látnia, amint járkált és magasztalta az Istent¹⁰ és ráismertek, hogy ő az, aki alamizsnáért üldögte a templom Ékes-kapujánál. Elteltek álmélkodással és magukon kívül voltak a miatt, ami vele történt.*

a) Az első csoda az Egyházban, de nem az utolsó. A csodáknak ez a meg nem szűnő sorozata tanúsítja a világ végéig Isten mindenhatóságát és Jézus istenségét.

Ez az első csoda letagadhatatlan, mert nyilvánosan történt. A jelenlévők valamennyien ismerték a bénát, hiszen napról-napra látták. De milyen bosszantó lehetett a farizeusok számára, hogy ez a nyilvános és éppen azért letagadhatatlan csoda egy galileai által történik, akit hozzá még keresztre is feszítettek. Érezték ők is, hogy minden szemtanú lelkében felmerül a kérdés: Halottnak volna ilyen hatalma? És érezték a feleletet is: Nem halt meg, akit ők keresztre feszítettek, hanem továbbra is él, mert működik. Ez volt a tanulság a kortársak számára.

b) A csodákat ma is próbálják tagadni. Véletlennek mondják vagy ismeretlen erők játékának tartják. Részben igazuk is van. Valóban ez a csoda örökké ismeretlen erők, de az isteni erők működésének eredménye, és azért nem érti az ember.

A legnagyobb csodák a lelkek világában mennek végbe. Ilyen csoda az is, amikor a földhöztapadt ember meglátja, hogy van nagyobb az aranynál, több is az ezüstnél. Péter és János ezt a nagyobbat, ezt a többet bírták és ebből tudtak adni. Pedig ma még katolikus emberek lelkébe is belopja magát néha bizonyos lelki materializmus. Apologéták is beszélnek pl. arról, hogy a katolikus országok is éppoly gazdagok, mint a protestáns országok; védekezni akarnak ugyanis azzal a váddal szemben, hogy a katolikus országok szegényebbek. De hát az dönti-e el, hogy vallásunk

igaz, hogy kinek-kinek milyen tömött a pénztárcája? És nem az, hogy lelkileg különbbé, bensőnkben szentebbé tesz? Nem jobbmódúakká válunk, ha Krisztus hí követői közé állunk, hanem lelkibbek leszünk.

c) Le kell vetni ezeket az anyagiás gondolatokat és meg kell tanulnunk az embereknek adni többet, mint aranyat, ezüstöt. Mert ma nagyon nyomorult a világ. Kell segíteni az embereken. Elismerem azt is, hogy anyagi segítséget is kell adni, ha van miből. De ha minden embert máról-holnapra jómódúvá ten-nénk is, nem biztos, hogy ezzel jobbakká is lesznek. Anyagi támogatással szociális téren talán valamit eme-lünk, — de nem emeljük a lelket. Nekünk, igazi krisztusiaknak azt kell adnunk, amit mások, amit a világ nem adnak, mert nem adhatnak. Aranyat, ezüstöt más-sok is adnak, ugyan nem mindig egészen krisztusi gon-dolattal, — de mily kevesen és mily keveset adnak a lelki kincsekből.

Csodálatos a lelkiek és anyagiak szembeállítás. Ha anyagi javamat osztogatom, kevesebb marad ma-gamnak. De lelki kincsem nem lesz kevesebb, ha állandóan is osztogatom. Sőt! Minél többet és minél többnek adok lelkem kincseiből, annál gazdagabbá válok magam. Be kell mennünk tehát a mélybe és adnunk kell hitünk-ből és szeretetünk-ből. Sötét a világ, hitünkkel kell belevilágítanunk! Hideg-rideg, fagyos a világ, szeretetünkkel kell felmelegítenünk.

d) Péter azt mondja a bénának: *Nézz ránk!* Mernők-e mondani az embereknek, hogy nézzenek ránk? Pedig úgy kellene járnunk a világban, hogy mikor az emberek ránk néznek, meglássák bennünk Krisztust. Úgy kellene élnünk, hogy a Krisztust kereső emberek hitünk-ből és jóságunk-ból megismerjék a ben-nünk élő Krisztust. Ha nem tudjuk, nem merjük ezt mondani, akkor sok teendők van még hátra és főleg sok a kérnivalónk, hogy az Úr segítse meg hitünket és ő gyarapítsa szeretetünket.

13. Jézus nevének trónraemelése.

III. ¹¹Mikor a kivonuláskor meglátta őket a meggyógyult, odaszegődött Péterhez és Jánoshoz, hogy a tömegben többé el ne veszítse őket. Erre az egész nép lelkenézve utánuk futott, az úgynevezett Salamon-tornácba, a pogányok udvarának keleti oszlopcsarnokába, ahol egyszer az Úr Jézus is beszélt a templomszentelés ünnepén a maga istenségéről és Messiás-voltáról.

¹²Midőn Péter ezt látta, meg akarta mutatni, hogy ő nem a maga dicsőségét keresi, hanem azét, akit beszédében is hirdetett, így szólott a néphez:

Izraelita férfiak!

Mit csodálkoztok ti ezen és mit bámultok minket úgy, mintha a magunk erejéből és a magunk jóségából cselekedtük volna, hogy ez jár. Tudjátok meg, hogy nem így történt, hanem ¹³Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, a mi atyáinknak Istene dicsőítette meg ezzel a csodával Izaiástól is megjövendőlt szolgáját, az ő Fiát, Jézust, akit ti kiszolgáltattatok ugyan ellenségeinek és megtagadtatok Pilátus színe előtt, noha az már-már úgy ítélkezett, hogy szabadon bocsátja őt. ¹⁴Ti azonban megtagadtatok a Szentet és Igazat, s azt kívántatok, hogy Barabbás, a gyilkos kapjon kegyelmet: ¹⁵az élet szerzőjét ellenben megöltétek.

De a keresztrefeszített Jézust az Isten feltámasztotta halottaiból, ennek tanúi mi vagyunk. ¹⁶Az ő nevében való hit által ezt az embert, akit ti láttok és ismertek, az ő neve erősítette meg és a tőle származó hit adta vissza neki ezt az ép egészséget mindnyájatok szemeláttára.

Ismerjétek el, hogy súlyos és nagy a ti bűnötök! Ámde ¹⁷most már tudom, testvérek, hogy van enyhítő körülményetek, nevezetesen

az, hogy tudatlanságból cselekedtetek ti is, valamint a ti előljáróitok is. ¹⁸Az Isten azonban ilymódon teljesítette, amit valamennyi prófétája ajka által eleve hirdetett, tudniillik, hogy az ő Krisztusának szenvednie kell.

¹⁹Tartsatok tehát bűnbánatot és változzatok meg! Bensőtökben térjete meg, hogy valósággal eltöröltsenek, necsak befedessenek bűneitek és az Úr felderítse rátok az enyhülés időit, az örök nyugalom és örök boldogság napjait. Tartsatok bűnbánatot és változzatok meg, hogy ²⁰ismét elküldje Jézus Krisztust, kit a próféták úgy hirdettek nektek, mint a világ bíróját, a mindenség bevezetőjét és Isten terve szerinti helyreállítóját. ²¹Neki ugyan az égben kell maradnia mindaddig, amíg el nem jön a világmegújodás és mindenek helyre nem állítatnak, amint Isten megjövendölte századok óta szent prófétáinak szája által. Így többek közt ²²Mózes is megmondotta: „Uratok Istenetek támaszt majd nektek prófétát testvéreitek közül, mint engem támasztott tinektek. Őt hallgassátok mindenben, amit mondani fog nektek. ²³Be fog következni, hogy minden lélek, mely nem hallgatja ezt a prófétát, kiirtatik a nép közül.” ²⁴A többi próféta is, Sámuelettől fogva, sorra mind valamennyien a visszaállításnak ezen korszakáról jövendöltek.

²⁵Ti vagytok a prófétáknak és annak a szövetségnek fiai, melyet az Isten atyáinkkal kötött, midőn Ábrahámnak azt mondotta: „A te ivadékokban áldatik meg a föld minden nemzetsége.” Az Isten elsősorban nektek támasztotta és nektek küldötte el Fiát, hogy megáldjon titeket, de azzal a föltétellel, hogy kiki megtér gonoszságából.

a) Jézus neve a szívárvány a vízőzön után: Isten irgalmának és megbocsátásának jele. Szent Sienai

Bernardin imádkozza: „Uram, eleget hangoztattad már: Ezt mondja a seregek Ura, a bosszú Ura! Ezt mondja az Úr, a mi Bíránk! Rejtsd most már el, kérlek, neved hatalmát! Ne hallja senki többé a bosszú nevét és szűnjék meg az igazságosság neve! Add nekünk az irgalom és megbocsátás nevét. Jézusnak, a Megváltónak neve csengjen ezután fülünkben, szívünkben. Így lesz szavad valóban édes és kedves . . .” Ime, ez Jézus neve. Ebben vetkőzi le megközelíthetetlenségét a Föltség, ebben lesz igazán édes a jóság és ebben nyilvánul meg legvilágosabban Isten nagy irgalma.

b) *De intő jel is számunkra ez a név.* Mi Szent Bernardinnal azt kérjük az Úrtól, hogy legyen irántunk irgalmas és ne igazságos. Ne legyünk tehát mi sem igazságosak az emberekkel szemben, hanem legyünk irgalmasok. Mert — amit nem akarsz magadnak, te se tedd másoknak. Nincs is a földön sehol teljes igazság. Mindenkinek valamiben igaza van és ezek az emberi fél- és negyedigazságok egymással ütköznek. Nemcsak magyar igazság van! Van szlovák, rutén, szerb, sőt van zsidó igazság is. Ezért az igazság helyett, mely elválaszt fajokra és társadalmi osztályokra, bírákra és vádlottakra, keresni kellene az irgalmas-ságot, a megbocsátást, melyet Jézus hozott a földre, hogy a krisztusi szeretet összehozza, amit a földi és emberi igazság szétválasztott.

c) Jézus neve a *győzelem és diadal neve*. A litániában mondjuk róla: Az élő Isten Fia, az Atya fénye, az örök világosság ragyogása, a dicsőség királya, az igazságosság napja, legjobb Jézus, leghatalmasabb Jézus, legengedelmesebb Jézus, erős Isten. És igazán mondjuk róla mindezeket. Ezért győzhetünk ebben a névben. Szent Bernardin amerre járt-kelt prédikálni, egy pajzsot vitt magával, amelyre Jézus neve volt felírva. Mondjuk ki hittel Jézus nevét az ellenség minden támadásával szemben: és diadalt aratunk felette.

d) Jézus neve *varázsszó* is: kinyitja a kegyelem kincsesládát, Isten szívét és bőven árad az ő nevére

minden kegyelem és gazdagság a mi számunkra. Maga mondta, bármit kértek az Atyától az én nevemben, elnyeritek azt. De ránk is áll az ő másik szava: még nem kértetek az én nevemben. Próbáljuk meg és meg-
tapasztaljuk.

e) Jézus neve *figyelmeztetés is*, hogy belé helyezzük egyedül reményünket. Ma nem mindenki ebbe a névbe helyezi reményét és „üdvöt” más névtől várnak. Milliók ajkán elnémult a Dicsértessék a Jézus Krisztus, és annak nevében köszöntik egymást, akiről egy rajongója azt írta: „Dein Name ist unser Gebet.” Mi ugyan így tanultunk meg imádkozni édesanyánk ölében: Szenteltessék meg a te neved, és ezért nekünk egyedül benne van üdvösségünk, nekünk mástól nincs mit várnunk.

Meg fogjuk még mi is látni, hogy melyik név dicsérete az állandóbb és maradandóbb. Egy jó századdal ezelőtt, 1809-ben Napoleon császárléányt vett feleségül és úgyszólván egész Európát lábai alá vetette. Ki hitte volna, hogy már 1814-ben a dicsőség és rajongás után Elba és Szent Ilona szigetei következnek!

Jézus nevének dicsősége örök és köszöntése soha el nem némul a krisztusiak ajkán. Ebben a névben bízva álljuk harcunkat, szembenézünk jelennel és jövővel egyformán.

14. Az első összeütközés.

IV. ¹Mialatt azonban ők — Péter és János — a néphez beszéltek, odamentek hozzájuk a papok, a templomörség parancsnoka meg a szadduceusok. Ezek közül a papok azon ²bosszankodtak, hogy az ő engedelységük nélkül és éppen Jézus követői tanítják a népet; a szadduceusokat pedig főként az bántotta, hogy hirdetik Jézusban a halálból való feltámadást, amit ők tagadtak. Azért hívták is rögtön a templomörséget, ³elfogatták őket és őrizetbe helyezték másnapig, mert már esteledett és így aznap már nem lehetett volna a tárgyalást lefolytatni.

‘Sokan azonban azok közül, kik Péter ajkairól ezt az ígét hallgatták, hittek benne, úgyhogy csak a hívő férfiak száma elérte az ötezret.

a) Megtörtént az első összeütközés Krisztus Egyháza és a világi hatalom között. Mi volt az oka? *Hatalomféltés és gyűlölet.* A vallás üldözésének mindörökké ezek maradnak az okai. Nem az emberek java, hanem a húsfazék féltése vagy a soha meg nem szűnő gyűlölet, mely örökre lázadozni fog az ellen, akivel szemben Isten ellenkezést vetett már a Paradicsomban. Jézus összetapossa a sátán fejét, de az mindörökre leselkedik övéire. Ez a gyűlölet éppúgy örök, mint reméljük, hogy a mi szeretetünk is örök lesz.

b) Ez az első éjtszaka, melyet Krisztus követői bilincsekben töltenek. Hány éjtszaka fogja még ezt az elsőt követni! Hány Krisztus-hívőt fognak látni a cirkuszok pincéi, ahonnan az út csak a vadállatok tor-kába vezet; — Szicília kénbányái, ahol lassú sorvadás vár Krisztus híveire; — a Tower nyirkos börtöne, melyből megváltás a halál; — a francia forradalom nyaktőlői hány fejet látnak Krisztusért a fűrészporda hullani. Hányan szenvednek még majd az újkorban is a német kultúrharc alatt, a gályarabság gyötrő kín-jában, Szibéria hómezőin hány és hány éjtszakát töl-tenek még foglyokként!

Mennyit és mennyiről beszélnek ezek a bilin-csek! Beszélnek először a *szenvedésről* is, hogy Krisztus igaz követői csak gyűlöletet kapnak a világtól. Ez a Krisztus elleni gyűlölet jellemzi a világot, Krisztus híveit pedig az jellemzi, hogy szeretik egymást, de szeretik az egész világot is, sőt szeretik gyűlölői-ket is és imádkoznak azokért is, akik őket üldözik.

Beszélnek *sóhajokról* is. Az ember ember marad akkor is, ha Krisztusért van bilincsben. Fájd és szorítja a testet a bilincs; — kínozt és gyötri a lelket az álmat-lanság. Hiszen Krisztus is felsóhajtott: Szomorú az én lelkem mindhalálíg! És ő is így imádkozott: Atyám, ha lehetséges, múljon el tőlem ez a pohár! Hangoz-

hatik szenvedéseinkben a mi ajkunkról is a *De profundis!*

De beszélnek ezek a bilincsek az Atya akaratában való *megnyugvásról is*: Mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a te akaratod. Ezért beszélnek azután állhatatosságról, a halálíg bátorságról, az utolsó pillanatig lelki nagyságról a testi gyöngeségben, világosságról a sötétségben.

Sőt, — akár hisszük, akár nem — beszél a bilincs *boldogságról is*. De ezt a szót csak a hívő lélek hallja meg és csak a szerető szív érti meg. A világ számára balgaság, a krisztusiaknak boldogság: Krisztussal együtt a világ üdvösségéért szenvedhetni. Így érzik, hogy hasonlóvá válhatnak isteni Mesterükhöz és résztvehetnek a megváltás munkájában, mikor saját testükben kiegészítik azt, ami még hiányos Krisztus misztikus testében.

c) Amikor ez az első csoda történt Jézus nevében, az egyszerűek hisznek, az összetettek kételkednek. Ma mintha még a krisztusiak is „komplikáltabbak” lennének. Nemcsak a világi tudomány beszél „komplexumok”-ról, amiket Freud „kianalizál” az emberekből, — hanem jámbor hívők is a gyónás szakramentumát valami kegyelmi lelki analízisnek tekintik. Nem ez az analízis segít rajtunk, mert egyedül a hit tesz egyszerűvé. Krisztus megmondotta, ha nem leszünk olyan egyszerűek, mint a gyermekek, nem megyünk be a mennyek országába.

d) Az Apostolok Cselekedeteinek ez a része mutatja, hogy az első napokban *megkezdődött* már a küzdelem, — mi pedig magunkon tapasztaljuk, hogy még *ma sincs vége*, sőt tudjuk azt is, hogy *tartani fog* a világ végéig. De azt is mutatja már ez az első támadás, hogy erősebb a Lélek, mint a támadó. Ugyanígy ma is láthatjuk, hogy a gyűlölködő világnál, a háborút felidéző Sátánnál erősebb a megbocsátó és jóttevő szeretet. És a jövőről is azt mondja hitünk, hogy mi győzünk, mert a Lélek mindörökké erősebb marad.

V. FEJEZET

SZENT PÉTER BILINCSEKBEN

15. Krisztusban szabadon.

IV. ⁵Másnap azután a vezető emberek, a vének és írástudók egybegyültek Jeruzsálemben. Köztük volt — mert nagyon fontos ügynek tartották, amit nem lehet többé hallgatással elnézni, hanem amivel fel kell venni a küzdelmet, — ⁶Annás, az egykori főpap és veje, Kaifás, a mostani főpap, az a kettő tehát, akiknek legtöbb részük volt Krisztus halálában is. Joggal félhettek volna az apostolok és féltek is volna, ha nem kapták volna meg a Szentlelket. De most bátran nézték kettőjüket és a többieket is, mert ott volt János és Sándor, szóval az egész főpapi nemzetség.

⁷Miután maguk a papok az ősi szokás szerint félkörben leültek, a középre állíttatták a két apostolt. A tényt, a béna meggyógyítását letagadni nem tudták, annyira nyilvánvaló volt az, tehát a lázadás és engedetlenség bűnébe akarták keverni őket, azért a csodát gúnyosan lekicsinyelve, megvető hangon megkérdezték: *Micsoda hatalommal vagy kinek nevében cselekedtél ezt az úgynevezett csodát?* ⁸Ekkor Péter eltelve a Szentlélekkel, mely Krisztus ígérete szerint megadja a kellő időben a kellő szavakat, így válaszolt nekik:

„Népünk vezérei és ti, Izrael öregjei! Papi és világi vezetők, mindnyájan halljátok!

⁹Ha mi most egy születésétől fogva beteg emberen véghezvitt jócselekedetünkért kerü-

lünk ítélkezés alá és ha ezért arra kell felel-nünk, hogy miáltal gyógyult meg ez a bēna koldus, nos, megfelelünk rá. ¹⁰Vegyétek tudomásul mindnyájan, ti és Izrael egész népe, hogy ez a nyomorult a mi Urunknak, a názáreti Jézus Krisztusnak neve által gyógyult meg. Annak a Jézus Krisztusnak neve által, akit ti ugyan keresztre feszítettetek, de akit Isten feltámasztott a halálból. Most ő általa, az ő nevében és az ő erejében áll ez itt előttetek egész-ségesen.

Tudjátok meg mindnyájan, hogy ez a ¹¹Jé-zus az a kő, akit ti mint építők elvetettetek, de aki a (112.) zsoltárban megjövendőlt szegletkő lett. Benne a két szövetség harmonikus épület-ként foglalódik egybe ¹²és rajta kívül nincs üdvösség senki másban. Mert más név nem is adatott az embereknek az ég alatt, amelyben üdvözlünk kellene és lehetne, mint Jézus neve, mert ő a világnak megígért és elküldött Megváltója."

¹³Amikor azok látták Péter és János rendít-hetetlen bizalmát, bátor fellépését, ezt az egyenes beszédét, nyílt és bátor hitvallását és hozzá még megtudták, hogy ezek írástudatlan és tanulatlan emberek, elcsodálkoztak sokan, hogy mégis így ismerik az Írást és így tudják azt magyarázni. Azért most jobban szemügyre vették őket és rájuk ismer-tek, hogy Jézus hívei. ¹⁴Mivel azonban látták, hogy a meggyógyult ember is mellettük áll, semmiben sem mondhattak nekik ellent. ¹⁵Kiküldötték tehát őket a gyűlésből és azután egymás között tanakod-tak. Ugyanazok, akik nem is oly rég oly biztosan kimondották az ítéletet az emberré lett Jézusról, most a misztikus Krisztus hatalma előtt tanácstala-nul, megértetlenül állnak. Ezt kérdezzetik egymás közt: ¹⁶Mit tegyünk ezekkel az emberekkel? Azt, hogy csakugyan csodát tettek, Jeruzsálem minden

lakója tudja, mi sem tagadhatjuk, mert nyilvánvaló.
¹⁷Zavarukban nem is tudtak okosabb tanácsra jutni, mint: *Nehogy azonban a csoda híre tovább terjedjen a nép között, szigorúan parancsoljunk rájuk, hogy ne beszéljenek többé senkinek sem erről a névről sem, magától értetődőleg e névnek viselőjéről, Jézusról se beszéljenek többé mint Megváltóról.*

¹⁸Erre azután beszólították őket és meghagyták nekik, hogy egyáltalában ne beszéljenek és ne tanítsanak többé Jézus nevében. ¹⁹Péter és János azonban azt felelték nekik: *Ítéljétek meg magatok, vajjon igazságos volna-e, ha az Isten színe előtt állva inkább tírátok hallgatnánk, mint Istenre? Mert jól tudjuk mi is, hogy a törvényes hatóságnak engedelmeskedni kell, de csak addig, míg ellentétbe nem jut Isten világos és határozott rendeletével. Nekünk pedig világosan és határozottan meghagyta az Úr, hogy tanúi legyünk s éppen azért ²⁰lehetetlen nekünk, hogy el ne beszéljük, amiket láttunk és hallottunk.*

²¹Azok erre megegyezően megfenyegették, de azután elbocsátották őket, mivel nem találtak rá módot, hogy feltűnés és megütközés nélkül megbüntessék őket. De ezt nem az igazság, hanem a nép miatt tették, mert mindenki dicsőítette az eseményt, ami azzal a bénával történt. ²²Negyven éven felül volt ugyanis az az ember, akin a gyógyulás ezen csodája történt, és tudtak annyit mindnyájan, hogy ebben a korban és ily hirtelen egy született béna természetes módon nem gyógyulhatott meg. Azonkívül egy negyven éves ember már maga is komoly tanú, akinek szavát nem lehet gyermek képzelődésének venni.

a) Nézzük a tárgyalást. Este fogta el az apostolokat a templomi rendőrség és másnap korán reggel tárgyalja ügyüket a papi bíróság. Azonban a papok is csak a maguk érdekét nézik, nem az igazságot. De

mint kürtszó a magasból, úgy hangzik: „Jézus nevében!” Mint akarták izgatott szavakkal elnémitani lelkük megdöbbenését, — de Jézus neve diadalmasan hangzik.

A bírák most ugyanazt kérdezik, amit pünkösdkor a zsidók: Mit cselekedjünk? De milyen különbség van a két kérdés között! Azok azt akarták tudni, hogy Isten tőlük mit kíván, ezeknek álláspontja Istennel szemben igazán farizeusi. Nem akarják még most sem elismerni, hogy tulajdonképpen az Isten Fiával állottak szemben és hogy ezek az emberek az igazságot hirdetik. Nem vonják le a tényekből az egyetlen helyes következtetést, hogy változtassuk meg nézetünket és ismerjük el Jézust; valljuk meg tévedésünket, hajtsuk meg fejünket és kérjünk bocsánatot. Nem! Az ő kérdésük így hangzik: Mit tegyünk, hogy elnémitsuk őket? Letagadni a tényeket nem lehet. De lehet tán elhallgattatni a hirdetését? Lehet talán fenyegetéssel az emberekben félelmet kelteni? — Vajjon nem viselkedünk-e mi is, talán nem is egyszer, ilyen farizeusi módon?

b) Jézus apostolai nem hallgatnak. Elhangzik az első pápa ajkáról: *Non possumus!* Nem tehetjük meg! Hányszor kellett még ezt elmondani a századok folyamán. Elmondta Péter, még nem szóval, de életének odaadásával Nérónak. Elmondta Ambrus Theodosiusnak, mikor az a templom szentségét nem kímélve, vérengző tette után be akart menni az istentiszteletre. *Non possumus!* Nem tehetjük meg, hogy méltatlant Isten oltárához engedjünk, még ha császári korona díszíti is a fejét. Elmondta a pápa VIII. Henriknek: *Non possumus!* Nem tehetjük meg! Házasságodat fel nem bonthatjuk, még ha egész birodalmadat magaddal együtt a szakadásba és kárhozatba viszed is. Elmondta VII. Pius Napoleonnak: *Non possumus!* Az Egyház jogaiból nem engedhetünk. Komédiázhatsz előttem, nem számít az semmit. Isten a komédiából majd tragédiát teremt. Elmondta XIII. Leo pápa az Egyházat üldöző Bismarcknak: *Non possumus!* Nem

engedhetünk semmit az erőszaknak. Nem ismerhetünk el totális államot! Még akkor sem, ha minden szerzetesiskolát bezársz, ha papokat elfogatsz vagy ha az erőszak helyett a rágalomnak, a gúnynak az eszközeit használod fel, hogy az ifjúság nevelését kivedd a kezünkből.

Elmondta és elmondja Szent Péter minden utóda minden korszak minden kisebb és nagyobb önhatalmaságának: Non possumus! Nem tehetünk másként, csak ahogy az Isten törvénye kívánja. E mellett kitartunk a halálíg. Fogjon el mindnyájunkat *mélységes tisztelet az Egyház iránt*. Gerinces lélekből fakad ez a „non possumus”.

c) De azután *ehhez kellene igazodnunk magunknak is*. Ki kell nekünk is mondanunk, azért meg kell tanulnunk. A közelmúlt eseményei nagyon mutatják, hogy alkudozás, egyezkedés, engedékenységek nem vezetnek jóra. A keresztény kurzusban politika lett a vallásból és a politikában nem mindig Krisztus maradt az eszménykép. Ne feledjük, hogy valahányszor melléje állunk, valahányszor tisztelettel kimondjuk az ő nevét, valahányszor bátran megvalljuk őt szóban és tettben, mindig győzünk, mert még az ellenség is tiszteli a bátorságot, míg a megalkuvókkal packázni kezd.

d) Miért mondjuk ki a „non possumus”-t? Talán büszkeségünk nem engedi, hogy meghajoljunk? Vagy mert nem akarjuk megváltoztatni egyszer kimondott szavunkat? Vagy mert nézetünkkel nem egyezik, felfogásunkkal ellenkezik az ellenfél szava? Talán macacsságból? — Nem! Azért mondjuk ki bátran, mert számunkra *van objektív mérték*, melyhez igazodni tudunk: és ez az örök Isten örök törvénye, a fölséges Úr másíthatatlan parancsa, számunkra az Írásban megmaradt szava. Non possumus! Nem tudunk meghajolni a világi hatalom előtt, mert mi egyedül az Úr fölséges akarata előtt hajlunk meg.

16. A pásztor és a nyáj.

IV. ²³Szent Péter és Szent János elbocsáttatásuk után övéikhez visszatértek, akik éppen a coenakulumban voltak egész éjjelen át, hogy az elfogottakért kitartóan imádkozzanak és tudtul adják a papi fejedelmek és vének határozatát. ²⁴Mikor azok ezt meghallották, egy szívvel s lélekkel felfohászkodtak az Istenhez. Mondjuk el ezt az első keresztény imádságot mi is velük együtt olyan lélekkel, ahogyan ők imádkozhatták az előimádkozó apostolhoz csatlakozva. Ők ezt mondták!

„Urunk! te vagy teremője az égnek és a földnek, a tengernek és mindennek, ami ezekben van. ²⁵Dávidnak, a mi atyánknak és a te szolgádnak ajkával a Szentlélek által te mondtad:

*Miért agyarkodnak a pogányok
És törik fejüket hiábavalóságokon a népek.
²⁶A föld királyai felkeltenek,
A fejedelmek egybegyülekeztek
Az Úr ellen és fölkentje ellen.*

És mi most magunk láttuk és tapasztaltuk, ennek a jövendölésnek beteljesedését. Mert ²⁷valóban egybegyültek ebben a városban a te szolgád, Jézus ellen, akit felkentél királlyá és Megváltóvá tettél, fölkeltek Heródes és Poncius Pilátus a pogányokkal együtt és Izrael népével, ²⁸hogy végrehajtsák, amiről kezded és akaratod elhatározta, hogy megtörténjék. De hiábavaló volt minden erőlködésük, mert a mi Urunk Jézus él. Azért most ellenünk, Jézus hívei ellen fordulnak, minket fenyegetnek.

²⁹Most tehát, Urunk, lásd fenyegetésüket és tégy, amint jónak látod. Még azt sem kérjük, hogy távoztasd el a veszedelmet tőlünk, hanem alázatos szívvel csak azt az egyet: Add meg szolgáidnak, hogy teljes bátorsággal hirdessék ígédet. ³⁰Te pedig nyujtsd ki kezedet:

gyógyíts, tégy jeleket és csodákat szent Fiadnak, a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak neve által.

³¹Miután így imádkoztak, *imádságukra* mintegy Isten adta meg az Amen-t, mert megrendült a hely, ahol egybegyűltek és mindnyájan külön kegyelemként beteltek újra a Szentlélekkel, — bizvást és bátran hirdették az apostolokkal együtt ők is az Isten igéjét.

a) Milyen megható az első egyházközségről, annak fejről és tagjairól festett kép! Milyen megható ez a kölcsönös szeretet és egymásért való aggodás! Hogy remegtek a hívek pápájukért és milyen kitartóan, állhatatosan imádkoztak érte! Az elfogott pásztorok lelkében is milyen szorongás, aggodalom van övéikért. Ime, a kölcsönös szeretet, félelem, aggodás, gondoskodás! Vajjon megvan-e ez most is? Nagyon kellene, mert az Egyház ügye olyan sok helyen van veszélyben. Vajjon tudunk-e így aggodni, remegni, imádkozni üldözött papjainkért és szorongatott testvéreinkért?

b) Mikor azután összeháldoznak a pásztor és a nyáj, *ők először Te Deum-ot zengenek*. Vajjon mi lenne a mi első gondolatunk ilyen helyzetben? Mert nem tudom, vajjon a jótett után is eszünkbe jut-e a hála, vagy előbb csak élvezzük önzően az örömet; és hálát, elfeledkezve, csak jó későn adunk, ha egyáltalában adunk.

c) Hálát adtak az apostolok, hogy az első összeháldozás az első győzelmet adta meg. Ne feledjük mi se, hogy ez az Isten terve. Ebben az első esetben rejlő oktatás minden idők emberének szól. Mit féltek, kicsinyhitűek — hangzik a tanulság számunkra is. Talán megváltozott az Isten terve és nem ezen az úton vezet most is? Talán már nem igaz a régi katolikus mondás: *Per crucem ad lucem*, hogy nagypéntek keresztyén át jutunk húsvét ragyogására? Vajjon nem úgy van-e ma is, ahogy a szép magyar egyházi ének mondja:

„Térj magadhoz drága Sion
Van már néked Istened,
Ki Atyádként fölkaroljon,
Szívét osztja meg veled . . .
Azt bünteti, kit szeret,
Mert másképp ő nem tehet!”

Es vajjon nem tud ő ma is minden rosszat jóra megváltoztatni? Nagypéntekre adta egykor húsvétot és ez az útja mindig. Egyesekkel is és közösségekkel is. Európával is és hazánkkal is. Szenvedéseken át visz, de a szenvedésből arat diadalt. Le kell vetni kicsinyhitűségünket és nagyobb bizalommal kell járnunk Isten útján.

d) Mit tanulhatunk meg imádságukból? Hálát adtak, mert telve voltak bizalommal Isten iránt, de azután nyomban *imádkoztak üldözőikért is*. Nyujtsd ki kezedet meggyógyításukra, — nekünk is mindig imádkoznunk kellene Egyházunk ellenségeiért, hogy Isten gyógyítsa meg őket. Ez az egyetlen mód, hogy győzhessünk. Ha a rossznak mi is rosszat kívánunk, csak a rossz lesz több a világon. Ha ebben a ráncszakadt sötétségben mi is elsötétedünk, csak a sötétség lesz nagyobb a lelkek között. Ha jégcsapszívű emberek közt mi is hidegek leszünk, csak fagyosabb lesz a világ. Mindörökre igaz marad: A sötétséget világossággal, a hideget meleggel, a gyűlöletet szeretettel, a rosszat jóval lehet csak legyőzni. Ez a hegyi beszéd szelleme. Áldjuk tehát azokat, akik minket átkoznak. Imádkozzunk azokért, akik minket bántanak. Tegyük jót azokkal, akik nekünk rosszat tesznek. Ez volt az első krisztusiak lelkülete, ezzel győztek ők is: és ezzel győzhetünk mi is.

VI. FEJEZET

SZENT PÉTER AZ EGYHÁZ ÉLÉN

17. Az egyén és a közösség.

A szent író most három mozaikképet tár elénk. Először megismerteti az Egyház belső életét — azután Péter és az apostolok működését írja le — és végül Pétert mint vezetőt állítja elénk. Ez utóbbival kapcsolatban már itt felvethetjük a kérdést, hogy akik a hagyományt elvetve és csak a Szentíráshoz támaszkodva nem akarják Péter elsőségét elfogadni, olvasás-e igazában a Szentírást? Mert ha igen, akkor nem tagadhatnák Szent Péter elsőségét, mert lehetetlen, hogy oly tisztelettel és szeretettel vennék körül az apostolok és az ősegyház korában Pétert, ha annak elsősége nem gyökerezne Krisztus meghagyásában.

IV. ³²A hívők közösségének pedig szíve-lelke egy volt. Nem akadt közöttük, aki vagyonát kizárólagosan csak a magáénak mondta volna, hanem tudván, hogy a tulajdon nemcsak az egyéné, hanem annak vannak kötelezettségei is a közösséggel szemben is, mindenük közös is volt.

³³Az apostolok pedig nagy és hatalmas tanúságot tettek Urunknak, Jézus Krisztusnak feltámadásáról; és a kegyelem teljessége szállt mindnyájukra, mert nemcsak megismerték Krisztus evangéliumát, hanem azt életükben is megvalósították. ³⁴Nem is volt senki sem szűkölködő közöttük, mert akiknek földjük vagy házbirtokuk volt, sokan eladták azt és az eladottaknak ³⁵árát teljesen vagy

részben elhozták és az apostolok lábához tették, hogy ezzel is jelezzék a tulajdonjogról való lemondást. Mindenegyesnek pedig annyit osztottak ki, amennyire kinek-kinek éppen szüksége volt. ³⁶Igy járt el többek között, hogy egy nevet példakép is felhozzunk, József, az a ciprusi származású levita is, aki az apostoloktól a Barnabás melléknevet kapta, melynek jelentése: Vigasztalás fia. Mivel Józsefnek, levita létére, a mózesi törvény ellenére szántóföldje volt, azért azt most ³⁷eladta, az árát pedig elhozta és letette az apostolok lábához.

a) Ez az ősegyház sokat emlegetett kommunizmus. Mennyivel más ez a kényszernélküli, lelki kommunizmus, mint a mai gazdasági és anyagi kommunizmus. — De nemcsak az önkéntesség és szabadság teszi mássá, hanem az is, hogy ez a kommunizmus nem is merev kommunizmus, mert figyelembe veszi a különbségeket, s akinek több kell, többet juttat. Mindenkinnek a maga mértéke szerint ad.

b) Vessük össze magunkat és a mi társadalmunkat az őskeresztény egyénnel és társadalommal.

Először nézzük az egyént. Milyen az én gondolkodásom? Vajjon egocentrikus vagyok-e és csak a magam hasznát-javát keresem? Vagy pedig szociális, azaz görög szóval katolikus vagyok-e, mert katolikus annyit jelent, mint a közösségben, a közösséggel együtt, a közösségért élő.

Ma ezeket az igazságokat a liturgikus apostolság támasztja új életre, amikor megtanít egymással együtt és egymásért, a közösségért imádkozni. Már ezzel is segít kibontakozni a modern ember énésségéből. De ugyancsak a liturgikus apostolság rajzolta meg újra az Egyháznak eddig elfelejtett képét: a *Corpus Christi mysticum*, a misztikus Krisztus képét. Felébredt egyébként más vonalon is valami érdeklődés a közösség iránt, nevezetesen az új társadalmi mozgalmakban, a fascizmusban, a raszizmusban stb. Érzik az Egyházon kívül állók is már, hogy a közösség nemcsak összeg, a társadalom nemcsak az egyének össze-

adása, hanem a fajnak, nemzetnek, közösségnek metafizikai, de valóságos léte van. Sőt már annyira kiemelik, hogy ezzel esnek túlzásba. De ha bennük is, akik a krisztusi közösséget nem ismerik, ébredszik ez a közösségtudat, — nekünk, akik tagjai vagyunk ennek a testnek, tudnunk kell, hogy *ezt a közösségtudatot akarta Krisztus is*, csak helyesen, jól, túlzások nélkül. Érezzük meg és éljük át a Corpus Christi mysticum-ban Krisztussal, a fejjel és a testvérekkel való kölcsönös összefüggést és annak kötelező erejét.

c) Miután átélméltük az egyén viszonyát a közösséghez, a második kérdés az lesz, hogy vajjon *a mi társadalmunk* olyan-e, mint volt az őskeresztény közösség. Ha a mai magyar társadalmat nézzük, akkor sajnos, azt kell mondanunk, hogy nem olyan! A „Patrona Hungariae” országa nem valósította meg vagy már elhagyta ezeket az elveket. Virágoskert vala híres Pannónia... Igen, valamikor — de ma nem az! De újra az lesz, ha visszatér ehhez az ősi, krisztusi szellemhez.

d) A jobb jövő kiindulása kisebb körökből, sejtekből indulhat ki. Nevezetesen a vallásos egyesületeinkből, még inkább a helyesen és jól kiépített plébániai közösségekből, de elsősorban a katolikus családokból. Krisztus Urunk azt mondta, hogy arról lehet megismerni övéit, hogy szeretik egymást. Vajjon ha egy idegen ezzel a mértékkel lép be otthonunkba, szűkebb családi körünkbe, megtalálja-e minálunk ezt a krisztusi otthonokra és közösségekre oly lényegesen jellemző vonást? Mert ha nincs meg legszűkebb körünkben, akkor még nagyon sok a tennivalónk!

Azt mondta egyszer valaki: Ha elveszítem hitemet, nem azért fogom elveszíteni, mert kételkedem a krisztusi tanítás igazságában, hanem azért, mert megrendít, hogy a krisztusi hívók mennyire nem szeretik egymást. Mennyi marakodás az önmagukat krisztusiaknak nevező családokban, egyesületekben, országokban! Indiát sem szaggatja jobban szét a kasztrendszer, mint Európát a társadalmi, faji stb. különb-

ségek. Kínában sincsenek nagyobb szakadékok embercsoportok között, mint az európai háborús felek között.

A mohácsi csata idején két nagy csapás érte hazánkat: Szétszakadtunk területileg és a valláskülönbség szétszaggatott lelkileg. A terület 150 év múlva visszatért, a lelki szakadék katolikusok és a protestáns felekezetek között még ma is fennáll. — Korunkban is két hasonló veszedelem szakadt ránk. Területileg újra szétszaggattak, de lélekben is „disszimilál” a mai, szinte eretnekséggel határos nemzetiségi és faji viszály. A területi sebek egy része már begyógyult, és reméljük, nemsokára teljesen ép lesz hazánk. De hogy ezt a másikat, ezt a lelki szétválást meg lehet-e gyógyítani, az nagyon kétséges. 400 évvel ezelőtt a vallási megoszlás hosszában, a mostani nemzetiségi, faji megoszlás keresztben szaggatja szét népünket. Olyanok leszünk, mint a sakktábla! Jaj nekünk! Gyógyítást csak az a szellem hozhat, melyet az ősi, krisztusi Egyház példája mutat.

18. Az első konkoly Isten földjében.

V. ¹*Bizonyos Ananiás nevű férfiú feleségével, Zafirával egyetértve, hiúságból, hogy olyannak lássák, mint az említett Józsefet és ezért az apostolok nyilván megdicsérik őket, bár nem kellett volna, eladtak valami földet.* ²*De ugyancsak felesége tudtával Ananiás csalárdul félretett valamit a föld árából és csak egy részét vitte el és tette le az apostolok lábához.* ³*Péter azonban azt mondta: Ananiás! Miért adtad el szívedet a sátánnak? Miért hazudtál a Szentléleknek? Miért tetted félre csalárdul a birtok árának egy részét.* ⁴*Nemde nem kellett volna eladnod, mert teljesen a tied volt. Ha megmarad, magadnak marad meg, — ha pedig eladad, teljes szabadsággal magad rendelkezél vele. Meg is tarthattad volna az egészet magadnak. Miért vetemedett szíved mégis erre a képmutató dologra,*

hogy csak egy részt adj át úgy, mintha az egészet átadtad volna? *Nem embert csaltál meg, hanem a Szentleket, vagyis tehát az Istent magát.*

⁵*Amint Ananiás ezeket a szavakat hallotta, nagy félelem szállta meg szívét és talán bűnének felismerésére nagy bánat is, mert hirtelen összeesett és meghalt. Most nagy félelem fogta el mindazokat, akik ezt hallották.* ⁶*Ezután az ifjak felkeltek, a holttestet ruhába takarták, kivitték a város falain kívül és mint a nagy meleg miatt szokás volt, azonnal eltemették.*

⁷*Mintegy három óra múlva, férje után nyugtalankodva eljött és belépett Ananiás felesége, mitsem tudva arról, ami történt.* ⁸*Péter alkalmat akart adni neki is a bűnbánatra, azért megkérdezte: Mondd nekem, asszony, csakugyan annyiért adtátok el a földet, amit nekünk átadtatok? Az meg felelte: Bizony annyiért.* ⁹*Erre Péter így szólt hozzá: Mi vitt rá titeket arra, hogy megkísértsétek az Úr Lelkét, vajjon ad-e nekünk betekintést szívetekbe? Lásd, akik eltemették férjedet, az ajtónál állanak és téged is kivisznek.* ¹⁰*Zafira nyomban összeesett az ő lábánál és meghalt. A belépő ifjak halva találták, kivitték őt is és eltemették férje mellé.* ¹¹*Erre szörnyű félelem fogta el az egész hívő sereget, kik most már zárt és elkülönített társaságot, azaz Egyházat alkottak, de mindazokat is, akik ezeket hallották.*

a) Valóságos második paradicsom volt a földön az első hívek szeretetközössége. Meg is irigyelte a Sátán, és megjelent ebben az új paradicsomban. Mindjárt a kezdet kezdetén Isten földjében megjelenik a konkoly. Hát akkor hol valósul meg a megváltás? Vagy talán Jézus halála nem hozott szabadulást a bűntől? Hol található az Egyház szentsége, melyről imádkozzuk: Hiszek egy szent Egyházat? Hol van ez a jel már az ősegyházból is, ha Ananiás és Zafira van már az első hívek között? Súlyos kérdések ezek. Felelni kell rájuk. S a felelet a következő:

A megváltás nem abban áll, hogy Krisztus elvette volna végleg a földről a bűnt, hanem abban, hogy *megadta a bűntől való szabadulás lehetőségét*. Tény, hogy bűnbe eshetünk és bűnbe is esünk, mert emberek vagyunk, a földön járunk. A hármashatalom: a szemek kívánsága, a test kívánsága, meg az élet dölyfössége napról-napra bűnbe viheti az igazakat is. De tény az is, hogy Jézus megadta a kegyelem forrásait. Újra bekapcsolódhatunk az isteni életáramba és kezdhethetünk mindig újra.

Mily szomorú, hogy bukhatunk és bukunk, — és milyen boldogság, hogy mindig újra kezdhethetünk! Alleluja!

b) Lássuk igazi értelemben az Egyház szentségét, amely elsősorban Krisztussal, a Fejjel való élő kapcsolatban áll. Az Egyház szent, mint Krisztus misztikus teste. A fejjel, Krisztussal való kapcsolatának következménye, hogy a Fejnek minden szentsége szerteárad az egész testben. Szent tehát minden tag, a fejnek szentségével addig, amíg ennek a testnek élő tagja és így vele élő kapcsolatban van.

De az isteni Szöllőtőről leszakadhat egy szőlővessző és elveszítheti életét, mi lesz vele akkor? Elveszíti szent voltát, de meg van adva a lehetőség, hogy újra helyére oltassuk a leszakadt szőlővesszőt. Megvan a mód, hogy az elszakadt tagot a fejjel újra egybekapcsoljuk. Ez az igazi értelme ennek a mondásnak: Újítsatok meg mindent Krisztusban, mert a görög szöveget szóról-szóra így fordíthatnók le: Tegyetek mindent Krisztusban, a fejben a test tagjává és akkor újra árad bele az élet és újra meglesz benne a szentség.

El kell vetnünk azt a gondolatot, hogy szentségünk cselekedeteinktől függ és hogy tetteink visznek a mennyországba. Nincs a földön olyan nagy emberi tett, ami az eget és az örök boldogságot számunkra pusztán a maga erejénél fogva kiérdemelhetné. Dávidnak bűnbánata nagyobb volt a miénknél, — Ábrahám

engedelmesebb volt, mint mi, mert fiát kérte tőle az Isten, és ő nem habozott odaadni, — Salamon bölcsőbb volt minden halandónál, — Jóbban mindenkinél nagyobb volt a türelem és az Isten akaratában való megnyugvás, — Tóbiás mindenki példaképe lehet az alamizsnás felebaráti szeretetben, — lángolóbb már nem lehet lélek, mint Illésé, Izaiásé és a többi prófétáé volt, — Judit, Eszter, Rut mind a legnagyobbak, legszebbek, legdicsebbek közé tartoznak — és mégis mind valamennyien Krisztus keresztye nyomán mentek be a mennyországba. Ezt át kell élnünk, hogy levessük azt a tévedést, mintha saját cselekedeteink által elnyerhetnénk az üdvösséget, és nem Isten jószágának legnagyobb csodája, hogy érdemünknek tekintetbe azt, ami az ő ajándéka bennünk.

c) Nézzük meg, mi volt Ananiás és Zafira bűne, azután tartsunk lelkiismeretvizsgálatot, hogy nincs-e meg bennünk is valami belőle. Első bűnünk volt a *látszat-szentség*. Több volt a kirakatban, mint bent az üzletben. Előbb akartak szentnek látszani, mint szentnek lenni. — És nincsenek ma is látszat-keresztyények? Ó, de mennyire vannak! Az „Ojság” írta egyszer „vicc”-ként, hogy van Budapesten 30,000 igazi keresztyény és 500,000 „kirakatgőj”. Tréfának szánta, és megdöbbenően igazat mondott. Mi talán nem tartozunk a pusztán látszat-keresztyények közé, de néha talán mi is valamivel többet mutatunk kifelé, mint amilyenek belül vagyunk. Azonban ebből az emberi gyarlóságból még hasznunk is lehet, ha arra serkent, hogy igyekezzünk azután bensőnkben is azzá lenni, aminek látszunk, s aminek az emberek tartanak. Így lehet a képmutatásból valóság is és a színjátékból élet.

d) A másik bűnünk a *fősvénység* volt. Maguknak akartak megtartani valamit, ragaszkodtak még valamihez. Nem mindenhez, mert sokról lemondtak, de volt mégis valami, amiről nem tudtak és nem akartak lemondani, és ezzel átvittek. Mily sok keresztyényben van meg ez a második hiba, hogy valamit nem ad oda Istennek. Szívós Donát rendtársam lelki-

gyakorlataiban el szokott egy példát mondani erre vonatkozólag. A kisgyermeket édesanyja próbára akarja tenni: odaadna-e neki mindent? Sorra kéri tőle játékait és a gyermek mindent hajlandó odaadni. Végre rákerül a sor a gumicicára, — az volt a legkedvesebb játéka. Mikor azt is kéri az édesanya, a gyerek lebiggyeszti száját, azt nem! A gumicicát nem adom! — Mindegyikünknek lehet gumicicája. Azért nagyon jól vizsgáljuk meg magunkat. Ha a lelki életben nem tudunk előrehaladni, a legtöbbször abban van az oka, amiről nem akarunk lemondani. Ha erről is le tudnánk mondani, nagy léptekkel haladnánk a szentség útján.

e) Megdöbrentő a hirtelen ítélet és talán mi is szigorúnak tartjuk. Német protestáns írók emlegetik, hogy a katolikus Egyház eltért hivatásától. Először „Liebeskirche“, a szeretet közössége volt, de a római pápák hatalomvágya „Machtkirché“-vé, „Rechtskirché“-vé, hatalmi szervezetté és jogi alkotássá tette. Hogy mennyire nincs igazuk és mennyire nemcsak a szív egyháza volt a legelső közösség, láthatjuk ebből az ítéletből magából is. Kemény ugyan, de nem lehet szívtelennek mondani. Volt szív Péterben, igen, de volt gerinc is. És csak úgy jó, ha a jóság mellett megvan az erő is. *Erő jóság nélkül erőszak, — jóság erő nélkül máléság.*

Magában Istenben is együtt van mind a kettő. Ha minden tulajdonságát figyelembe vesszük: Isten az irgalom és megbocsátás, — de ugyancsak ő a szentség és igazság is. Szentségénél fogva bünt el nem tűrhet, igazságánál fogva büntetnie kell. A bünt még Fiában sem tudta elviselni, mert amikor az Isten Báránya, hogy elvegye, magára vállalja a világ bűneit, akkor mintegy Isten elhagyja őt is, hogy Krisztus sírva kiált az égre: *Éli, Éli, lamma sabachtani!*... Engedi az Atya, hogy keresztre feszítsék egyetlen Fiát, mert nem tud megegyezni a bűnnel.

Ha a mi édes Urunkat, Üdvözítőnket nézzük, benne is megtaláljuk a jóságot és erőt. Jézus irgalmas

minden kis pislákoló jóakarattal szemben, és karácsonyi angyalaival békességet ígér minden emberi jóakaratnak, — de ugyancsak ő nyolcszoros jajt mond minden látszatnak, minden farizeizmusnak. Ő az Isten Báránya, aki szó nélkül engedi magát halálra vitetni, ő Júda oroszlánja is, aki megvívja élethalálharcát pokollal, bűnnel, sáttánnal.

f) Van és kell az Egyházban fegyelemnek lennie. Lássuk át ebből az első esetből. Van és kell tehát *házassági tilalom*, mert látjuk, mily szabadosságra visz a szabadság ezen a téren. Van és *kell index*, mert a lelki hullamérgezés bacillusait másképp nem lehet kiirtani. Van és *kell exkommunikáció*, mert nemcsak old és megbocsát az Egyház, hanem köt és büntet is. Minden álhumanizmus, minden érzelgős szentimentalizmus, mely az Egyházban csak gyengédséget, szeretetet akarna látni, hamis. Ismerjük már ezt a báránybőrbe bujtatott farkast, mely csak magával szemben gyöngéd, de országokat tud az emberi jóság, humanizmus nevében rabszolgasorsba kergetni.

A világ most már átlátja, hogy kell a fegyelem. Milyen fegyelmet követel Mussolini, Franco a maga nevében vagy az állam nevében. Csak ez a fegyelem emelte őket nagyra és ez tartja őket fenn. És csak az Egyházban nem kellene fegyelem? Pedig az Egyház nem is a maga nevében és nem a maga számára, hanem Isten nevében és Istenért kér fegyelmet tőlünk.

19. A büntetés következménye.

V. ¹²Az apostolok sok jelet és csodát cselekedtek a nép között. Mindnyájan egy érzülettel gyűltek össze Salamon tornácában, ahol a Mester is szokott tanítani. ¹³Mások közül azonban, akik nem voltak keresztények, senki sem mert közéjük vegyülni, viszont a nép nagyra becsülte őket. ¹⁴Az Urban hívő férfiak és nők sokasága egyre gyarapodott, ¹⁵úgyannyira, hogy kivitték a betegeket az utcára, hordágyakra és nyoszolyákra rakták őket,

hogy mikor Péter arra megy, legalább az árnyéka érje valamelyiküket és megszabaduljanak betegségeiktől. ¹⁶Sőt Jeruzsálem szomszédos városainak, Betlehemnek, Emmausznak, Jerikónak népsokasága is odatódult. Elhozták magukkal a betegeket és a tisztátalan szellemtől gyötrötteket és azok mind meggyógyultak.

a) Megrendítő lehetett valóban mindenkire Ananiás és Zafira büntetése. De vajjon ez a megrendítő eset milyen következményekkel járt? Csökkent-e vagy gyarapodott-e a hívőkben a bizalom? Ha a szent szöveget olvassuk, akkor azt látjuk, hogy csak pillanatnyi „intermezzo” volt ez a kemény büntetés. Nem fenyegetéssel, terrorral akarták összetartani az apostolok az Egyházat. Egy pillanat ez a kemény büntetés, — és visszatérnek a pozitívumra: megmutatják az igazságot és felragyogtatják a szépséget. Örök példakép családban, iskolában, mindenütt, hogyan kell nevelni és összetartani. *A büntetés, a fenyegetés csak szükséges rossz, — de az igazi eszköz a tanítás, a példaadás és apostolság.*

b) Az apostolok keze áldott és áldó kéz volt, sok jel és sok csoda történt általuk. Vajjon hogy sirba kerültek és elporladtak ezek az áldó kezek, nincs többé áldó és csodatevő kéz? Kérdezzük csak meg a Sátánt, miért fél úgy a papok kezétől? Miért rágalmazza úton-útfélen őket? Miért akarja tőlük eltántorítani a híveket? Miért tör oly gyűlölettel ellenük? — Hogy elfeledtesse: a papok keze is áldott és áldó kéz.

Vagy nem akarjuk elhinni, hogy mikor a pap keze vizet önt fejünkre, akkor Krisztus életét közli? Vagy ha keresztet vet és föloldoz, akkor fel vagyunk oldozva? Vagy amikor Krisztus testét nyújtja nekünk, akkor Krisztust adja is? Vagy ha a pap keze megkeni a beteget, az ő kenése és szava megoldja valóban, amit a beteg érzékeivel vétkezett?

Miért nem hiszünk jobban ebben az áldó és ál-

dott kézben? Miért csak a primíciás papnak csókolunk kezét? Nem szárad le a kenet oly gyorsan róla, — mindvégig felkent kéz, Isten áldását közlő kéz marad.

c) Hogyan hatott a büntetés? A nép, a hívő sereg nem riadt vissza, nem borzadt meg: ez csak a gyávák, az alkudozók szokása. Nem félnek azok, akik egészen Krisztuséi, mert tudják, hogy Istenük kezében még a büntetés is mindig áldás.

A távollevők és kívülállók között voltak komolytalanok is, akik csak jelet és csodát akartak látni. Ma is sokan elmennek éjjeli szentmisére, látványos körmenetre, nyilvános ünnepélyekre. Minden olyan alkalommal ott vannak, mikor sok a külsőség, a látnivaló. Mennyi félkeresztényt, álkeresztényt és nemkeresztényt láthatunk ilyen alkalmakkor. Ezeket csak a rendkívüli, a feltűnő vonzza.

A komolyan keresőket nem riasztja el a keménység. Konvertiták mondják a katolikusokról, papokról is: Sajátságos, hogy ha kívülálló kezd érdeklődni a katolikus hit iránt, akkor a katolikusok, ami hitükben kemény, próbálják előttünk szelidíteni, és ami isteni elem, próbálják emberivé tenni, hogy el ne riasszanak minket. Pedig higgyük el, komolyan kereső embereket jobban vonzza az egyenesség, nyíltság, határozottság, sőt a keménység is.

Protestáns író veti fel a kérdést, hogy mi az oka, amiért a liberális prédikátorok beszédei olyan üressé lettek? Azért, mert meg akarták nyerni a modern embert, lassan annyit elhagytak a komoly, határozott és kemény igazságokból, hogy semmi sem maradt tartalmas. Katolikus beszédekre is alkalmazhatjuk. Olvastunk, hallottunk olyan prédikációt, melyet elmondhatna már nem pap is, mert annyira nem maradt benne semmi isteni elem. Nem kell félni az igazságoktól, mert az igazság felszabadít és Isten fiaivá tesz.

VII. FEJEZET

SZENT PÉTER, JÉZUS KRISZTUS MEGVALLÓJA

Az előző elmélkedésben Szent Péternek befelé való működését, az Egyházban való hatását néztük. Most lássuk meg, hogy kifelé, a világ felé milyen volt a szerepe. Tanulság számunkra is, hogy nekünk is először befelé kell fordulnunk, először lennünk kell igazi krisztusiaknak, csak azután lehet tennünk Krisztusért. Az első és fontosabb: Krisztusban, Krisztussal, Krisztusért élni.

20. Kik Krisztus ellenségei?

V. ¹⁷Szent Péter és Szent János nem ijedtek meg a főpap tilalmától, tovább hirdették Krisztust és mind nagyobb lett a benne hívők száma. *De ekkor a főpap is haragra lobbant és mindnyájan, kik vele tartottak.* (Vagyis nem annyira a megfontoltabb és nyugodtabb farizeusok, minő Gamáliel, hanem a másvilágot tagadó és egészen a jelennek, a földnek élő szadduceusok felekezete.) Elteltek irigységgel és féltékeny versengéssel. ¹⁸*Megfogták az apostolokat, mindnyájukat és a nyilvános tömlöcbe vetették őket.* ¹⁹*Az Úr anyaga azonban éjtszaka idején megnyitotta a börtön ajtaját, kivezette őket és azt mondta:*

²⁰*Menjetek és álljatok oda az emberek elé! Hirdessétek bátran a népnek a templomban ennek*

a Krisztusban való természetfölötti életnek minden igéjét.

²¹Ezt hallva, jó korán bementek a templomba és ott tanítottak. Mikor pedig kíséretével együtt megjött a főpap, egybehívták a teljes szinédriumot, a főtanácsot, vagyis Izrael fiainak összes véneit. Elküldötték ezután a börtönbe, hogy elővezessék a foglyokat. ²²De mikor a szolgák odaértek és megnyitották a tömlöcöt, nem találták őket. Visszatértek tehát és ²³jelentették: A börtönt ugyan gondosan bezárva találtuk, az örök is ott álltak az ajtók előtt: de mikor kinyitottuk azt, benn senkit sem találtunk.

²⁴Ezen szavak hallatára a templomórség parancsnoka és a papi fejedelmek meghökkentek ezen a különös eseten. ²⁵Épp ebben a pillanatban beállított valaki és hírül hozta nekik: Ime a férfiak, kiket börtönbe vetettetek tegnap, most a templomban vannak és ott tanítják a népet.

²⁶Erre a templomórség parancsnoka elment a szolgákkal és erőszak nélkül elhozta onnan őket, mert attól tartottak, hogy a nép megkövezi őket, ha erőszakoskodnának az apostolokkal szemben. ²⁷Majd elővezették és a főtanács elé állították, a főpap pedig kérdőre vonta őket, — de Jézus nevét nem akarta ajkára se venni — azért így szólt:

²⁸Szigorúan meghagytuk nektek, hogy ne merjetez tanítani abban a névben: és lám, mégis Jeruzsálem visszhangzik tanítástoktól, sőt ránk akarjátok hárítani a felelősséget annak az embernek vééréért.

Tán eszébe jutott, hogy ő maga mondta: Az ő vére mirajtunk és fiainkon — és most már félni kezdett, hogy önelátkozása teljeseedik. ²⁹Szent Péter és az apostolok erre így feleltek:

Inkább kell engedelmeskednünk Istennek, mint az embereknek. ³⁰A mi atyáinknak Istene ugyanis feltámasztotta halottaiból azt a Jézust, akit ti a ke-

resztfára függesztve megöltetek. ³¹Igenis megvalljuk és hirdetjük, hogy az Isten örök, mindenható jobbájával az örök élet vezérévé és a lelkek üdvözítőjévé emelte őt, hogy megtérést és bűnbocsánatot szerezzen Izraelnek. ³²Ezeknek az eseményeknek tanúi vagyunk mi, és a Szentlélek, aki minket is felvilágosít és akit az Isten megadott a neki engedelmeskedőknek.

³³Ennek hallatára fogukat csikorgatva elhatározták, hogy megölik őket.

a) Érdemes megnézni ezt a társaságot, mely nemrég még Jézus ellen, most pedig hívei ellen támadt. Minden társadalmi osztály képviselve volt. Ott voltak Jeruzsálem ősi nemesei, akik a multnak, a történelemnek alapján vitattak maguknak különleges jogokat. De megtaláljuk a *pénznagyságokat* és *finánczseniket* is, akik azt hiszik, hogy a pénz igazi tekintélyt, sőt még ész is ad nekik. Hozzájuk csatlakoztak az *állami tisztviselők*, akik mindenkor a hatalom árnyékában szeretnek meghúzódní, csak hogy a maguk előrehaladását biztosíthassák. No meg a *jómódú polgárok* is ebbe a díszes körbe tartoznak, akik szeretnék tartóssá tenni maguk számára a kényelmes és gondtalan jólétet.

Ma ezt így mondanók: együtt volt az arisztokrácia, a bankokrácia, a bürokrácia és a burzsoázia. Vajjon mindezek ma hol vannak? Krisztus mellett vagy Krisztus ellen?

b) Teljes az összeütközés a világi hatalom, a földi örömtök élvezői és Krisztus tanítványai között, — de ez a harc örökké tart. Ezek az emberek nem értik meg soha az evangélium szellemét, mert Isten fiainak lelki törvényét a testi ember soha fel nem fogja.

Valamit azonban mégis meg kellett sejtteniök és ha nem is vallották meg, de érezniök kellett. Ma is látnia kell hitünk minden ellenségének, amit ezek az első üldözök megsejtették, hogy szembenállnak egymással: hatalom a hatalommal, meggyőződés meggyőződéssel, lelkiismeret lelkiismerettel, tekintély

tekintéllyel. Csak az egyik múltó hatalom, gyökértelen meggyőződés, ingadozó tekintély, nagyon is tág lelkiismeret. Velük szemben kinőtt az isteni hatalom, a fölülről kapott tekintély, a lelket átjáró meggyőződés és Isten akaratával megegyező lelkiismeret. Megszűnt a zsinagóga hatalma és tekintélye, helyébe jött az Ecclesia!

c) Látják a napról-napra gyarapodó krisztusi tábor mindezek az emberek és mégsem akarnak jobb útra térni. *De szörnyű is a megátalkodottság.* Úgy szeretnék elhallgattatni Jézus nevét, hogy még maguk sem ejtik ki. De tudják, hogy az az „ember” mégsem az, akinek gondolták, hogy mégis csak Krisztus ő, az élő Isten Fia, ám tévedésüket megvallani nem engedte gögjük. Apostolai már nem egyszerű, gyarló halászemberek, híveinek serege nem szegény proletártömeg, több van bennük. Ezek a halászberek úgy tanítanak, ahogy közülük való bölcs nem tud tanítani. Hatalmuk van olyat tenni, amit az ő világukból senki sem tud. De mindebből nem vonnak le más következtetést, mint csak azt, amit a bűn mindenkor szokott tenni: a régi bűnt új bűnnel eltusolni.

Megbánni? Azt nem! A bűnökbe egyre jobban belebonyolódni? Azt igen! Így van ez mindig. Először valaki csak kicsit hazudik, tréfából, mentegetődzésből, szégyenérzetből. Ha rajtakapják, nem vallja be hibáját, hanem inkább újabbat és nagyobbat hazudik. És megkezdődik az az út, amelyről édesanyám így tanított engem: Aki hazudik, az lop is — aki lop, az rabol is — aki rabol, az gyilkol is! Igen, *ez a bűnnek az egymásrakövetkezése*, a „consecutio vitiorum”.

d) *Most következik a terror*, mert a jogtalanná lett vagy a jogalapot nélkülöző hatalom minden időben terrorral tartja fenn magát: a maga világnézetét és életmódját akarja rákényszeríteni mindenkire. Ám egyenruhát, jelvényt, köszöntést lehet kieroszakolni, de a lelket, a belsőt, a gondolkodást nem lehet gúzsba kötni.

A bölcselet azután megtalálja mindig a terrorral győzedelmeskedő hatalomnak az igazolását. Így beszél már Hegel is az állam fölényéről és a pozitív jogról (Staatsabsolutismus, Rechtspositivismus), de ez nem más, mint a farkas joga a báránnal szemben. Akinek nagyobb a hatalma, az meghajlásra kényszerítheti a gyengébbet, de joga sohasem több az ököljognál.

Mennyivel más ezzel szemben az Egyház hatalma! Isten szaván, a természet törvényének alapján állva, nincs szüksége fegyverre, katonaságra, az állami mindenhatóság szervezetére, mert a nélkül is győz és átalakít embereket és társadalmakat. Ime, ez az egyetlen jogforrás, melyet mi krisztusiak elfogadunk és amely előtt lélekben is meghajolunk!

21. Egy okos szó a szenvedélyek között.

V. ³⁴Ekkor felállt a tanácsgyűlés egyik farizeus tagja, név szerint Gamáliel, aki az egész nép előtt tiszteletben álló törvénytudós volt és ismerte nemcsak a zsidó rabbik tanítását, hanem a görög világ igazi kincseit is. Ezért sokan mentek hozzá tanulni. Így többek közt egy Tarzusból idejött ifjú, Saul is, kit Isten nagyra szemelt ki, tehát a maga iskoláján vezetett át. Ez a Gamáliel felállott a főtanácsban és rövid időre kiküldette az elfogott és bevádolt apostolokat, azután ³⁵beszédet intézett a tanácshoz.

Izraelita férfiak! Gondoljátok meg jól, mit tesztek ezekkel az emberekkel. ³⁶Mert nem is olyan rég, vagy harminc évvel ezelőtt kelt fel Theodás, akit Matthiasnak is neveztek és aki azt mondotta magáról, hogy ő „valaki”, s azt sejtette, hogy ő a várvárt. Számszerint mintegy négyszáz főnyi sereg csatlakozott is hozzá. Őt magát azonban megölték, híveit pedig szétszórták és megsemmisítették.

³⁷Majd a Cyprinustól elrendelt második adóösszeírás napjaiban a galileai Júdás lázadt fel és magához csábította a népet azzal, hogy ne fizesse nek adót a rómaiaknak, mert idegennek adót fizetni

annyi, mint hűtlenül elhagyni az Istent. De ő is elpusztult, meg híveit is mind szétszórták.

³⁸Ennélfogva én most is azt mondom nektek, hagyjatok békét ezeknek az embereknek, akik a megfeszített Názáretit követik és engedjétek el őket. Ha ugyanis ez a megindult mozgalom emberektől való, magától is felbomlik, mint minden földi, emberi, mulandó valami. ³⁹Ha ellenben az Isten a szerzője, akkor ti azt nem tudjátok megghiúsítani, mert sem őket el nem némitjátok, sem Jézus művét nem ronthatjátok le. Sőt végül is úgy látszanék, mintha egyenesen az Isten ellen is hadakoznátok.

⁴⁰Igazat adtak neki, akit mindenki türelmes és józanul gondolkozó okos embernek tartott. A vádlók először megdöbbenve hallgattak. Talán sejtették, hogy az Isten ügyét nem ők, a bírák, hanem ezek a vádlottak szolgálják. De azután úgy érezték, hogy vereségük beismerése nélkül mégsem küldhetik el őket büntetlenül, azért behivatták az apostolokat és mert egyrészt megszegték az előbbi gyűlésen kimondott tilalmat, másrészt hogy meggyalázzák őket, megkorbácsoltatták. Azután rájuk parancsoltak újra és nyomatékosan, hogy semmiképen se beszéljenek Jézus nevében, majd elbocsátották őket.

⁴¹Azok pedig örvendezve távoztak el a főtanácsból, mivel méltóknak találtattak, hogy ezért a szent névért gyalázatot szenvedjenek. Nem is szűntek meg, részben a templomban, az udvaron és az oszlopcsarnokban, részben házról-házra, ahol a hívek összejöveteleket tartottak, nap-nap után tanítani és hirdetni Krisztus Jézust.

a) Gamáliel beszéde ellentétes hatással van a gondolkodó ember lelkére. Igazi farizeusi beszéd. Igaznak látszik az első tekintetre, de jobban megismerve, mégis csak megalkuvás, a döntésnek későbbre tolása azzal a hátsó gondolattal: majd az idő nekünk dolgozik. Nem keresi lélekkel, nŕi az igazság és nem is áll melléje. De másrészről el kell azért ismerni, hogy

a szenvedélyes zűrzavarban az első okos szó az övé volt. Két dologban mi is tanulhatunk tőle.

Először *mer önálló ítéletet alkotni*. Nem engedte, hogy a szenvedélyes tömeg magával ragadja, pedig a közösségben ragad a vélemény és sokan nem mernek még magukban sem önálló véleményt alkotni semmiről. Törekednünk kellene arra, hogy mindenről: könyvről, színdarabról, filmről stb., pártról, politikai programmról, vezetőkről stb. ne a fizetett és irányított sajtó szerint ítéljünk és ne menjünk mások helytelen véleménye után.

Kell azután másodszor *a bátorság* ahhoz, hogy a magunkban kialakított különálló véleményt ki is merjük mondani akkor is, ha talán egy egész társaság másképp gondolkodik. Ez nehéz, már akkor is, ha mondjuk csak egy festményről van szó és mindenki más azt mondja róla, hogy művészi alkotás. *Legyen önállóságunk az ítéletben és bátorságunk a kimondásban*: Nekem mégsem tetszik! A magunk meggyőződését sokszor elhallgatjuk, hogy az ellenkezés tengerét fel ne kavarjuk. Szabad ezt a jót és szépet elismernünk az ellenséges tábor emberéről is és ebben szabad őt követnünk. Különben Gamáliel nem is biztos, hogy ellenség maradt. A krisztusi hagyomány szerint az Úr tanítványa lett, a Talmud szerint azonban rabbi maradt.

b) Az apostolok lelkének is új vonásait fedezzük most fel. Örültek annak, hogy méltóknak találtattak az igazi „érdemkeresztre”. Van érdemkereszt, melyet nagy ünnepséggel, pompával adnak át, de nem igazi érdemeket jutalmaznak vele. Érzik az ajándékozók is ezt, amikor különböztetnek első-, másod-, harmadosztályú érdemkereszt között. Meg azután nem is igazi kereszttek. Aranyláncra függesztik sokszor és akinek felkínálják, azt mondja: Nem vagyok rá méltó. Ha igazán keresztnek tekintené, nem is fogadná el, — inkább maradna „kereszt nélkül”.

Van azonban igazi kereszt is és erre méltónak

kell lennünk. Ha úgy érezzük, hogy ránk is nehezedik ilyen kereszt, akkor vizsgáljuk meg először is, miért kaptuk. Vajjon büntetésül hibáinkért vagy pedig jutalmul érdemeinkért? Ha büntetésből kaptuk, mondjunk mea culpát és alázatosan viseljük el. Ha azonban őszintén merjük mondani, hogy hibáinkkal nem szolgáltunk rá, akkor lesz a kereszt számunkra kitüntetés, méltóságunk és kiválasztottságunk jele. Az előzőt megérde-meljük, az utóbbit soha. Mindíg kegyelem, ha valakit Isten besoroz az ártatlanul szenvedők sorába, akiknek élén keresztfeszített szent Fia és a hétfájdalmú Szűzanya van. Ha a szentáldozás előtt azt imádkozzuk: Domine, non sum dignus... akkor elimádkozhatjuk ezt olyankor is, amikor ártatlanul nehezedik ránk szenvedés. Uram, nem vagyok méltó, hogy kitüntess, meg is vallom tehát, hogy méltatlan vagyok és csak megérdemelt büntetés számomra a kereszt.

c) Az apostolok nem szüntek meg hirdetni és dicsérni az Istent. Annyi külső nehézség és belső zavar nem kedvetleníti el őket. Nem lesznek kishitűek, mikor a hívek között találják Ananiást és Zafirát. Nem csüggednek akkor sem, mikor újra és újra elfogják és vád alá helyezik őket. Egyre csak magasztalják Istent és tovább hirdetik Krisztus igazságát. Az igazi apostoli lelkületnek ez a legszebb vonása: az eredménytelenségben is kitartani, a nehézségek közt is továbbhaladni, a sikertelenségben is fejet nem lógatni. Ezt az apostolok megtanulták Krisztustól, mi pedig megtanulhatjuk tőlük.

d) Az apostoli lelkületet két megfontolás segíti elő mibennünk. Az első apostolok még benne éltek a természet világában és nagyon jól tudták, hogy nem lehet szüretelni a most ültetett venyigéről, nem lehet gyümölcsöt szedni arról a fáról, melynek magja még csak most csírázik. Időre van szüksége Isten vetésének is, az evangélium magjának is, hogy gyökeret hajtson, szarát növecssen, lombba, virágba boruljon, gyümölcsöt érleljen.

Másrészt a Szentlélek megvilágosította őket, hogy higgyenek a hitetlenségben, reméljenek a reménytelenségben és szerető szívűek legyenek a szeretetlen világban. Ennek a Szentléleknek erejében bíztak, hogy Jézusért mondott egyetlen szavuk, érette véghezvitt egyetlen cselekedetük sem lehet terméketlen, hanem — ha hosszú idő múlva is, de — biztosan gyümölcsöt hoz.

VIII. FEJEZET

SZENT PÉTER MAGVETŐ MUNKÁSA: ISTVÁN

Eddig önmagában láttuk Szent Pétert; ezután környezetében, az első hívekhez való kapcsolatában szemléljük. Köztük első az ő magvető munkatársa, István. Nemcsak azért első, mert nem elégedett meg a szeretetszolgálattal, hanem mert maga is prédikált, szórta az ígét ajkával és utána megöntözte kihulló vérével. Mi már tudjuk, hogy mag a vértanúk vére, abból nő ki a krisztusiak győzedelmes serege. A kiontott vérnek köszönhetjük a dús kalászt és az értékes gyümölcsöt az örök élet számára.

22. A szebb jövő magja.

VI. ¹Az utolsó események óta majdnem egy esztendő telt el már. *Ezidőtájtban azonban a tanítványok számának megszorodtával surlódás támadt az első krisztusi közösségben. A görögök, azaz görögül beszélő és részben görögből áttért zsidók panaszt emeltek az arám nyelvet beszélő és bennszülött zsidók ellen a miatt, hogy szerintük özvegyeiket elhanyagolták a szeretetadományok napi kiszolgáltatásánál.* ²*A tizenkettő, vagyis az apostolok testülete elismerte a panasz jogosultságát, tehát egybehívta a tanítványok sokaságát és azt mondták:*

Nem volna rendjén, hogy mi az alamizsnák szétosztására az asztaloknál szolgáljunk és közben

elhanyagoljuk az Isten igéjét, az evangélium hirdetését, melyet pedig az Úr bízott ránk. Ez küldetés-süktől való eltérés lenne. ³Azért, testvérek, ti szemeljetek ki magatok közül hét jóhírű, Szentlélekkel és bölcseséggel teljes férfiút, azután mutassátok be őket nekünk. Mi pedig megerősítjük őket, meg szükség esetén másokat is és rájuk bizzuk ezt a fontos tiszteletet. ⁴Mi meg először majd könyörgéssel: a hivatalos közös imádsággal, azután az ige szolgálatával foglalkozzunk.

⁵Ez a javaslat tetszett az egész közösségnek. Kiválasztották ennél fogva Istvánt, kit eltöltött a hit és a Szentlélek; továbbá Fülöpöt, Prochorust, Nikánort, Timont, Parmenast és a pogányból zsidó hitre tért antióchiai Nikolaust. ⁶Az apostolok elé állították őket, azok pedig imádság közben a lelki hatalom közlésére rájuk tették kezüket s ezzel valóságos diakonussá felszentelték őket, bár még ekkor nem ez volt a nevük.

⁷Az Úr igéje pedig terjedt, úgyhogy a tanítványok száma igen megszorodott Jeruzsálemben. Sőt a legszebb győzelemként a Jeruzsálemben igen nagy számban élő egyszerű, alsóbbrendű zsidó papok közül is sokan Krisztus-hívők lettek.

a) Újra látjuk, hogy az első krisztusiak sem mindenestül angyalok! De ne azért állapítsuk ezt meg, hogy a magunk gyarlóságát igazoljuk az övékkel, hanem a valóságot lássuk meg és így helyesen gondolkodjunk. Úgy, amint az apostolok is látták bennük az emberi gyarlóság mellett Isten kegyelmét és azért ezeket a zúgolódó, morgolódó, ezeket a nagyon is „emberi” embereket „szenteknek” merték nevezni. Hol vagyunk mi ettől a felfogástól, mikor még a szentekben is sokszor csak az embert látjuk, — de közönséges emberben soha nem látjuk meg a kegyelem erejénél fogva szentet.

b) Ezek a szegények és gyámolítottak csak egymást nézték és egymást irigyelték. Aki valaha is meg-

próbálta a szegénygondozást, az maga is tudja, hogy az emberek ma is ilyenek. *Elégedetlenek és hálátlanok.* Mindegyik azt nézi csak, hogy a másik mit és mennyit kapott, — sohasem azt köszöni meg, hogy ő maga mennyit kapott. Lehet, hogy talán nem is volt igaz a vád, lehet, hogy ezek a görögök valóban részrehajlók voltak a kiosztásnál, — de lehet az is, hogy talán nem is ismerték a bennlakó zsidókat és azért maradtak ki azok. Mégis hamar készen vannak, — és mi is készen vagyunk a váddal: Persze, mi idegenek vagyunk, velünk nem törődnek! Oly sok mai tanulságot ad ez az eset az első krisztusiak életéből. Megmutatja, hogy csak gyűjtőnapokkal, csak szeretetcsomagokkal nem lehet megteremteni a békét. Szociális gondoskodással nem lehet pótolni a hitet és szeretetet. Az államhatalom politikával és törvényekkel el nem érheti soha, amit az Egyház elér a Krisztusba vetett hittel és az élő felebaráti szeretettel. Mégis a modern szociális apostolok mily sokat adnak ezekre és mily sokat várnak tőlük, — pedig örök igazság marad: *a szegénygondozás lelke a szegények lelkének gondozása.*

c) A papnak nem szabad eltérnie papi hivatásától. Ezt látta már Szent Péter is. Nem különböző egyesületek, köztük még sportegyesületek és futballklubok vezetése és mindenféle országos vagy helyi mozgalomnak szervezése a papságnak első feladata. Hiszen volt egy ország, ahol a katolikus organizáció kitűnő volt, — és láthatjuk, hogy az organizáció még nem organizmus. Holt valami és nem Krisztusnak misztikus, de élő teste.

A papnak „orator”-nak kell lennie. Ennek a szónak kettős jelentése van: imádkozó és beszélő. De a kettő tulajdonképpen egy. Amikor imádkozik: Isten előtt beszél népéről; — amikor szónokol: népe előtt beszél Istenről.

Modern szavakkal a papnak ezt a kettős feladatát így fejezhetnénk ki: *kötelessége a liturgia és*

a *homília*, vagyis Isten imádása és Isten szavának magyarázata.

d) Tehát hagyja ott a nyilvánosságot és vonuljon vissza a sekrestyébe? Engedje, hogy mindent: sajtót, filmet, színházat, parlamentet stb. a nemkeresztények vagy legalább is a hittel nem törődő keresztények vegyék a kezükbe? Nem és nem és nem! Hanem mint Szent Péter tette: vonják be a munkába a „civilileket”, a laikusokat, a világi hívőket. Ime, már az első pápa tulajdonképpen az Actio Catholica elvét hirdeti: a papságot fel kell szabadítani papi hivatásának teljesítésére, hogy imádkozhassék és az ígét hirdethesse. A többi munkából át kell tenni, amit csak lehet, más vállakra. XI. Pius pápa tehát csak Szent Péter tanítását elevenítette fel és tette világprogrammá.

e) Még egy érdekes dolgot látunk már az első évben. Tulajdonképpen még csak Jeruzsálemben van Krisztust hívő közösség és máris „népegyházat” látunk, de azért nem demokrata. Megvan a népnek a joga: bemutatthat egyes személyeket, de a tekintélyt, a hatalmat a bemutatott felülről kapja. Ez az Istentől nyert tekintély adja Egyházunkban azt, hogy X. Pius, az egyszerű ember fia követheti a pápai trónon XIII. Leót, a grófi sarjadékot. Nem nézzük soha, ki milyen lentől jött fel, mert a hatalmat a kézzel a kézzel mind-egyik felülről kapja.

23. Az igazság megvallója.

VI. Az első egyházközségi választás, a krisztusiak első szavazása szerencsés volt. Kevés szóval nagyobb dicséretet alig lehet valakiről mondani, mint ezeket:

⁸István pedig, mert telve volt malasztal és erővel, nagy csodákat és jeleket tett Isten kegyelmével és közreműködésével a nép között. ⁹Felléptek azonban ellene némelyek azokból a zsinagógákból, melyeket a libertinusokénak, a cireneiekénak, az alexandriaiakénak és azokénak neveznek, kik

Ciliciából és Ázsiából valók. Ezeknek tagjai ugyanis a szétszórtságból most végre visszatérhettek álmaik helyére, Sionba és most az ősi zsidóknál szinte jobban buzgólkodtak vélt igazuk mellett. *Vitatkoztak Istvánnal, aki mint görög neve mutatja, maga is „hellénista” volt és így már tanultságával is nagy hatást gyakorolt ezekre a körökre.* ¹⁰*Nem tudtak azonban helytállani a bölcsesége és a szavából kiáradó Lélek előtt.* ¹¹*Ekkor olyanokat bujtogattak fel alattomban, akik beszédeit elforgatva és kiforgatva azt állították: Hallottuk, amint káromolta Mózes és az Istent.* ¹²*Ilyképen felizgatták a népet is, — pedig az eddig rokonszenvezett Krisztus híveivel — továbbá a véneket és az írástudókat. Azután rárontottak, megragadták őt és a főtanács elé hurcolták.*

Nyomozásról, az igazság megállapításáról szó sincs. Tudták, hogy az igazság előtt nekik is meg kell hajolniuk, és hogy az igazság nem mellettük van. De volt még egy fegyverük, Jézus ellen is azt használták: ¹³*hamis tanúkat állítottak, hogy azok tegyék a legsúlyosabb és a népet legjobban felizgató vádat ellene és azt mondták:*

Ez az ember minduntalan a szent hely, a templom és a törvény ellen beszél. ¹⁴*Hallottuk ugyanis őt, amikor azt hangoztatta, hogy a názáreti Jézus majd lerontja azt a helyet és megmászítja a hagyományokat, melyeket Mózes adott örökségül.* ¹⁵*A főtanácsban résztvevők mind őt nézték erre és olyan-nak látták arcát, mint egy angyalét. Nem volt rajta más, mint lelki nyugalom, méltóság és valami természetfölötti ragyogás.*

VII. ¹*Megszólalt pedig Kaifás főpap: Csak-ugyan így történt?* ²*Felállt erre István és rögtönözve így felelt:*

Férfiak! Testvérek és atyák! Hallgassatok meg!

Három vádat emeltek itt ellenem. Az első

az, hogy káromló szavakat mondtam volna Istenre. Halljátok meg tehát, mint látom én Isten gondviselését Izrael népének történetében.

A dicsőség fényében megjelent Isten atyánknak, Ábrahámnak, midőn az Mezopotámiában, Úr városában, tehát idegen földön tartózkodott és mielőtt Háránba költözött volna, ahol azután másodszor is meghívta őt. ³Ekkor így szólt hozzá: Hagyd el földedet és rokonságotat és menj arra a földre, melyet majd én mutatok neked. ⁴Erre Ábrahám engedelmesen elhagyta a kaldeusok országát és Háránba költözött. Innen pedig atyja halála után áthozta őt erre a földre, amelyen ti laktok most. ⁵Nem adott ugyan még akkor belőle neki magának talpalatnyi örökséget sem, de megígérte, hogy birtokul adja neki és utána ivadéknak. Bár akkor egyáltalán nem volt még Ábrahámnak fia, és a természet rendje szerint, mivel feleségével együtt mindketten öregek voltak, már nem is lehetett. ⁶Megmondta azonban neki az Isten azt is, hogy ivadéka hosszú ideig jövevényként fog lakni Egyiptomban, idegen földön, szolgaságba hajtják és nyomorgatják őket több mint négyszáz esztendeig. ⁷De én — úgymond az Úr — megítélem a nemzetet, melynek szolgálói lesznek; azután majd kivonulnak és szolgálni fognak nekem Kánaán földjén, ezen a helyen. ⁸Egyben megkötötte vele a körülmetélés látható és megkülönböztető jelével a szövetséget.

Ábrahámnak így lett fia Izsák, akit apja körülmetélt a nyolcadik napon, Izsáké pedig Jákob, Jákobé meg a tizenkét pátriárka. ⁹Ezek irigységből eladták Józsefet Egyiptomban, de az Isten vele volt ¹⁰és kiragadta minden viszon tagságából. Kegyelmet és bölcseséget adott neki a fáraónak, Egyiptom királyának a színe

előtt, úgyhogy az megtette őt Egyiptomnak és a maga egész házának kormányzójává.

¹¹Akkoriban éhínség és nagy nyomorúság következett Egyiptomra és Kánaánra is, atyáinknak nem volt mit enniük. ¹²Mikor azonban Jákob meghallotta, hogy Egyiptomban gabona kapható, tüstént oda küldötte atyáinkat. ¹³A második alkalommal testvérei felismerték Józsefet és a fáraó előtt is kitudódott az ő származása. ¹⁴József erre magához hívatta atyját, Jákobot és egész rokonságát, összesen hetven vagy hetvenöt lelket. ¹⁵Jákob tehát lement Egyiptomba és ott halt meg ő is, meg a mi atyáink is. ¹⁶Később átvitték őket Szichembe és eltemették abba a sírba, melyet Ábrahám — illetve az Írás szerint: Jákob — vett meg ezüstpénzen Szichemben, Hemornak a fiaitól. Itélték meg magatok ezután, hogy vajjon káromolhatnám-e azt az Istent, kinek csodálatos vezetését atyáink életében nyíltan elismerem.

De ott a második vád, hogy Mózeset káromoltam. Ám ez is ugyanilyen lehetetlen. Hogyan is tehetném ezt, mikor benne Izrael vezetőjét, megmentőjét és prófétáját látom, s egyben a Messiás előképének is tartom. ¹⁷Mikor ugyanis elközelgett az Istentől Ábrahámnak adott ígéret beteljesedésének az ideje, a nép gyarapodott és sokasodott Egyiptomban, ¹⁸míg más király nem jutott a trónra, aki már nem ismerte Józsefet. ¹⁹Ez azután álnok módon bánt fajunkkal. Azzal sujtotta atyáinkat, hogy ki kellett tenniük csecsemőiket, hogy azok életben ne maradjanak.

²⁰Abban az időben született Mózes, az Isten kedveltje. Három hónapon át titokban elrejtve az atyai házban táplálták. ²¹Mikor azután a folyóba egy kosárba kitétték, a fáraó leánya

megtalálta, magához vette és saját fiaként felnevelte. ²²Mózes így oktatást nyert az egyiptomiak minden bölcsességében. Hatalmas lett szavaiban, nem ugyan külsőleg, mert dadogott, hanem beszédhibája ellenére is hatásában és főként tetteiben. ²³Mikor pedig betöltötte negyvenedik évét, eszébe jutott és el is határozta, hogy meglátogatja véreit, Izrael fiait. ²⁴Tette pedig ezt azzal a kettős céllal, hogy egyrészt megszabadítsa népét az elnyomóktól, másrészt egymással egyesítse őket. Midőn azonban látta, hogy egyikükkel méltatlanul bántak, védelmére kelt és bosszút állt az igazságtalanul szenvedőért azzal, hogy megölte az őt bántalmazó egyiptomit. ²⁵Azt remélte ugyanis, vérei megértik majd, hogy Isten az ő keze által ad nekik szabadulást: ámde azok nem értették meg. ²⁶Másnap megjelent közöttük, mikor éppen egymással perlekedtek. Békítgette őket, mondván: Férfiak! Ti testvérek vagytok, miért bántjátok tehát egymást? ²⁷De erre az, aki jogtalanul bántalmazta felebarátját, eltaszította őt és így szólt: Ki tett téged vezérünkké és bírónkká? ²⁸Csak nem akarsz engem is megölni, mint ahogy megölted tegnap az egyiptomit? ²⁹Mózes erre a beszédre elmenekült és jövevényként élt Mádián földjén. Itt feleségül vette Sephorát és tőle két fia született.

³⁰Menekülését követő negyven esztendő eltelté után Sina hegyének pusztájában mint angyal jelent meg neki az Isten csipkebokornak lángoló tüzeiben. ³¹Mózes látta és csodálkozott is a látványon. Amint azonban odament, hogy közelebbről megnézzze, az Úr szava hangzott feléje és így szólt: ³²Én vagyok atyáid Istene, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene. Mózes erre megrettent és nem mert odanézni sem. ³³Az Úr pedig meghagyta neki: Oldd le lábad saruját, mert a hely, amelyen állasz, szent föld.

Szent ugyanis minden hely, ahol én jelen vagyok; legyen az a pusztában vagy akár idegen földön. ³⁴Látván láttam Egyiptomban élő népemnek kinszenvedését és hallván hallottam sóhajtozásukat, azért fordultam feléjük, és azért szálltam le felszabadításukra. Állj készen! Én elküldelek most Egyiptomba. ³⁵Ezt a Mózes, akit megtagadtak testvérei, mikor azt mondták neki: Ki rendelt téged vezérünké és bíránkká? Most vezérül és szabadítóul küldötte hatalmával és segítségével az Isten, aki megjelent neki a csipkebokorban. ³⁶Ő: Mózes hozta ki testvéreit, közben csodákat és jeleket tett Egyiptomnak földjén, majd a Vörös-tenger-nél, s utána a pusztában negyven esztendőn át. ³⁷Ez a Mózes mondotta Izrael fiainak: Prófétát támaszt nektek az Isten véreitek közül egykor, úgy mint most engem támasztott, arra hallgassatok majd. ³⁸Ő: Mózes tanácskozott a pusztában az Isten törvényét közvetítő angyallal, aki Sina hegyén szólott hozzá és atyáinkhoz. Mózes vette az Isten akarata és törvénye szerinti élet ígét, hogy velünk közölje. ³⁹Am atyáink nem akartak engedelmeskedni neki, hanem eltaszították őt és szívük visszavágyott az igaz Istentől a bálványimádó Egyiptomba. Azért mondták Áronnak: ⁴⁰Csinálj nekünk isteneket: ők vezessenek minket, mert ezzel a Mózessel, aki minket kihozott Egyiptom földjéről, nem tudjuk, mi történt fenn a Sinai-hegyen, ahová több mint egy hónapja elment. ⁴¹Erre azokban a napokban aranyból Ápisnak utánzására, akit Egyiptomban bika alakjában tiszteltek, bikaborjú alakjában bálványt készítettek. Áldozatot mutattak be a bálványnak és örömük telt önkezüik alkotásában. ⁴²Isten azonban elfordult tőlük és hagyta, hogy imádják az ég csillagait, amint az asszírok és babilóniaiak is imádják a napot, a holdat, a csillagokat, s

amint meg van írva a próféták könyvében
Amosz prófétánál:

Vajjon mutattatok-e be nekem
Áldozati állatokat és áldozatokat
Negyven éven át a pusztában? Izrael háza!

⁴³Ellenkezőleg, befogadtátok Molochnak a sá-
torát

És Renfám isteneteknek csillagát,
A bálványképeket, melyeket imádásra
készítettetek,
Ezért Babilonon túlra viszlek majd el titeket.

Újra kérdek tőletek, hogy én, aki így látom
Mózes szerepét, káromolhattam-e őt?

De végül azzal is vádoltak engem, hogy a
szent hely ellen tanítottam. Éppen az ellen-
kezője az igaz: A legnagyobb tisztelettel va-
gyok minden szent hely iránt, csak tudom, hogy
nemcsak ez az egy szent hely van itt Jeruzsá-
lemben, mely nem is volt mindig szent hely.

⁴⁴Eleinte ugyanis a szövetség sátora a mi
atyáinkkal a pusztában volt, amint az Isten el-
rendelte nekik, mikor Mózesnek szólt, hogy
készítse el azt a látott mintára. ⁴⁵Ezt a szövetségsátort atyáink átvették és József vezérlete
alatt be is vitték a pogányok elfoglalt birodal-
mába, akiket az Isten kiűzött atyáink elől.
Akkor ez lett a szent helyük Dávid idejéig.
⁴⁶Az Istennek ez a kegyeltje esedezett azután és
azt szerette volna, vajha hajlékot találna Jákob
Istenének. De Isten bár kedvelte őt, mégsem
bízta meg a templom építésével, hanem fia,
⁴⁷Salamon épített neki házat. ⁴⁸Ámde jól tudjuk,
hogy a Magasságbeli nem lakik emberi kezek
alkotásaiban, miként a próféta mondja:

⁴⁹Az ég az én székem,
A föld pedig lábaimnak zsámolya!

*Mit éle házat építnétek nekem, úgymond az
Úr,
vagy melyik lenne az én nyugodalmam
helye?*

⁵⁰*Nem az én kezem alkotta-e mindezeket?*

Engem tehát nem illet egyik vádatok sem.
De most én vádollok titeket, mert látom, hogy
úgyis hiába beszélek, a halál vár már reám.

⁵¹*Ti keménynyakúak! Ti külsőben körülme-
téltek, de bensőleg körülméletlen szívűek! Ti
Isten szavával szemben süketfülűek! Ti éppen
úgy, mint atyáitok, mindenkor lázongotok a
Szentlélek ellen! ⁵²Mert melyik prófétát nem
üldözték atyáitok? Igenis, atyáink megölték
azokat, kik az Igaznak eljöveteléről jövendöl-
tek, ti pedig most ugyanannak az Igaznak árulói
és gyilkosai lettetek. ⁵³Ti, akik angyalok köz-
vetítésével vettétek a törvényt, de soha meg
nem tartottátok! . . .*

a) István nem vitatkozik. Csak a tényeket adja
elő, csak az igazságokat sorolja fel. Ezzel példát
mutat, hogy nekünk is legtöbbször fölösleges vitatkoz-
nunk. A vitatkozó ugyanis eleve azzal áll elénk, hogy
nem fogadja el a mi állításunkat, hanem minket fog
meggyőzni a maga igazságáról. A vitatkozások vége
pedig az, hogy mindkét fél csak megerősödik a maga
véleményében. Ritka ember, aki elfogadja más igaz-
ságát.

b) István először nyugodt hangon beszél, szinte
szárazon oktat, mintha nem is vádlottként állna bírái
előtt, hanem katedréről beszélne hallgatóinak Izrael
történetéről. De egyszerre abbahagyja ezt a nyugodt
hangot és ő is szenvedélyesen vádaskodni kezd. Jól
tette-e? Nem volt ez helytelen?

De viszont tehetett volna-e másképp, mikor ez
volt az ő temperamentuma? Csak az alapérzelme tört
ki belőle, melyet egy darabig sikerült elfojtania. Nem
a nyugodt beszédével, hanem a Szentlélek által éppen

ezzel a kitörésével szolgálta Isten ügyét. Vajjon Jézus nem vetette-e hasonló erős hangon a zsidók szemére a próféták meggyilkolását?

c) Az ószövetségben állandó volt a harc az Isten bőséges kegyelmi áradása és a zsidók konok megátalkodása között. Ma sokan az ószövetség olvasásakor nem is látnak meg benne mást, mint ezt a prófétákat megölő, Krisztust tagadó lelkületet. Ezért mondják az ószövetségről: El vele! Részint faji okokból is, részint elfogultságból, sokszor még egyébként jólelkű hívők is így vélekednek.

Tehát valóban szakadjunk el ettől a zsidó történelemtől és még csak ne is tanítsuk az iskolában azért, mert vannak árnyoldalai? A kérdésben benne van a felelet. Ne szakadjunk el a történelemtől, de szakadjunk el a zsidóság árnyoldalaitól. Faulhaber bíboros ír róla helyesen: Los von den Schatten des Alten Testamentes! . . . Los von alles, was Kam, Onan und Tamar ist! . . . Los von Fariseismus! Los von der Flucht- und Rachelieder des Alten Testamentes!

El tehát mindattól, amiről az Úr Jézus maga mondotta: „Ab initio . . . kezdettől”: az Isten tervei szerint nem volt így, hanem kemény szívetek miatt eltúrte és elnézte. El mindattól, aminek tökéletlenségéről az Úr szólt a hegyibeszédben: Hallottátok, hogy mondatott a régieknek . . . de tegyük hozzá a kiegészítést, a beteljesülést: Én pedig mondom nektek . . .

Ha átéljük az újszövetséget, akkor nem kell elszakadnunk az ószövetségtől. Világosan mutatja ennek az állításnak az igazságát az a tény, hogy *akik ma az ószövetséget árnyoldalai miatt elvetik, nem tartják meg az újat sem.*

d) Az ószövetséget csak a mi Urunk Jézus Krisztuson keresztül szabad néznünk, mert csak akkor értjük meg. Ha azonban nem fogadjuk el Jézust, mint beteljesedést, akkor válik érthetetlené számunkra a kezdet, az ószövetség.

A zsidók nem fogadták el Jézust, s ezért nem értik többé ők maguk sem a régi szentkönyvet, a Tórát. A mai zsidóság vallása többé nem az ószövetségen épül, hanem a Talmudon, mely nem más, mint a zsidó hagyományos törvényeknek a rabbik által elferdített magyarázata. És amit az antiszemiták ma a zsidóknál helytelent és rosszat látnak, az nem a Tórából származik, hanem a Talmudból. Az ószövetség zsidó népéből nőtt ki az újszövetség népe, míg a zsidóság Krisztustól elszakadva, elszakadt, mert nem értette többé, a maga szent könyveitől is.

24. Az igazság elviselhetetlen.

VII. ⁵⁴Istvánt nyugodtan hallgatták vádlói, amíg magát mentegette, de nem bírtak dühükkel, amikor ő vádolt és még hozzá igazságosan. Ezek hallatára megdühödtek szívükben és fogukat csikorgatták rája. ⁵⁵István azonban most még jobban tele Szentlélekkel föltekintett az égre, látta ott az Isten dicsőségét és látta ott Jézust, az Istennek jobbja felől. ⁵⁶Ekkor megszólalt: *Ime, látom a nyílt egetet és látom a Messiást, kit ti megöltetek és látom az Emberfiát, amint az Isten jobbja felől áll.* ⁵⁷Erre ők hangosan ordítottak, befogták fülüket és minden törvényes formaságot mellőzve, egy akarattal rárohantak. ⁵⁸Azután kihurcolták őt a damaszkuszi kapun át a városon kívülre, mert a törvény tiltja a szent városnak vérrel való befertőzését. Ott, a kapun kívül azután az istenkáromlók büntetésével agyonkövezték. A törvény meghagyása szerint az első követ a tanúknak kellett a vádlottra dobni, azért a hamis tanúk lelették ruháikat egy 30 év körüli ifjú férfi lábához, kit Saulnak hívtak.

⁵⁹Míg a kövek hullottak Istvánra, ő így imádkozott: *Uram Jézus! Vedd fel magadhoz lelkemet! Azután térdre rogyott és hangosan felkiáltott: Uram! Ne ródd fel nekik ezt a bűnt. Alighogy ezt mondotta, elaludt az Úrban.*

VIII. ¹*Saul szintén helyeselte az ő kivégzését. Ezután még azon a napon nagy üldözés tört ki a jeruzsálemi Egyház ellen. Krisztus hívei az apostolok kivételével majdnem mindnyájan elszéledtek Judea és Szamária tartományában.* ²*Istvánról pedig jámbor zsidó barátai, igaz, istenfélő férfiak gondoskodtak. Zsidó szokás szerint hangosan jajgatva keservesen megsiratták.* ³*Saul meg tovább pusztította az Egyházat. Sorra járta a házakat, melyeket a krisztusiak gyülekezőhelyének ismertek, elhurcolta a férfiakat és asszonyokat egyformán és börtönbe vetette őket.*

a) Nem lehet elég szót találnunk István magasztalására. Dicsérhetjük őt mint a rendíthetetlen hit harcosát; — azután mint *reménykedő, égbenező* embert vehetjük példaképnek; — de mindenekelőtt dicsérünk kell őt, mint a felebaráti *szeretet* megvalósítóját. Főként ez az erény töltötte be életét, és utolsó pillanata is a szeretet megnyilatkozása volt. Kövessük őt ebben.

b) Megkapó azután az ellentét a zsidóság és István között. Egyik oldalon a féktelen gyűlölet, nyugtalanság, a szenvedélyek vihara. Ebben áll nyugodtan, derűlten, imádkozva és égrenézve István. Valóban nagy festő ecsetjére méltó ez a jelenet. És tanítása is annyira a mai zavaros időknek szól. Ime, az igazság hogyan állja ki a legnagyobb vihart is!

c) Az ószövetségben másokat is megköveztek már a zsidók. Az Úr Jézus is beszél erről. De azok így imádkoztak: Lásd, Uram, és bosszuld meg őket. István így imádkozik: Lásd, Uram, és bocsáss meg nekik. Lehet-e ennél jobban megmutatni a különbséget az ó- és újszövetség között?

Alljunk oda István mellé és vessünk ki magunkból minden ószövetségit, mert bizony van bennünk is. Ellenségeinkre gondolva mi is mondjuk: Verd meg, Isten, verd meg! Szívből idéztük mi is nem egyszer: „Nincsen abban semmi virtus, — verje meg a Jézus

Krisztus." Ne így imádkozzunk! Hazánk, népünk, vallásunk legnagyobb ellenségeire gondolva is tanuljuk meg imádkozni: Bocsáss meg nekik!

d) „Elszenderedett az Urban.” Krisztusi lélekkel a halálról szebbet mondani nem lehet. Mennyire ellentétes ez a pogány világ gondolatával, mely a temetőt Nekropolis-nak, a halál birodalmának nevezi. A krisztusi hívők pedig coemeterium-nak, cubiculum-nak, az álm helyének nevezik az elhunytak nyugvóhelyét. Valóban, ez az egész élet is csak álom (sokszor nagyon is rossz álom), melyből a boldog felébredés az örökkévalóság lesz.

IX. FEJEZET

SZENT PÉTER ARATÓMUNKÁSA: FÜLÖP

25. Isten utal és gondolatai.

Az Úr meghagyása a mennybemenetel napján így hangzott: „Elmenvén, legyetek tanúim Jeruzsálemben, — azután Judeában és Szamáriában — majd az egész világon.” Az apostolok és tanítványok eddig csak Jeruzsálemben működtek, tehát az Úr parancsának csak az első harmadát teljesítették. Most kezdődik a második rész teljesítése, — és erre nem maguktól indulnak el.

Az ellenség lesz az eszköz, hogy az Úr parancsa valósággá legyen. Így szolgálta az ellenség Isten tervét azzal, hogy szétszórta a jeruzsálemi híveket. Azóta is a gonoszok és az üldözők nemhogy hátráltatnák, hanem elősegítik Isten tervét. Ez legnagyobb büntetésük és legnagyobb vereségük. Mikor azt hiszik, hogy már győztek, akkor szenvedik a döntő csatát.

A vértanúk vére ugyanis mindig a szebb jövő vetése. Még csak az első vértanúnak, Istvánnak a vére hullott a földre és máris mily szép gyümölcsöt termett. Azonnal kezd terjedni Jeruzsálemen túl is az Isten új országa a földön és kezd virágborulni az apostolok legnagyobbja, István vérenek legszebb gyümölcse: Saul.

VIII. ⁴Az üldözés miatt elszéledt hívek vándorútra keltek és félelem nélkül tovább hirdették az örömhírt: Isten ígését. ⁵Igy ment el Fülöp Számária egyik városába. Ő a hét diakonus közül való

volt, de mert a szétszórás után az addigi szeretet-szolgálatot nem gyakorolták tovább Jeruzsálemben, azért vándorprédikátorra lett és így jutott el valószínűleg Sicharba, ahol tovább prédikálta Krisztust. *“Tömegesen és egyetértően figyeltek arra, amiket Fülöp mondott, először hallván szavát, azután látván is a csodákat, melyeket végbevitt. Szavaira ugyanis a tisztátalan lelkek hangos kiáltással kimentek sokakból, kikben lakoztak és sok inaszakadt, sánta meggyógyult. Lett is erre nagy öröm abban a városban.*

a) Milyen tisztelettel kell meghajolnunk Isten utai és gondolatai előtt. Már a prófétával mondatja az Úr: Az én gondolataim nem a ti gondolataitok, és az én utaim nem a ti utaitok.

Fülöp, mikor Krisztus híve lett, nem ezt a jövőt képzelte el magának. Mint diákonus, azt hitte, hogy maradhat ebben a neki kedves munkakörben. Élhet nyugodtan, csendben, szépen Isten és a szegények szolgálatában, a zsidó szívnek oly kedves Jeruzsálemben. Az üldözések azonban egyszerre kizökkentették ebből a nyugalmból. El kell hagynia Jeruzsálemet és idegenbe kell mennie. De nem keresi: mit fog ott enni és inni, és mivel fog ruházkodni. Teljesen átérti Krisztus tanítását: Keressétek először az Isten országát és a többiek mind hozzáadtnak nektek.

Ma pedig azt látjuk, hogy még jámbor társulatok alapítói is először a „minden egyebet” igyekeznek biztosítani, hogy azután dolgozzanak Isten országának megvalósításáért. Az apostolok nem így gondolkodnak. Első náluk a lényeges, a fontos: Isten és a lélek szolgálata! Higgyük rendületlenül, ha egész szívvel erre adjuk magunkat, az Úr egészen biztosan gondoskodik rólunk, mert az ő munkásai vagyunk.

b) Ezek a szétszórt hívők világiak, „laikusok” voltak, és íme, egyszerre a hit terjesztőivé váltak. Mivel? Prédikációval talán? Igen, azzal is! Egészen bizonyos, hogy szóltak ott, ahol kellett. De főleg azzal

lettek Krisztus hirdetői, hogy éltek és gyakorolták krisztusi hitüket. Imádkoztak, kenyeret törtek. Nem szégyenlették a kereszt jelét, nem féltek megvallani azt a Krisztust, akit szerettek, tisztelték.

Vajjon mi, amikor vendéglőben étkezünk, nemcsak suttyomban vetünk keresztet? Vagy talán szégyenből egyáltalán nem is vetünk? Bizony, idegen környezetben, — ó nem tapintatból — hanem álszeméremből, emberfélelemből gyakran nem valljuk meg külsőleg hitünket.

És nem félünk, hogy ezzel gyengül a mi hitünk? Egy protestáns író veti fel a kérdést, hogy miért szűnt meg Németországban az ő felekezetének tagjai között a hit Krisztusban, és ugyanő meg is felel rá: „Luther elvetette a külsőségeket és ezzel elvesztették a belső tartalmat is.”

Laikusok főleg és elsősorban ezzel tudnak apostolkodni. Lelkükből ugyanis prédikálás útján ritkán adhatnak, mert általában ritkán beszélhetnek lelki dolgokról. De gyakorlásra és megvallásra mindig nyílik alkalom.

c) *Az Úr végrendelete:* Tanítsatok minden nemzetet, áll mindnyájunkra, kivétel nélkül *mindenkit kötelez.* De a „minden nemzet”-en ne csak a kínait, a négert, az idegen világrészek lakóit értsük. Számunkra elsősorban a közellevők: testvéreink, házastársunk, hivatalbeli kollégáink, előljáróink vagy alattvalóink azok, akiket tanítanunk kell. Alattvalók, neveljétek fellebbvalóitokat és fellebbvalók, adjatok jó példát alattvalóitoknak! Tanítsatok mindenkit, akivel a sors összehoz, mert a gyakorlatban az a felebarátunk, akivel az életben találkozunk, és akivel szemben így nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is megmutathatjuk szeretetünket.

26. A kétféle lélek.

VIII. ^oFülöp tovább folytatta működését. Volt azonban ugyanabban a városban egy Simon nevű

férfiú, ki azelőtt mint mágus, bűbájosságot űzött és elámította egész Szamária népét. Azt állította magáról, hogy ő valaki nagy. Talán azt is sejtette, — ami az általános Messiás-várás korában valószínű, hiszen annyi volt ekkor az álmessiás — hogy ő az igazi. ¹⁰Mindnyájan, apraja-nagyja hallgattak rá, mert úgy látszik, nagy szuggeráló erő is volt benne és azért azt mondták róla: ő az Isten nagyszerű csodaereje. ¹¹Hallgatták pedig azért, mert jóideje elbájolta őket bűvészetével. A titokzatos ugyanis mindig vonzotta és vonzza ma is az embereket. De meddig? Amíg ki nem ábrándulnak belőle. Így történt Szamáriában is.

¹²Midőn azonban hittek Fülöpnek, ki Isten országáról és Jézus Krisztus nevééről szóló örömhírt hirdette, férfiak és asszonyok megkeresztelkedtek Jézus Krisztus nevében. ¹³Sőt Simon, ha nem is egészen tiszta indítóokból, hanem mert ő is ily hatalomra vágyott, azért valahogy maga is hitt. Miután megkereszteltetett, Fülöphöz szegődött, hogy ellesse hatásának titkát. Látta ugyanis, hogy nagy jelek és csodák történnek és maga is álmélkodva csodálkozott ezeken.

¹⁴Az apostolok jórészben Jeruzsálemben maradtak az üldözés közepette is, csak a félenkebb hívőket engedték el. Mikor tehát meghallották, hogy Szamária befogadta az Isten ígését, elküldötték hozzájuk, mint maguk közt elismerten az elsőt, Pétert és akit az Úr is annyira szeretett, Jánost. ¹⁵Ezek odaérkezvén, először imádkoztak értük, hogy elnyerjék a Szentlelket, akinek közreműködésével születtek meg ugyan „vízből és Lélekből”, de ¹⁶aki még külön egyikükre sem szállott le. Azaz még nem voltak megbérmálva, mert ehhez Fülöpnek nem volt meg sem a hatalma, sem a joga, — hanem csak meg voltak keresztelve az Úr Jézus nevében. ¹⁷Ekkor az apostolok rájuk tették kezüket és azok elnyerték a Szentlelket. A Szentlélek leszállását most is rendkívüli módon látható jelek követték.

¹⁸Amint pedig Simon látta, hogy a Szentlélek megadatik az apostolok kézrátételére, azt gondolta, hogy amint pénzért megismerhette a bűvészkedés titkos mesterkedéseit, ugyanígy megvásárolhatja az apostolok titkát is. Megkínálta őket pénzzel ¹⁹és így kérte: *Adjátok meg nekem is ezt a hatalmat, hogy akire csak ráteszem a kezemet, megkapja a Szentlelket.*

²⁰Péter azonban így szólt Simonhoz: *Pusztulj a pénzzel együtt! Azt gondolod, hogy az Isten ajándékát pénzen meg lehet szerezni?* ²¹*Se részed nincs ebben, se jussod nincs hozzá, mert szíved nem igaz az Isten előtt. Nem őt keresed, hanem magadat! De nyitva áll még előtted a szabadulás útja.* ²²*Térj meg ebből a gonoszságodból és kérd az Istent, hátha megbocsátja neked szívednek ezt a gondolatát, mert talán mégis valóban megbánod és őszintén megvallod hibádat.* ²³*Most ugyan úgy látom, hogy a nagy bűn miatt bensődben nincs meg az igazi bánat, hanem csak bosszankodás van benned és így még mindig a keserűség epéjében és a gonoszság kötelékében senyvedsz.*

²⁴Erre Simon — aki Péterben nálánál nagyobb bűbájost látott csupán — így szólott: *Könyörögjetek érettem az Úrhoz, hogy semmi sem érjen engem abból, amit mondottatok.*

²⁵Az apostolok pedig, miután bizonyóságot tettek, meg a bérmlást is elvégezték, és az Úr ígését hirdették, visszatértek Jeruzsálembe. De visszafelé tartó útjuk közben, bár mindenhol veszély leselkedt rájuk, a szamaritánusok sok helységében hirdették az evangéliumot.

a) Hogy vonz ma is nagyon sok embert a titokzatos. A teozófia, spiritizmus stb. nagyon sokszor éppen ezzel ragadja hálójába az embereket. Pedig a gonoszlélek sötétsége okozza ezekben a homályt, míg a krisztusi tanba a fényessége miatt nem látunk be, mint ahogyan a Napba is azért nem tekinthetünk. De míg a teozófia, a spiritizmus sötétben hagyja világun-

kat, addig hitünk dogmái mindent megvilágítanak a földön, ha beléjük nem is tudunk tekinteni.

b) A protestánsok tagadják a bérálás szentség-voltát. De akkor hogyan magyarázzák meg, hogy mit csináltak Szent Péter és Szent János Szamáriában. Bizonyos, hogy az ő cselekedetük *több volt és más volt*, mint a keresztség, mert azt már Fülöp kiszolgáltatta. Önálló szakrális cselekedetnek kellett lennie, ezt bizonyítja a következménye, a Szentlélek leszállásának külső jelei. És ők, a hűséges tanítványok, hogyan merték volna ezt megtenni, ha nem Krisztus parancsolta volna meg és így nem az Úr alapította volna a bérálás szentségét?

c) Alkalom adódik most számunkra is a bérálás kegyelmének felújítására, melyre oly ritkán gondolunk. Katolikus életünknek általában egyik nagy hiánya, hogy a szakramentumokat nem éljük úgy át, mint a katolikus élet forrásait és fenntartóit. Pedig az életszentséget, „sanctitas”-t Jézus akaratából a szakramentumok adják meg. És mintha mi, mai emberek jobban bíznánk a mi emberi cselekedeteinkben, mint az Isten rendelte jelekben, a szakramentumokban. Ezzel nehézzé, sokak előtt járhatatlanná tesszük az életszentség útját, pedig valójában oly könnyű Krisztus útja.

Képzeljünk el egy embert, aki valahol Afrika belsejében él. Irni-olvasni nem tud, prédikációt is csak akkor hallgathat, amikor félévenként a missziós páter arra elvetődik, az aszkétikus élet gyakorlatairól jóformán sejtelve sincs. Hogyan nyeri ez el a mennyországot? Megkeresztelkedik, s ezzel megkapja az istenfiúság kegyelmét. Azután megbérálmák és megkapja a Krisztusban való teljeskorúságot. Mikor teheti, misére megy, veszi és eszi az Oltáriszentséget. Ha bűnt érez a lelkén, a bűnbocsánat szentségében megtisztul. Ha eljön életének válságos órája, elhivatja a papot, hogy kenje meg szentelt olajjal és készítse elő a nagy útra. Vajjon ha csak a szakramentumokkal él és a nálunk

szokásos gyakorlatokból semmit nem tehetett meg, eljut-e céljához? Feltétlenül igen.

És most képzeljünk el valakit, aki híres szónokokat hallgatott, lelki könyveket olvasott, nemcsak az aszketikának, de a misztikának eszközeit is gyakorolta, vajjon a szakramentumok nélkül eljuthat-e végső céljához? Vagy nem éppen ezek adják a legnagyobbaknak és legszentebbeknek is közöttünk azt a bizonyosságot, melyre a léleknek oly nagy szüksége van.

d) Simon bűne volt az első, de nem az utolsó „simónia”, vagyis a szent dolgokkal való üzérkedés. Ezt a bűnt éppen róla nevezték el. Csak ma rejtettebb alakban jelenik meg és sokszor fordítottan. Az egyik ember lelkieket akar anyagiakkal megvásárolni, — a másik azért foglalkozik lelkiekkel, hogy rajtuk anyagiakat, hatalmat, állást, pénzt stb. nyerjen. Vizsgálják meg magukat mindnyájan, akik katolikus ügyben a nyilvánosság előtt buzgólkodnak, nincs-e meg bennük is ebből valami. A katolicizmus nem lehet ugródeszka, hogy valaki állást, képviselőiséget, hatalmat szerezzen ezen a réven. Az ilyenek járatták le és járatták le mindenkor a „keresztény kurzust”.

e) Péter feltételesen mondja Simonnak: Talán megbocsát neked az Isten. A feltétel alapja nem az, mintha Istennek nem volna rá hatalma, hanem mert kétséges Simon bánatának őszintesége. Nyilvánvaló, hogy keserűség van a lelkében. De nem az Isten megbántása miatt bánkodik, hanem saját magát félti Isten büntetésétől. Keserű lett, mint ahogy bűnei és hibái miatt sok ember lesz ma is keserű. A világ iránt, önmaga iránt és minden lelki iránt. A sikertelenség megtapasztalására elcsügged, mert hiúságát érzi megsértve, mikor oly haszontalan, erőtlennek érzi magát, hogy nem tud megváltozni.

Nagyon sok ember nem tud beletörődni abba, hogy ő is csak bűnös, gyarló, esendő, mint minden ember. Nem tudja megérteni, hogy a lelki életben ez a büntelenség, ha nagyon fontos is, de nem döntő. A

fontos ugyanis az, hogy az ember mindenképen, tehát gyarlóságával küszködve, bűnök közt botladozva is Jézust szeresse és rendületlenül higgye, hogy akkor Jézus is viszontszereti őt és majd maga Jézus tisztogatja meg fogyatkozásaitól. De sok lélek nem tud ebbe belenyugodni, mert szeretné magát itt a földön szentnek látni és ebben szeretne kielégülni, megelégedni. Pedig aki a lelki életben előrehalad, mindig elégedetlenebb lesz önmagával. A lelki élet kezdetén az első megtérés után, mikor a nagy bűnöket már elhagyta, alig talál gyónnivalót. Később, mikor kezdi megismerni a lelki élet titkait, egyre több hibát fedez fel magában. De nem azért van ez, mert rosszabbak lettek! Sőt, ez lehet annak jele is, hogy jobbak lettek, amikre előbb nem is figyeltek, azt most meglátják. Azelőtt a nagy bűnökkel is könnyelműen játszottak, most kis gyarlóság is bántja lelküket. Az elsőáldozó fehér fátyoláról lefűjjük a legapróbb koromszemcskét is, de a kéményseprő ruháján egy marék korom sem látszik meg.

A lelki haladás útja éppen az, hogy egyre tisztábban lássuk és egyre mélyebben átérezzük, milyen haszontalanok vagyunk. Isten országának útja először lefelé vezet, az önlenézésbe, az önmegvetésbe, végül az énünknek teljes megsemmisülésébe. Aki magát így megalázza, azt Isten majd felmagasztalja.

27. Egy Istent keresőnek Istenre találása.

VIII. ²⁶*Az Úr anyjala pedig így szólt Fülöp-höz: Készülj cselekedethez és menj délirányban arra az elhagyott útra, mely Jeruzsálemből Gázába visz le. Fülöp nem kérdezte, miért, minek, a kegyelem szavára azonnal tettel felelt. ²⁷Felkészült tehát és útrakelt a bizonytalan sors elé, az ismeretlen tájra. Ugyanakkor egy etióp férfiú, az etiópok kandakéjának, azaz királynőjének hatalmas udvari tisztje és mint kamarása, minden kincsének kezelője, Jeruzsálemben járt imádkozni, mert zsidó vallásra*

tért pogány volt ő maga is. ²⁸Most visszatérőben kocsiján ülve, az akkori szokás szerint hangosan olvasgatta Izaiás prófétát. ²⁹Ekkor a Lélek így szólt Fülöphöz: Menj oda és szegődjél ahhoz a kocsihoz. ³⁰Fülöp odasietett és hallotta, hogy az idegen Izaiás prófétát olvassa. Mivel tudta, hogy milyen nehéz azt valakinek magától, megfelelő magyarázat nélkül megérteni, megkérdezte tőle: Mit gondolsz, érted is, amit olvasol? ³¹Ez alázatosan elismerte elégtelen tudását és így felelt: Hogyan érthetném, ha nincs, aki megmagyarázza nekem? Megkérte ezután Fülöpöt, hogy ha meg tudja magyarázni, akkor szálljon fel és üljön melléje. ³²Az Írás helye pedig, melyet olvasott, ez az izaiási jóvendölés volt „Jahve szolgájáról”:

*Úgy vitték a megölésre, mint a juhot
S ahogy a bárány megnémul nyírója előtt,
Akként nem nyitotta fel száját.*

³³Megaláztatásában végződik be rajta az ítélet.
*Ki számolálja el az ő nemzetségét,
Mert az ő élete elvétetik a földről.*

³⁴Erre az udvari tiszt megkérdezte Fülöptől: Kérlek, kiről mondja ezt a próféta? Magamagáról vagy valaki másról? ³⁵Fülöp most komolyan, szent átérzéssel megnyitotta ajkát. Kiindult ebből az írásból és ennek alapján hirdette neki Jézust, az egész Szentírás középpontját. ³⁶Amint így tovább haladtak, útközben valami vízhez érkeztek, Beth surnál, a Jeruzsálemtől Hebron felé vezető úton. Az udvari tiszt így szólt: Nézd, itt van víz! Mi gátol abban, hogy megkeresztelkedjem? ³⁷Fülöp erre azt mondotta: Ha teljes szívedből hiszel, semmi. Az pedig felelt és ünnepélyesen kijelentette: Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia. ³⁸Megállították a kocsit és mindketten, az udvari tiszt és Fülöp bementek a vízbe és ott Fülöp megkeresztelte őt.

³⁹Amint pedig feljöttek a vízből, az Úr Lelke elragadta megint Fülöpöt. Az udvari tiszt nem látta

öt többé, de örvendezve tovább folytatta útját.
40Fülöp meg elkerült Azotusba. Ott is körüljárt és hirdette az evangéliumot, míg a tengerparton a fényes palotákkal ékes Cezareába nem jutott, ahol később ismét találkozunk vele.

a) Fülöp készséges eszköze volt az Úrnak. Nem vetette fel a kérdést, amit a kicsinyeskedők, az emberi módon gondolkodók oly sokszor felvetnek a multtal, jelennel és jövővel szemben: *Miért?* Az Isten talán ezt az egyet nem tűri. Azt akarja, hogy teljes bizalommal legyünk vezetése iránt. Olyan bizalommal, mint az a vak, aki déli forgalom idején a Nemzeti Színháznál kísérorjébe kapaszkodva átmegy a Rákóczi-út másik oldalára. Hallja az autók túlkölését, a villamos csilingelését, de nem fél, nem kételkedik. Talán egy-egy pillanatra jobban belesimul vezetője karjába, talán valami hirtelen zajra jobban megszorítja, de azért megy tovább, mert feltétlenül megbízik vezetőjében. Isten azt akarja, hogy így adjuk át magunkat neki és így menjünk életútunkon.

Legyünk a Szentlélek kegyelmi indításának készséges eszközei. Tudnunk kell ugyanis, hogy Istennek nincs szüksége ránk. Ha nem állunk készségesen az ő rendelkezésére, azt mondja nekünk is, amit az Apokalipszis püspökének: Elmozdítom gyertyatartódat és teszek helyette mást. Nincs nélkülözhetetlen ember. Esetleg egy nehezen pótolhatónak helyét két-három ember fogja betölteni, — de ha nincs ember, Isten a kövekből is támaszt fiaikat.

Es nem szabad halogatni. Ha van valami, ami segítséget adhat és egyúttal öntudatot is, az a következő gondolat: Jó nekem Isten eszközének lennem. Madách Luciferje nem így gondolkodik; ő azt kiáltja: Ilyen könnyen nem dobsz el magadtól, mint hitvány eszközt. Csakhogy ő nem tudja, hogy Isten előtt nincs hitvány és hasznavehetetlen eszköz. Láttam valahol Munkácsy Mihálynak egy elkopott ecsetjét, üvegszékényben gondosan őrizték. Elkophatok és elhasználód-

hatok az Isten szolgálatában, akár mint aranygyertyatartó az oltáron, vagy felmosórongyként az ő házában. Vajjon nincs mind a kettőre szükség? És ha kellek Istennek, akkor nem mindegy, hogyan használ el? Nem egyedül az a fontos, hogy az ő szolgálatában és érte kopjam el? Mert ha ő használt el, akkor égi „vitrinjébe” fog tenni.

b) Ebben a részben egy „biblia-óra” van leírva. Ez már a második az újszövetségben. Az elsőt maga az Úr tartotta az emmauszi tanítványoknak. Ugyanazt teszi Fülöp, amit ez a könyv is akar. Veszi az Írást és elmondja, hogyan teljesedett az ószövetségi jövendölés az újszövetségben. A kamarás is azt érzi, amit az emmauszi tanítványok, és amit nekünk is kell éreznünk: Nemde lángolt a szívünk, mikor az Írásokat fejtegette.

Fülöp isteni megbízással és apostoli tekintéllyel magyarázza a Szentírás nehéz helyét, és így vezeti Isten útjára a kamarást. Ha mi is ezen az úton akarunk járni és Istenhez akarunk eljutni, nekünk is kell olvasnunk az Írást és hallgatnunk annak magyarázatát. Oly sok minden iránt érdeklődünk, vajjon miért nem visz legalább a kíváncsiság el az Írás olvasására? Tanult magyar ember restelkednék, ha nem ismerné Arany Toldiját, Petőfi János vitézét, Madách Ember tragédiáját stb., stb. De tanult krisztusi ember is tud úgy élni, hogy nem szégyenli, ha nem ismeri, mondjuk az efezusi levelet, és soha nem olvasta, mondjuk, a Jelenések könyvét.

Elismerem: a Szentírás nem könnyű olvasmány. Annak olvasásánál nem szabad magunkra hagynunk. Kell, aki magyarázza. Tanácsom mégis az: Ha magunk olvassuk s valamit nem értünk, írjunk a lap szélére egy kérdőjelet s ekkor ne is kutassunk tovább, hanem folytassuk az olvasást. Esetleg tiz oldallal odébb megtaláljuk magunk is a feleletet, — vagy amikor harmadszor-negyedszer olvassuk újra az egész Írást, akkor kapjuk meg a megértést, — vagy Isten más-honnan ad feleletet.

c) Ha valakinek feltűnnék, hogy látszatra ilyen „könnyelműen” keresztel Fülöp, annak meg kellene gondolnia, hogy a kamarásnak már kellett Jézusról hallania Jeruzsálemben és valószínűleg ismert ott Krisztus-követőket is. Csak arra nem döbbsent még rá, hogy íme, a jövendölés teljesedett be, a remény vált valósággá. De ebben a pillanatban Jézus Krisztus személyén keresztül egyszerre világos lett előtte, amit az ószövetségből már régebben ismert. Megkapta egyszerre a teljes hit kegyelmét. Különben rá is elmondhatjuk azokat a szavakat, amiket Krisztus Urunk mondott Péternek az ő vallomása után: Boldog vagy te, kamarás, mert nem a test és vér mondatta ezt veled, hanem az Atya világosította meg elmédet, ki az égben vagy.

d) Krisztus nyomán az ember lelkét mindig öröm tölti el. Fülöp is, meg a kamarás is örömmel hagyják el egymást.

A kamarás szívében a hosszú keresés után *Isten megtalálásának öröme* van. Mily magabizóan ír Lessing és mennyire nem ismeri a megtalálás örömét, amikor azt mondja: Hogyha választani lehetne az igazság keresése és az igazság bírása között, ő inkább a keresést kívánja magának és a megtalálást átadja másnak. Nincs igaza, mert a földön az egyetlen igazi öröm a tiszta igazságnak: Istennek megtalálása. És ez elérhető, mert Isten maga minden hozzáfutóhoz odamegy. Sokszor a kereső egyetlen és első lépése után maga siet hozzá, hogy benső találkozásban összelelkezhessenek, az Istent kereső emberi szív és az emberek között örömét találó isteni Szív.

Az apostol öröme az *adás öröme*. Aki ezt egyszer megízlelte, nem felejtí el soha. Nincs is izesebb öröm, mint adni, amint az Úr Jézus maga mondotta: Jobb adni, mint kapni. Bizony, jobb a lelki kincseket, a világosságot és meleget, a hitet és jóságot pazar módon mindenfelé osztogatni, mint önzően magunknak tartogatni és szopogatni, mint a kisgyermek az édes

gyökeret. Nem az a legtöbb és legnagyobb, hogy a magunk kis lelki paradicsomába bezárkózzunk. Nem az a teljesség, ha bennünk megvan a krisztusi élet, hanem ha kisugároztatjuk, másokkal közöljük lelkünknek istenadta kincseit.

X. FEJEZET

SZENT PÉTER PÁRTFOGOLTJA: KORNELIUS

28. A vihar után.

Az isteni Gondviselés rendes útja az, hogy éjtszakára nappal, télre tavasz, borúra derű következik, — és hogy a vihar után csend álljon be.

Az első üldözés elviharzott az Egyház fölött és Isten eltüntette a világ színpadáról az első üldözőket. Pilátus, a gyáva, aki a tömegnek és a Cézárnak akart tetszeni és annak barátja akart maradni, éppen cézári parancsra száműzetésbe kerül. Utána Vitellius következett a helytartóságban. Ő nem alkudozott a zsidókkal, letette főpapi székéből Kaifást, ez lett a másik bűnös vége. Az Úr szenvedésének harmadik tanúja, a Krisztust gyűlölő Heródes, Keresztelő Szent János gyilkosa, elment Rómába paráznaságának társával, Herodiással. Ott azonban kigúnyolták, megvetették, lenézték. Végül is el kellett menniök a távoli Galileába. Így tűntek el a vezetők. A tömeg azonban csak lapult, és valahol a lelkek mélyén tovább izzott a gyűlölet. Valahogyan az átöröklés titkos útain megmaradt továbbra is, de egyelőre csend volt.

IX. (1—30. versig l. a következő kötetet, mely az Apostolok cselekedeteinek Pál aktáit adja.)

²¹Az Egyház ekkor az első zavarok és üldözések lecsillapodtával egész Judeában és Galileában és Szamáriában békében élt. Az Úr félelmében járva

gyarapodott és a Szentlélek megerősítése számban is növelte.

³²Történt pedig e közben, hogy Péter primátusát, elsőbbségét gyakorolva és megmutatva, hogy az Egyház egy és apostoli, mindnyájukat sorrajárta. Eljutott így azokhoz a Krisztus szakramentumainak erejében szentekhez, kik a Jeruzsálemtől Joppéba vezető út mentén, az egynapi járásra lévő Liddában laktak.

Ez az első „apostoli vizitáció” egybe volt kötve a „caritas” gyakorlásával. ³³Talált ugyanis ott egy Énéás nevű embert, aki mint a neve is mutatja, hellénista zsidó volt, de most Krisztus híve lett. Ez nyolc év óta inaszakadtan feküdt ágyában. Péter meglátogatta és ³⁴így szólt hozzá: Énéás! Az Úr Jézus Krisztus meggyógyít téged. Kelj föl, vedd meg ágyadat! És azonnal fölkel a beteg, ³⁵Liddának és Saronának, a Liddától északra húzódó termékeny tengerparti síkság sok lakójának szemeláttára, azért közülük többen megtértek az Úrhoz.

³⁶Joppében pedig volt egy nőtanítvány, a neve Tabita volt. Ez a név görög alakjában Dorkasnak hangzik és magyarul „gazellát” jelent. Maga volt a megtestesült jószág és sok alamizsnát adott. Történt pedig ama napokban, hogy megbetegedett és meghalt. ³⁷Miután megmosták, kiterítették a felső szobában.

Lidda közel volt Joppéhez, mindössze 15 kilométernyire. ³⁸Mikor a tanítványok meghallották, hogy Péter ott tartózkodik, két férfit küldtek hozzá és kérve-kérték, hogy haladék nélkül siessen hozzájuk, velük együtt gyászolni az elhunytat. ³⁹Péter erre útrakelt és elment velük.

Mikor megérkezett, felvezették őt a felső szobába. A szegény özvegyek mind körülvették őt és sírva mutogatta egyik az alsó ruháját, másik a felsőt, miket Dorkas készített nekik életében. ⁴⁰Péter azonban mindnyájukat kiküldötte. Azután térdreborulva imádkozott, majd imádságából erőt és bátorságot

merítve, a holttesthez fordulva így szólt: *Tabita! Kelj föl! Erre az felnyitotta szemét, meglátta Pétert, felült.* ⁴¹Péter meg kezét nyújtotta neki és felsegítette őt. Azután odaszólította a hívőket és az özvegyeket és eléjük állította őt élve. ⁴²Ennek az esetnek híre ment egész Joppében és sokan hittek az Urban. ⁴³Igy történt azután, hogy Péter még sok napon át ottmaradt Joppében bizonyos Simon nevű tímárnál.

a) Isten országában *első a szeretet*. Ezt tanítja Szent Péter apostol példája. Amikor módja és alkalma van rá, abban a percben kész tettel és példával is gyakorolni. Kész a betegekhez, a szomorúakhoz elmenni és részvevő szívvel könnyíteni mások szenvedésén, baján. Kész bizalommal még csodát is kiimádkozni az Istentől, hogy föltámassza a halottat. Ugyanezt a szeretetet látjuk Tabita életében is. Valóban, Krisztus iránt való szeretetünket mi sem tudjuk semmi mással jobban megmutatni, mint hogy követjük az ő parancsát: Szeressétek egymást... Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást. Szent Péter tanítása, Tabita példája buzdítson minket is arra, hogy ezen az úton járjunk.

b) És mi a jutalom, ha a gyakorlati szeretet útján járunk? Az, amit Péter mond: Kelj fel.

Kelj fel először te, vergődő, csetlő-botló ember az új életre. Ne gondold, hogy egyetlen eszköz a bűnök elhagyására az örökös lelki vizsgálat, sokszor meddő bánat és kötelességből végzett gyónás. Kell a szakramentum a súlyos bűnöktől való megtisztuláshoz, de ha hibáidtól is szabadulni akarsz, akkor gyakorold az irgalmasság cselekedeteit és elindultál a tökéletesség égbevezető útján.

c) Kelj föl! Ezt mondja majd egyszer az Úr is mindenkinek, aki a földön a felebaráti szeretetet tettekkel gyakorolta. Kelj föl a földi életből az örök életre, mondja az Úr mindazoknak, akik az éhezőknek ételt, a szomjazónak italt, a meztelennek ruhát adtak.

Kelj föl, hangzik majd mindazok felé, akik tudták, hogy amit a legkisebbnek tettek itt a földön, az Úrnak magának tettek. Kelj föl az örök életre, hallják majd mindnyájan, akik tudták, hogy amikor testvérüket látták, az Urat látták és amikor a testvért szerették, az Úr iránti szeretetüket bizonyították be.

29. A pogány világ kopogtat.

Az Egyházat Krisztus nem egy kiválasztott nép számára alapította, hanem az egész világ minden népét meghívta oda. Bebocsátásért kopogtat már most a pogányság is az Egyház kapuján. Az Úr már készíti csodálatos edényét, aki majd a föld széléig hirdeti az ő nevét, — de a népek megtérítésére az első lépést mégsem a népek apostola, Szent Pál teszi meg, hanem az, akié a primátus a földön, Szent Péter. Ő nyitja meg az ajtót a pogány világ számára. Sőt ha mélyebben látunk a dolgokba, akkor el kell ismernünk, hogy az első lépést az teszi meg, akié mindig minden primátus: az Isten. Ő szeret előbb és ő küldi elénk kegyelmét. Az emberé a felelet, a közreműködés a kegyelemmel.

X. ¹Volt a tengerpart mellett lévő Cezareában egy Kornelius nevű férfiú. Annak a híres Kornelius nemzetségnek volt tagja, vagy legalább is egyik felszabadítottja, amelyről a római nép történelme is oly sok szép dolgot jegyzett fel. Itt az itáliainak nevezett zászlóaljnak a századosa volt. ²Jámor volt és istenfélő férfiú. A pogány sokisten-hittel szakított, hozzátartozóival és cselédjeivel, egész házanépével együtt, de maga nem lett zsidóvá. Sok alamizsnát osztott ki a zsidó nép között és folyton-folyvást imádkozott az Istenhez, hogy mutassa meg neki a helyes utat. ³Ez a Kornelius látomásban ugyan, de nem képzelődésként, hanem éber állapotban, egészen tisztán látta, hogy úgy a délután harmadik órája táján Isten angyala belépett hozzá és így szólt: Kornelius! ⁴Erre ő rátekintett és remegve kérdezte: Mi az, Uram? Kérdésére az így felelt: Imád-

ságaid és alamizsnáid felszállottak az Isten színe elé emlékeztetőül és ő meg is emlékezett rólad. ⁵Azért küldj most férfiakat Joppéba és hivasd ide azt a Simont, kinek mellékeve Péter. ⁶Ez ott lakik annál a bizonyos Simon timárnál, akinek a háza a tenger partján van; (ő majd megmondja neked, mit kell cselekedned). ⁷Amint a vele beszélő angyal eltávozott, Kornélius azonnal előszólította két szolgáját meg egy istenfélő vitézt alárendeltjei közül. ⁸Elmondott ezeknek mindent és elküldötte őket azonnal Joppéba, mely mintegy 50 km távolságra volt.

a) Az előző tanulságot erősíti meg ez a rész is. Tabita felkelhetett az életre, mert alamizsnás volt. Kornélius bizvást kopogtathatott az Egyház ajtaján, mert szintén imádságos és alamizsnás volt. Minden imádságos és minden alamizsnás léleknek mindenkor nyitva áll az út a kegyelem felé.

b) Csak ezt az utat *nem tárja fel előre és teljesen* az Úr. Kornéliusnak is csak annyit mutat meg belőle, amennyit aznap meg kell tennie. Nekünk is csak egy-egy nap betöltendő feladatát mutatja meg. Azért tesz így, mert ha előre látnánk, hogy milyen lesz az út, amelyen vezetni akar, talán visszariadnánk. És ha teljes nagyságában lelkünkre nehezednék a ránkbizott feladat, összeroppannánk alatta. Ha Thais akkor, amikor még ünnepelt kurtizán volt és selyemben, bársonyban járt-kelt széptevőinek serege közt, előre látta volna magát a pusztában darócruhában, ápolatlan hajjal, bőjtől beesett arccal, talán soha el nem indult volna Pafnuciushoz. De ő csak azt érezte, hogy mennie kell és ment. Azután Isten lépésről-lépésre tovább vitte őt.

c) Isten elvisz az ő útjára még akkor is, ha mi nem akarunk azon menni. Így vitte el Jónást az óriási hal gyomrában Ninivébe és így ragadta meg Habakuk prófétát üstökénél fogva, hogy odaállítsa, ahol felhasználhatja őt. De nem ez a rendes útja. Nekünk is,

mint a legtöbb embernek, a feladatunk csak az, *a magunk helyén*, ahol most vagyunk, *álljuk meg helyünket és teljesítsük a mának kötelességét*. Az eszménykép ugyan az marad, hogy Istent dicsérjük és magasztaljuk *semper et ubique*, mindenkor és mindenhol, — de a gyakorlat jelszava a teret és az időt nagyon le kicsinyíti, amikor ezt állítja elénk: *hic et nunc*, itt és most tegyük meg, amit Isten kíván és amennyi rajtunk áll.

Bátran mondhatjuk, hogy szentté lesz az, aki mindig megteszi azt, amit abban a pillanatban tehet. Nagy és rendkívüli dolgokat csak rendkívüli esetekben kíván az Isten. A szentség rendes útja itt és most a kicsit is, de hűségesen erőnk szerint teljesíteni.

d) Kornelius példája is mutatja, hogy ha valaki az Egyházon kívül is él, de keresi őszintén az igazságot, megtalálja azt. Vagy nem mondta-e az Úr, hogy a zsidók közt nem talált olyan hitet, mint a pogány századosban Kafarnaumban. Milyen nagy volt a kananei asszony bizalma, hogy meg tudta venni Jézus Krisztus szívét. Már az ószövetségben is a leprás Námánt meggyógyítja hite. Az Úr Jézus pedig a naimi özvegynek visszaadja gyermekét, pedig ő is kívül volt a zsinagóga közösségén. Nem szűnt meg ez az erő azóta se. Példának csak El Arabi életét hozzuk fel, aki a mohamedánok között misztikus kegyelmeket kaphatott és szinte szent életet élhetett. Hogy ki tud minket emelni ez a gondolat esetleg gögös magunkbázárkózottságból és mások lenézéséből! Hogy tud ez a gondolat vigasztalást és erőt adni, ha valamely hozzátartozónk hibáján kívül nem élhet az Egyházban!

30. Isten kegyelmének útja.

X. ⁹Másnap pedig, miközben ezek a követek útban voltak és a városhoz közeledtek, Péter déltájban fölment imádkozni a ház lapos tetejére. Részen, hogy egyedül lehessen, részben, hogy imádság közben az égbe föltekinthessen. ¹⁰Közben megéhezett és enni akart. De míg ételt készítettek neki, mint-

egy önkívületi állapotba esett és elragadtatás lepte meg őt.

a) Két különböző helyen, két különböző személy, akik közül egyik a másikról semmit nem tud, külön-külön imádkoznak. De Istennek szívében a ketőnek imádsága egymásra talál. Sokszor láthatjuk és tapasztalhatjuk a szentek egyességének ezt a csodálatos erejét. Lisieux-ben él egy kis fiatal apáca, aki 15 éves korában bezárkózott kolostorába és imádkozik Krisztus országának terjedéséért; — ugyanakkor Kínában küszködik Krisztus ügyéért egy misszionárius, talán már hetek óta, és úgy érzi, hogy hiábavaló minden munkája, mikor egyszerre annak az ismeretlen apácának az imádsága eredményessé teszi az ő munkáját. Az édesanya Európában imádkozik fiáért, és a fia Amerikában érzi meg az imádság hatását. Imádkozunk itt elhunyt kedvesünkért, mert már nem tudjuk homlokát megsimogatni, lázát csillapítani, verejtékét lemosni, — és segítjük őt odaát, enyhítjük szenvedését odaát. Mi küzdünk itt a földön ezer bajjal, nehézséggel, egyéni bajokkal és családi tragédiákkal, világháború rémével és hazánk sorsáért való aggodással, — és ott fent imádkoznak értünk magyar szentjeink és Szent István el nem rothadó Jobbjával határokat szerez nekünk vissza, Szent László pedig jubileumi évében visszaadja nekünk Nagyváradját a hozzátartozó részekkel és — talán Boldog Margit szenttéavatásának évében visszakönyörgi a teljes határokat.

b) Milyen csodálatos, hogy mindaz, amit itt a földön összefüggéstelennek látunk, Istenben mind összefügg. A széthulló részlet benne egységessé válik, a sok érthetetlen véletlen benne csodálatos gondviseléssé lesz. A sokszor leverő bukás, elszégyenítő vereség és mind, amit földi szempontból bajnak látunk, csak Isten tervének megvalósulása lesz. Isten tervében ugyanis benne van a szép napsütés, a májusi virágfakadás, a Péter Pál-napi aratás, — de benne van az árvíz, a villám, a záporosó, a földrengés is.

X. ¹¹Péter elragadtatásában nyitva látta az eget és a négy sarkánál fogva összekötözött nagy lepedőt látott, hasonlót egy edényhez, amint lebecsátlatott az égből a földre. ¹²Mindenféle négylábú földi állat, csúszómászó és égi madár volt benne. ¹³Egy hang így szólt hozzá: Rajta, Péter, öld és edd! ¹⁴De Péter szenvedélyes és hirtelen természetének megfelelően riadtan így kiáltott fel: Távol legyen tőlem, Uram, hiszen amit Mózes törvényéből tudok, azt mindig megtartottam és sohasem ettem semmi közönségeset és tisztátalant.

Hirtelen fakadt, de szép önvallomás ez. Nem dicsekvésből mondta Péter, hanem őszinte kitörésből, talán azért nem haragudott meg az Úr, mert ¹⁵a hang újból, másodszor is szólt hozzá: Amit az Isten tisztává tett: te ne mondd azt tisztátalannak, sem közönségesnek. Az Úr előtt pedig ezután semmi étel sem tisztátalan önmagában véve, mert a megváltás kiterjed az anyagi világra is. ¹⁶Ez a jelenés pedig — hogy semmiképen képzelgésnek és tévedésnek ne lehessen tartani — háromszor történt, azután az edény tüstént felragadtatott az égbe.

¹⁷Mialatt Péter magában azon tűnődött, mit jelentsen ez a látomás, melyet átélt, azonnal jött a magyarázat is. Ime, a férfiak, kiket Kornelius küldött hozzá, megtudakolták az emberektől Simon házát. Most tehát megálltak a kapunál és ¹⁸bekiáltva kérdezték: Ott szállt-e meg Simon, kinek mellékeve Péter? ¹⁹A látomásról tűnődő Péternek pedig azt mondotta a Lélek: Nézd! Három férfiú keres téged. ²⁰Kelj fel tehát, eredj le hozzájuk és menj el velük, bár még pogányok, de azért habozás nélkül, mert én küldöttem őket.

²¹Péter tehát lement a férfiakhoz és így szólt: Ime, én vagyok, akit kerestek! Mi járatban vagytok? ²²Ezek pedig felelték: Kornelius százados, az igaz és istenfélő férfiú, aki mellett a Cezareában

lakó egész zsidó nép tanúságot tesz, szent angyaltól intést kapott, hogy hívasson téged házába és hallja tőled az ígéket. Szent Péter most értette meg a látomás jelentőségét; nem zárkozott el többé a pogányoktól. ²³Behívatta tehát a pogány szolgákat és a katonát és vendégül látta őket.

a) Kezdődik az Egyház történelmének azon eseménye, mely majdnem az első válsághoz vezetett, de amelyet a Szentlélek Isten segítségével diadalmasan megállott az Egyház. A probléma az volt most, hogy a pogányokat is bevegység-e a megváltottak közösségébe. Ebből fakadt azután a másik kérdés, hogy vajjon a Krisztus hitére áttért pogányoknak át kell-e venniök az ószövetségi törvény határozatait is, vagy azonnal beléphetnek a krisztusi közösségbe? Az apostolok maguk az ószövetség népéből valók voltak. Természetesnek látszott tehát, ha ragaszkodnak az ószövetség törvényéhez. De akkor Krisztus tanítása talán csak mint egy zsidó szekta lett volna ismerőssé a világbirodalomban, és talán a sok szektához hasonlóan ez is megszűnt volna. A Szentlélek Isten vezetésével azonban az apostolok a természetes gondolkodás ellenére is megtalálták a helyes, a természetfölötti utat.

Jött még sok más válság az Egyház életében. Nagy Szent Gergely idejében a hanyatló római birodalom és a feltörekvő új germán népek között, majd a feudalista társadalmi rend bukásával, az új világrend kezdetével és így tovább, egészen napjainkig, amikor recsegni-ropogni látjuk a kapitalista világberendezkedést és sejtjük az új kollektív világ megszületését. De amint a múltban minden válságot diadalmasan kiállott az Egyház, ebből meríthetünk reményt és biztatást, hogy a jelen válságból is diadalmasan kiemelkedünk.

b) Csodálatos valami az Egyházban az a nagy *univerzalizmus*, mely Kornélius befogadásával megindult. Csak nem szabad hinnünk, hogy ez *internacio-*

nalizmus, hanem sokkal inkább fölfoghatjuk *szupranacionalizmusnak*. A dogmatika alaptörvénye, hogy a kegyelem nem rontja le a természetet, hanem felemeli és megszenteli, áll nemcsak az egyesekre, hanem áll a nemzetekre is. Mikor Vajk megkeresztelkedik, és mikor Istvánból Szent István lesz, nem szűnt meg magyarnak lenni. Benne is, meg a többi magyar szentben is a szakramentumok és a kegyelem nem semmisítették meg a magyar természetet, hanem az égbe emelték és szentté tették. Megmaradnak ők még az égben is magyarnak, — de mi, mai magyarok meg legyünk a földön egész lélekkel krisztusiak, hogy velük együtt az égbe juthassunk.

c) Péter a lapos tetőn az égre tekintve imádkozik. De valószínű, hogy nemcsak felfelé nézett, hanem körül is tekintett és látta a tengert. Vajjon látta-e lelki szemével azokat a hajókat, melyek indulásra készen állanak, hogy ismeretlen vidékekre, más világ-részekre elvigyék azokat, akik majd Krisztus nevét hirdetik a földkerekség határáig? Vajjon látta-e azokat a hajókat, amelyek befutnak majd a jaffai kikötőbe? Vajjon látta-e a fegyveres keresztesvitézeket kiszállni belőlük és látta-e az olvasót pörgető, imádsággal tovahaladó zarándokcsapatokat? Lehet, hogy látta, — de valószínű, hogy nem. És mégis, Isten az ő mai munkáját mind ennek kezdetéül szánta. De csodálatos is az Isten ereje, mikor jelentéktelennek látszó kezdetből tud teremteni ily hatalmas kifejlődést!

32. Aki keres, talál.

X. ²³Másnap pedig fölkelvén, Péter elindult velük. Néhányan — számszerint hatan — a joppei testvérek közül elkísérték őt. ²⁴A rákövetkező napon — tehát Kornelius látomását követő negyedik napon — azután beértek Cezareába. Talán a kísérők egyike előre sietett bejelenteni Péter jövetelét, mert Kornelius már várta őket. Egybehívta azokat a rokonnait és bizalmas barátait, kik vele együtt éheztek

és szomjúhozták az igazságot, és kiket Kornelius részesíteni akart a várható kielégülésben. Mily szép összejövétel ez!

És történt, hogy ²⁵amikor Péter az előudvarba belépett, Kornelius, a százados, elébe ment a halásznak és keleti szokás szerint lábaihoz borulva imádkozta. ²⁶Péter meghökkent és sietve felemelte őt. Nem úgy tett, mint Jézus, aki sohasem utasította vissza az Istenként való tiszteletnek ilyen megnyilatkozását. Természetes egyszerűséggel és közvetlenséggel ezt mondta: *Kelj fel, én magam is ember vagyok.* ²⁷Azután pár szót váltva vele, beljebb került. ²⁸Sokat talált ott egybegyűlve, ezeknek mondotta:

Tudjátok jól, mennyire tiltott zsidó fértiúnak idegenhez csatlakoznia vagy hozzájuk közelednie. De Isten megmutatta nekem, hogy senkit sem szabad közönséges vagy tisztátalan embernek tartani. ²⁹Azért ellenkezés nélkül eljöttem a meghívásra. Kérdem tehát, hogy a saját ajkatokról halljam, mi okból hívtatok engem?

³⁰Kornelius erre katonához illően, világosan, nyíltan, határozottan felelt: *Éppen négy nappal ezelőtt ebben az órában imádkoztam házamban és íme, egy fértiú állt elém, fehér ruhában* ³¹*és azt mondotta: „Kornelius! Imádságodat Isten meghallgatta és alamizsnáidról megemlékezett.* ³²*Küldj azért embereket Joppéba és hívasd el azt a Simont, akit Péternek is hívnak. Szállása Simon timár házában van, a tenger partján.”* ³³*Nyomban hozzád küldöttem tehát; — és te nagy jót tettél velem, mert nagyon jól cselekedted, hogy eljöttél. Ime, most mindnyájan itt vagyunk előtted, hogy meghallgassuk mindazt, amit az Úr neked és általad nekünk parancsolt.*

³⁴Péter ekkor megnyitván ajkát, ezeket mondotta:

„Valóban a két látomásból most magam is tudom és világosan megtapasztalom, hogy az

Isten nem személyválogató. ³⁵Ellenkezőleg, kedves előtte bármely nemzetbeli, ki féli őt és igazságot cselekszik.

Az Ige szerint, akit ³⁶Isten elküldött először Izrael fiainak, amikor békességet hirdetett Jézus Krisztus által, aki Isten az Istentől, világosság a világosságtól, igaz Isten az igaz Istentől, a mindenség Ura.

³⁷Ti is, amint az értem küldött szolgáktól megtudtam, ismeritek, mi történt egész Judeában, miután megkezdődött a megváltás műve Galileában, a Jánostól hirdetett vízbemerítés után. Tudjátok tudniillik, ³⁸hogy mint kente fel az Atyaisten Szentlélekkel és erővel a Názáretből való Jézust, hogy ő mint járt körül, jót cselekedvén. Meggyógyította mindazokat, ki-ken az ördög hatalmat vett, mert az Isten volt ővele és ő az Isten volt. De ti erről csak hallo-másból tudtok, ³⁹mi pedig szem- és fültanúi vagyunk mindannak, amit a zsidók országában és Jeruzsálemben cselekedett.

Jézust megölték. Poncius Pilátus alatt fel-feszítették a keresztre, meghalt és el is temet-ték. ⁴⁰De Isten harmadnapra feltámasztotta őt és megadta neki, hogy megjelenjék ⁴¹nem ugyan az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanúknak, minekünk, akik ettünk és ittunk ővele, minekutána halottaiból fel-támadott.

⁴²Mielőtt pedig a mennybe ment, meg is parancsolta nekünk, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy ő az, kit az Isten az élők és a holtak bírójává tett, mert ott ül az Atya-isten jobbra felől és onnan jön el majd ítélni eleveneket és holtakat. ⁴³Róla tanúbizonyságot tesznek a próféták is mind, kikről már ti is hallottatok, hogy mindenki megnyeri a bűnök bocsánatát, az ő neve és hatalma által, aki csak hisz benne."

a) Mennyi mindent tanulhatunk Korneliustól! Példaképe lehet az igazi katolikus férfinak, családapának, laikus apostolnak.

Milyen jó volna újra családi, házi összejöveteleket tartani! Mennyi jó fakadna ezekből, ha a ma divatos „zsúrok” helyett igazi „agapék” lennének. Rómában az előkelő patriciának, Paulának a háza így lesz a krisztusi élet középpontja, ahová egy Szent Jeromos is szívesen eljár és jól érzi magát. A régi francia bencések, a maurinusok, először maguk közt tartanak vasárnap délutánonként könnyebb megbeszéléseket; mindenki elmondta, mi érdekeset olvasott azon a héten, milyen eredményre jutott el stb.; azután vendégeket is belevontak ebbe a „vecsernye utáni beszélgetésbe”; végül már Párizsban minden jelentős férfia, az összes akadémikusok odajártak, Istenhez közelebb segítő eszmecserére. Ilyen vendéggöre volt Bécsben Gallitzin hercegnőnek és ugyanilyen híresek lettek Kraliknak, az osztrákok költőjének „Dienstagabend”-jei. Tudok Budapesten is ilyen összejövetelekről, és tudom, hogy mennyi megtérést eredményeztek már ezek az összejövetelek.

b) A patrícius százados előkelően, díszes egyenruhájában áll a várva-várt vendég elé. Belép most egy egyszerű ruhájú öreg ember. Arcát átjárja ugyan a lélek, de meglátszanak rajta a halászember érdekesebb vonásai. Porosan, fáradtan érkezik meg, de Kornelius nem nézi a külsőt, leborul előtte. Próbáljuk meg, — de nagyon-nagyon igyekezzünk rajta! — hogy meglássuk az Egyházban és az egyháziakon a lelket, és ne akadjunk fenn a külsőn. Talán segít ebben, ha a következő négy képet élénken elképzeljük magunk előtt:

Szent Péter megindul az ostiai kikötőből Róma felé. Ott megy a Via Appián, gyalogosan. Most is fáradt, most is poros, most is törődött. De kész mindent elviselni Jézusért.

Freisingi Ottó kíséretével együtt Magyarországra

ra jön. Maga is lovon ült, páncélba öltözött, fegyvert hordozott. Mai ember hűbérúrnak nézné, de kora nemcsak így tekintett rá: a püspököt is látta benne.

A francia király udvarában díszes fogadtatásra bevonul Richelieu bíboros a király elé. Az ő fején is paróka van, és hosszú bíboruszályát külön szolgálk viszik utána. Mint valamely birodalmi hercegé, olyan a megjelenése: de püspök is!

A negyedik megtörtént eset. Kiállhatatlan amerikai melegben beállított a newyorki érseki hivatalba egy magyar pap és jurisdictiót kért. Ingujiban fogadja valaki és az íróasztalnál kiállítja mindjárt a meghatalmazást. A magyar pap csodálkozva olvassa az aláírást: Hayes bíboros-érsek.

Mily más a külső mindegyik esetben, és mégis, ha a külsőn át tudunk hatolni, meglátjuk a lényegét, hogy Isten küldötte, az Egyház szolgálja mindegyik.

c) Meg kellene tanulnunk minden prédikációt és tanítást Kornelius lelkületével hallgatni. Azaz, *nemcsak hallgatni, hanem meghallgatni*, amit az Isten szolgájának parancsol, és szolgálja által nekünk parancsol. Ne mondjuk azt, hogy a mi papunk nem tud prédikálni. Elismerem, gyönyörködni nem lehet minden szentbeszédben, de állítom, hogy tanulni, azt mindig lehet. Először tehát *ne keressük a gyönyörködést*, hanem a tanulást. Azután pedig ne válogassunk, és főképen *ne kritizáljunk*. Lehet akármilyen gyöngeszónok egy pap, de Isten mindig tud az ilyennek szavában is nekünk valamit üzeni. Híres szónok beszédére talán azért mennek sokan, hogy gyönyörködjenek a szónok külsejében, zengő orgánumban, nemes mozdulataiban, de nem mennek Isten szaváért, a lelki kenyérért. Lehet ugyan, hogy fekete és száraz az a kenyér, amit a gyengébb szónoki tehetségű pap nyújt nekünk, de ha Egyházunkat szeretnők, azt mondanók mi is: Jobb nekünk a fekete kenyér itt, Egyházanyánk templomában, mint kint a világban: színházban, koncerten, szalónokban a fehér kenyér vagy mazsolás kalács.

33. Értsünk meg másokat.

X. *“Még Péter beszélt, mikor már a Szentlélek ugyanolyan módon, mint nemrég pünkösdi napján a zsidókra, most szállt mindazokra a pogányokra is, kik Péter ajkáról az ígét hallgatták. ⁴⁵Azok a zsidókból lett hívek, kik Péterrel együtt jöttek oda, elcsodálkoztak ezen, hogy a Szentlélek malasztja kiöntetett a pogányokra is, a nélkül, hogy előbb felvétettek volna a zsidóságba. ⁴⁶Hallották ugyanis most őket az előbb nem is ismert zsidó nyelven beszélni és magasztalni Istent.*

“Ekkor Péter mondotta, mintegy tőlük is megkérdezve: Vajjon megtagadhatja-e valaki, hogy ezek meg ne kereszteltessenek, akik vágyukkal már éppúgy elnyerték a Szentlelket, mint mi? ⁴⁸Elrendelte tehát, hogy kereszteljék meg őket az Úr Jézus Krisztus nevében. Ekkor megkérték őt, maradjon náluk néhány napig.

a) Mások megértésére segíthet el minket, ha erről az eseményről elmélkedünk. Nekünk, katolikusoknak egyetemesen gondolkodóknak kellene lennünk, de sokszor vagyunk szűkkeblűek. Mint ahogy egykor a korlátolt látókörű magyarok hirdették: Extra Hungariam non est vita, — ugyanúgy voltak, akik nagyon szűk értelemben fogták fel ezt a tanítást: Extra Ecclesiam non est salus.

Mennyivel másképp látta Szent Pál a pogány világ nagy bölcseit, mikor azt mondotta róluk is, hogy ők „Krisztushoz vezető pedagógusai” az embereknek. Sokrates, Platon, Aristoteles a tiszta Isten-fogalom megértését segítették elő bölcselkedésükkel. Sophokles Antigone-ja szinte krisztusi szavakat mond, mikor azt hirdeti, együttszeretésre és nem együttgyűlölésre születünk. Ábrahám kortársa, Hammurabi arra a kőoszlopra, melyet most Párizsban őriznek, törvényeket ír, hasonlókat ahhoz, amiket Isten Mózes által hirdetett. Természetes eszével mily szép erkölcsi oktatást ad Kínában Konfucse és Laocse. Szent Agostonnal el-

mondhatjuk mi is csodálkozva az ilyenekről: Mekkora lépések és mily kár, hogy határainkon kívül járnak! (Quantus passus, sed extra gressus!)

b) Ma divat az embereket és nemzeteket osztályozni: felsőbbrendű, alsóbbrendű fajokra elkülöníteni. Az evangélium tanulsága: *elismerni minden értéket minden nemzetben, minden fajban és minden emberben*. Igazságosan egy nemzet sem hirdetheti magáról, hogy ő fölötte áll az összes többinek. Mégis, ha van nép, mely már kisgyermek kortól bele akarja vésni tagjainak gondolkodásába ezt a másokat lenéző nézetet, kitermelheti a nemzet tagjaiban a túlzott öntudatot, de megszerettetni magát ezzel soha nem tudja.

Felvethetjük a kérdést: vajjon milyen alapon veti meg az amerikai polgár a fekete színű embertestvéreket? Lehet, hogy van a feketék között iszákos, gyilkos, szerencsétlen bűnös, de a jenkik között is van gyermekrabló, gangsztervezér. Vagy az európai ember milyen jogon nézheti le az ázsiait, mert bőrének színe más? Vilmos császár dobta be az európai köztudatba a „sárga veszedelem” gondolatát, — pedig ha egyszer a sárga faj megtér, talán annyi szentet fog az égnek adni, amennyit a fehér faj nem tudott.

Csak két példát hozunk fel. Annam-ban trappista kolostor létesült. Szent Benedek Reguláját ők követik a legbetűbb szerint, és európai fogalmak szerint a karthauziakkal együtt ők élik a legszigorúbb szerzetesi életet. De az annamiak csak mosolyogtak azon, hogy ezt az életet szigorúnak nevezik, mert azt mondták: Hiszen mi eddig is így éltünk. Ott az általános, ami nálunk csak egyes kiválasztottak életmódja. Mi lesz, ha majd a krisztusi kegyelem ezt az értékes, fegyelmezett s önmegtágadó természetet még felemeli és megszenteli?

Más példa lehet a nagasaki keresztények esete. Évszázadokon keresztül katolikus pap nem teheti lábát Japán földjére. Krisztus híveinek nem marad több szentségük, mint a házasság és a keresztség szent-

sége, mert ezeket világiak kiszolgáltathatják. Misére nem mehettek, prédikációt nem hallgathattak, iskolában a katolikus hitet nem tanulhatták, — és mégis, amikor háromszáz év múlva katolikus pap kerül közéjük, ők kérdezik ki előbb a papot, hogy meggyőződjene, valóban az igaz katolikus hit küldöttje került-e hozzájuk. Találunk-e az állhatatosságra ilyen példát a bőr színére olyan büszke tisztafajúak között?

c) Általában elmondhatjuk, hogy ahol az ember lelke, ez a természeténél fogva krisztusi lélek, ez az „anima naturaliter christiana” mentől közelebb jut az Istenhez, annál szebbet, tisztábbat, léleknek emelkedést adót tudott alkotni. Összegyűjtöttem a világ legszebb imádságait, nemcsak a krisztusi hívőkét, hanem a pogányokét is, mert nagyon sok mély érzésűt és igazán Istenhez emelőt találtam közöttük is. Hallgattam valóságos énekeket és mondhatom, hogy az indiánok nap-himnusa vagy a zsidók bánattal teli Kol nidre-je és a többiek is olyanok, hogy a katolikus ember is szívéhez közelállónak érezheti. És ez így is van. Isten a Nap, az emberek pedig a feléje törő sugarak. És amint a sugarak a középpont felé közeledve egymáshoz is közelednek, ugyanígy az emberek is bárhol őszintén keresik az Istent, ha eljutnak közelebb ahhoz, akit keresnek, akkor egymáshoz is közelednek.

Ha valaki szeretné megtudni, hogy milyen közel jutott el Istenhez, akkor úgy kell tennie, mint ahogy az ember egy folyónak a szélességét akarja megállapítani. A másik oldalra nem mehet át, de a maga oldalán megmérhet egy távolságot, abból és a szögekből azután kiszámíthatja a folyó szélességét. Istentől is átmérhetetlen köz választ el minket, de ha megnézzük, milyen távolságban vagyunk az emberektől, ebből következtethetünk, milyen távolságra vagyunk Istentől. Egyetlenegy biztos jele van annak, hogy őszintén keressük az Istent és az ő Szíve felé közeledünk valóban, és ez a jel: embertársaink iránt való szeretet.

34. Az isteni biztosíték.

XI. ¹Az otthon maradt apostolok és a judeai krisztusi testvérek meghallották, hogy pogányok is befogadták az Isten igéjét. ²Mikor tehát Péter feljött Jeruzsálembe, a körülmetelésből való fajtiszta zsidók kikeltek ellene ³és kérdőre vonták: Hogy mehetnél el a körülmetéletlen pogány férfiakhoz és mint ehettél velük?!

⁴Péter azonban az esemény fontosságának tudatában elkezdte és előadta nekik sorjában, ami történt, hogy ők is hajoljanak meg az isteni tények előtt.

⁵Joppe városában voltam és imádkoztam, mikor lelkem elragadtatásában látomásom támadt. Valami edényféle ereszkedett le, olyan volt, mint a négy sarkánál összefogott nagy lepedő. Ez lebecsáttatott az égből úgy, hogy egészen hozzám ért. ⁶Mikor beletekintettem és megvizsgáltam, négy lábú földi állatokat és vadakat, csúszómászókat és égi szárnyasokat láttam. ⁷Szózatot is hallottam és az felszólított: Kelj föl, Péter, öld és edd! ⁸Én azonban így feleltem: Semmiképen sem tehetem ezt, Uram, mert eddig közönséges, vagy tisztátalan sohasem jutott a számba. ⁹Erre a szózat az égből másodszor megszólalt: Amit az Isten tisztává tett, te ne mondd közönségesnek. ¹⁰Ez pedig három ízben történt és utána az egész újból visszavétegetett az égbe.

¹¹De íme, nyomban három férfiú jelent meg abban a házban, amelyben voltam. Cezareából küldték őket hozzám. ¹²Ekkor a Lélek azt súgta nekem, hogy minden habozás nélkül menjek velük. Ez a hat testvér is velem tartott, akik most ide is elkísértek és tanúskodhatnak mindenről, ami történt. Betértünk a minket meghívó férfiú házába. ¹³Ő pedig elbeszélte nekünk, hogy és mint látott egy angyalt belépni házába és mint hallotta hozzá szólni: Küldj embereket Joppéba és hivasd el Simont, kinek mellékeve Péter. ¹⁴Ő hirdet majd neked ígéket, melyek által üdvözülsz te és egész házad.

¹⁵Amint pedig szólni kezdettem, a Szentlélek leszállt reájuk, miként mireánk is leszállt kezdetben. ¹⁶Ekkor megemlékeztem az Úr szaváról, melylyel mondotta: János vízben merített meg ugyan, de ti Szentlélekkel fogtok megkereszteltetni. ¹⁷Ha tehát az Isten ugyanazt az ajándékot adja meg nekik, mint nekünk is, kik hittünk az Úr Jézus Krisztusban, ki vagyok én, parányi ember, hogy útjába állhattam volna az Istennek és meg ne kereszteljem azokat, akik a jelek szerint nyilván kedvesek voltak előtte.

¹⁸Mikor ezeket meghallották a zsidókból lett Krisztus-hívők, megnyugodtak és magasztalták az Istent, mondván: E szerint tehát a pogányoknak is megadta az Isten a bűnbánatot, hogy általa eljuthassanak az életre!

a) Csodálatos az a gondoskodás, mellyel az Isten nyilván meg akarta mutatni, hogy minden tévedés és csalódás ki van zárva. Sem Péter, sem Kornélius látomásáról nem mondhatja senki, hogy az hallucináció csupán, vagy vízió, tehát a felajzott idegzet játéka. Kétoldalú biztosítást is ad az Úr, mert két helyen, két különböző ember részesül látomásban, hogy amikor összekerülnek majd, maguk is átlássák, meg mi is biztosak lehessünk róla, hogy ez valóban Isten műve.

Meg fog ez ismétlődni még egyszer, hamarosan, amikor az Úr elküldi Saulat Ananiáshoz, Ananiást pedig Saulhoz. Ezekután elmondhatjuk, hogy amit itt olvasunk, az valóban történeti esemény, mert nemcsak a történelmi kritika eszközeivel állapíthatjuk meg a szerző igazmondását, hanem maga az Isten bizonyítja be, hogy hitünk annál rendíthetetlenebb legyen.

b) Szent Péter újra megtanít minket, hogyan kell bánni az emberekkel. Ő, aki egyébként olyan szenvedélyes volt, amíg Jézussal együtt járt, most a szenvedélynek nyoma nélkül, egyszerűen elmondja a történetet, és vita helyett a tényekkel akar meggyőzni. De mi talán azért vitatkozunk annyit és annyiszor, mert

a szavak erejével akarjuk a tények hiányát elpalástolni!

c) Kornéliusról az Irás nem mond többet. Az ősi hagyomány szerint később Cezarea püspöke lett és vértanú halállal jutott el az örök életbe. De nem is fontos az életének többi részlete. Hivatása az volt, hogy elsőnek kopogjon az Egyház ajtaján és elsőnek nyerjen oda bebocsátást a pogányok közül. A kopogtatót is, meg a bebocsátót is más váltja fel hamarosan, mert nemsokára az Apostolok Cselekedetei is Szent Pál útjait írja le és az ő tetteiről emlékezik meg.

35. Az első „krisztusiak”.

XI. ¹⁹Azok a névtelen világi hívek, a földön ismeretlenül maradt apostolok pedig, kik István vértanúsága idején kitört üldözés elől elszéledtek, a part mentén felfelé hajózva eljutottak Feniciáig, sőt egyesek egészen Ciprusig. Ismét mások Szíriában elértek Antiochiáig, de nem hirdették az ígét senki másnak, csak a zsidóknak.

²⁰Akadtt azonban közöttük egynéhány ciprusi és cirenei férfiú, akik eljutva Antiochiába, — bizonyára Kornélius felvételén felbuzdulva — a pogányokhoz is szólottak és a görögöknek is hirdették az Úr Jézust. ²¹Az Úr áldó kezét kiterjesztette rájuk, mutatja az a tény, hogy a pogányból lett Krisztushívők nagyszámban tértek meg az Úrhoz.

²²Hírük eljutott a jeruzsálemi egyház fülébe is, azért elküldték Barnabást Antiochiába. ²³Mikor ő ideérkezett és meglátta, hogy az Isten malasztja oly hathatósan működött az újonnan megtértek életmódjában, nagyon megörült. Lelkesen intette mindnyájukat, hogy szívük eltökélése mellett maradjanak meg az Úrban. Barnabás tehát nem ütközött meg a pogányok befogadásán és nem támasztott nekik nehézséget, ²⁴mert derék férfiú volt, telve Szentlélekkel és hittel. És nagyszámú sokaság állt az Úrhoz.

(25—30. verseket és magyarázatokat Szent Pál cselekedetei közt közöljük.)

a) Jeruzsálem után Antiochiában alakul meg az első krisztusi egyházközség. Itt nevezik először Krisztus híveit christianusoknak: azaz „krisztusiaknak”. De ez itt ekkor gúnynév volt: a pogányok illeték ezzel a Krisztus-hívőket. Ám hamarosan maguk a hívők is átvették, mert Antiochiai Ignác emlegeti először a „christianismos”-t: ez volt Krisztus vallásának a névadása. Hiszen eddig névtelenek voltak, most pedig megkapták a legszebb nevet. Ha nemesi családok sarjadékai büszkéek az ősi névre s igyekeznek méltók lenni annak viselésére, akkor mi, krisztusiak kifejezetlenül több jogon lehetünk öntudatosabbak, és úgy kellene mindig élnünk, hogy erre a névre soha szégyent ne hozzunk.

b) Az apostolok híveiket még nem szólították christianusoknak, krisztusiaknak, hanem egyszerűen *szenteknek* nevezték őket. Igen, így nevezi az Apostol azokat, akikről tudjuk, hogy hibákat követtek el, hogy gyarlók voltak. Mégis így szólítja őket, mert nagyon jól tudja, milyen nagy kegyelem az, amit éppen ő oszt ki nekik. Tudta az Apostol, hogy ezek a gyarló hívők valóban szentek, de a szakramentumok erejében, Krisztus kegyelméből.

Járjon át mindnyájunkat ez a tudat, hogy amit a szentmisében az a csepp víz, amit a borhoz vegyítenek, egészen eltűnik a kehelyben és Krisztus vére lesz, úgy mi is a szakramentumokban Krisztussal egyesülve elveszítjük benne hibáinkat és gyarlóságainkat és Krisztusban, Krisztussal, Krisztus által szentek letünk.

Akiket ma szenteknek nevez a katolikus köztudat, tehát az oltárra emelt szenteket hasonlíthatjuk a csillagos égbolt önfényű csillagaihoz. Mi pedig olyanok vagyunk, mint azok a csillagok, melyek fényüket máshonnan kapják. Ha a földet közelről nézzük, sáros, könnyes, véres sötétségnek láthatjuk. De ha valahon-

nan egy állócsillagról tekinthetnénk rá, a nap fényében a földet is csillagnak láthatnánk. Mi gyarló emberek, közelről tekintve, sokszor vagyunk ilyen sötétségek, de a mennyország távlatából, az Isten zsámlyától, Krisztusnak és a szakramentumoknak fényében mi is csillagokként ragyoghatunk.

XI. FEJEZET

SZENT PÉTER ÜLDÖZŐJE: HERÓDES AGRIPPA

36. Az üldöző és üldözött.

Mégegyszer és utoljára Szent Péterről, az első pápáról elmélkedünk.

Újra kitárul a pokol és újra ostromolja a Sziklát és a Sziklán épült Egyházat. Új Heródes kerül a trónra: a kis Jézus üldözőjének unokája. Kalandos életsors után jutott el oda, ahol van. Mikor örökségét megkapta, Rómába ment és eldorbézolta vagyonát. Koldusszegényen ment most haza. Először Tibériás-ban adófelügyelő lesz a hercegi ifjú, — egy elhagyott kisváros eléggé utolsó rangú tisztviselője. Testvérével sem tud megférti. E miatt is menekülnie kell, de meg hitelezői is üldözik. Megint Rómába megy. De valahol valamit beszélhetett a császárról. Ez Tiberius fülébe kerül és börtönbe záratja őt. Hat hónap múlva azonban Tiberiust megölik és Kaligula lesz a császár. Sokat dorbézoltak együtt már előbb is, most tehát az új Cézár nemcsak hogy a börtönből engedi ki pajtását, hanem királyként küldi haza Fülöp negyedesejedelem utódjául.

XII. ¹*Abban az időtájban*, amikor Antiochiában a pogányok közt ilyen szép és békés növekedésnek örvendett az Egyház, Jeruzsálemben a zsidókból lett keresztényekre új megpróbáltatás vár. A nagy *Heródes király* unokája, kit Agrippának is neveztek, miután mulatozótársának, Kaligulának segítsé-

gével negyedesfejedelem lehetett, ügyes fondorlat-
tal megszerezte még a másik három negyedét is és
41—42-ben uralma alatt egyesítette újra nagyatyjá-
nak országát. Szeretett volna most a hatalmasoknak
is kedvében járni, de meg a zsidó nép előtt is nép-
szerű akart maradni, azért *felemelte karját, hogy
lesujtson némelyekre az Egyházból.* ²*Igy karddal
kivégeztette Jakabot, János bátyját, azt az apostolt,*
kit maga az Úr is többször kiemelt a többiek közül.
³*Mivel pedig látta, hogy ez tetszik a zsidóknak, akik
pedig pogányos, erkölcstelen, féktelen élete miatt
eddig nem szerették, feltette magában, hogy tovább
megy és elfogatta Pétert.*

⁴*Éppen a kovásztalan kenyér napjai, a húsvéti
ünnepek voltak, mikor őt elfogatta és tömlőbe
vettette. Átadta őrizetbe négy-négy vitézből álló
négyes őrségnek. Az volt a szándéka, hogy a paszka
ünnepének hét napja után a nép elé vezetteti és
nyilvánosan kivégezteti.* ⁵*Pétert tehát a börtönben
őrizték, az Egyház pedig szüntelenül könyörgött
Istenhez őéréte.*

a) Miért üldözi Heródes az Egyházat? A krisztusiak közül őt senki nem bántotta. Mesterével együtt Péter is azt mondta híveinek: Adjátok meg a császárnak, ami a császáré. Mindörökre krisztusi elv marad: teljesítsétek kötelességeiteket személyválogatás nélkül a földi hatalommal szemben, mert bárkit emel is a sors ily magasra, ha a közösség érdekében és a közösség javára jót és helyeset parancsol, hatalmat ehhez mindegyik felülről kapott. De akkor miért üldözi az Egyházat?

Talán az átöröklés folytán, a gyermekgyilkos Heródes vére támad fel benne, amint a vérengző tigrisnek kölyke is vérengző? — Talán az emberi természet tör ki belőle is, hogy akivel szemben igazságtalanok voltunk, azokra ráadásul még mi haragszunk és mi kerüljük őket, vagy mi támadunk ellenük? — Talán hatalomféltés: látta, hogy parancsszóval nem tud oly

tiszteletet kikényszeríteni maga iránt, mint aminőt ezek az emberek a Szentlélek varázsával akaratlanul is megszereznek maguknak? Ki tudja megmondani?

És ki tudja megmondani, hogy Isten miért ad ilyen sorsot apostolainak? Jakabot miért hívja el már ily hamar munkateréről? És így tovább tehetnénk fel a miérteket. Miért ad csak egyeseknek nagyobb glóriát a tizenkettő közül is? Miért emlegetik Szent Pétert, Szent Pált, Szent Jánost, míg a többiekről alig van szó? Talán ezek nem tettek annyit, mint a név szerint kiemelte? Dehogy nem! Hiszen Szent Tamás talán nagyobb területet hódít meg Krisztusnak, mint Szent Pál: követői Indiában, sőt Kínában is vannak. És mégis, miért van az, hogy az egyiknek sorsa taps, elismerés, dicséret, — a másiké a névtelen munka, ismeretlen élet, elfelejtett halál? Szent Péterhez, Pálhoz, Jánoshoz magunk is imádkozunk; talán még Andrásához is, — és Hofbauer Kelemen apostolkodása óta Tádéhoz is, mert az Úr Jézus első unokatestvére, de a többiekhez miért nem imádkozunk? Talán a legbuzgóbb kereszténynek sem jut eszébe, ha ráborul a sötétség éjtszakája, hogy Szent Tamáshoz forduljon, — pedig de jó lenne sokszor kérni segítségét a hitellenes kísértésekben. Papok is érezhetik magukat gyöngéknek, de eszükbe jut-e, hogy Szent Pétertől kérjenek erősítést, pedig az Úr Jézus őt bízta meg ezzel: „Confirma fratres tuos!”

A felelet csak ez lehet kérdéseinkre: Senki sem szükséges az Úrnak, és senki sem méltó, hogy az Úr őt válassza ki eszközének. Mindenkre és mindig kitüntetés marad, ha bárhol és bármiben felhasználja az Úr. Akár a templomban, az oltáron gyertyatartónak szánta, — akár valahol egy zúgban padlótörő rongynak. Egy a fontos: Kellek neki, s mihelyt ezt átéreztem, megnyugszom, ha ott és addig használ engem, ahol és amíg kellek neki! Az ő titkos gondolata fontos és nem a mi kicsinyes emberi számítgatásunk.

b) Szembenáll egymással két hatalom: az üldöző

és az üldözött. A világi hatalom katonaság és börtön fölött rendelkezik. A másíknak nincs más fegyvere, mint az imádság. Nekünk is ez az egyetlen, de mindennél hatalmasabb fegyverünk, mely nekünk is megszerzi a szabadulást. A pokol kapui nem tudnak erőt venni rajtunk sem, — ha imádkozunk. Így lesz az imádság vigasztalása a tehetetlennek és ereje az erőtlennek.

c) Mily szép az a lelkület, melyet az utolsó sorok árulnak el: Az Egyház pedig szüntelen könyörgött Istenhez óérette. Mily kitartóan imádkoznak Krisztus első hívei pápájukért! Szoktunk-e mi egyáltalában imádkozni Szentatyánkért? Nem csak akkor, amikor a misekönyv utasítása kötelességünkke teszi, hanem amikor szívünkbeől fakad, úgy, ahogy a gyermek szívéből fakad az imádság édesanyjáért, édesapjáért... Oremus pro Papa nostro Pio!... Tartsd meg, Isten, Szentatyánkat, Krisztusnak helytartóját!

37. Nyugalom a nyugtalanságban.

XII. ⁶Mikor pedig Heródes éppen arra készült, hogy a kivégzésre elővezetteti Pétert, ő életének ezen a látszatra utolsó éjtszakáján két katona között nyugodtan aludt. Kettős láncsal volt pedig megbilincselve, az őnök meg az ajtó előtt őrizték a tömlöcöt.

⁷De íme, úgy reggel három és négy óra között az Úr angyala hirtelen melléje állott. Nagy fény ragyogott fel a börtönül szolgáló hajlékban. Az angyal megütötte Péter oldalát, ezzel fölkelte őt és így szólt hozzá: Kelj föl gyorsan! Erre a láncok lehullottak Péter kezéről. ⁸Az angyal pedig tovább mondotta neki: Övezd fel magadat és vedd fel sarudat. Péter megtette, az angyal meg folytatta: Kapd magadra felsőruházatodat is és kövess engem. ⁹Péter követte őt és kifelé mentek. De nem tudta, hogy valóság, amit az angyal tesz. Azt vélte ugyanis, hogy jelenést lát. ¹⁰Miután általmentek Antonia

várában az első és a második őrségen, a városba vivő vaskapuhoz jutottak. Ez magától megnyílt előttük, ők pedig kimenvén, egy utcán végighaladtak. Ekkor az angyal hirtelen eltűnt mellőle. ¹¹Péter erre magához térve megszólalt: Most már biztos tudom, hogy az Úr küldötte el angyalát és az szabadított meg engem Heródes kezéből és mindattól, amire a zsidó nép számított.

¹²Ezt elgondolván, Máriának, a Márknak is nevezett János édesanyjának a házába ment. Itt sokan voltak egybegyűlve, az egész éjszakán át virrasztottak és Péterért imádkoztak. ¹³Mikor zörgetett a tornác ajtaján, egy Rodé nevű szolgáló ment ki hallgatódzni. ¹⁴Amint megismerte Péter hangját, örömeben nemhogy ajtót nyitott volna, hanem befutott a többiekhez és jelentette azoknak, hogy Péter áll az ajtó előtt. ¹⁵Azok azonban rászóltak: Elment az eszed?! De ő erősítgette, hogy bizony úgy van. Erre azok azt mondták: Az őt kísérő és oltalmazó őrangyal lehet az.

¹⁶Péter meg egyre zörgetett. Mikor azután végre ajtót nyitottak és meglátták őt, elcsodálkoztak. Először némán, megdöbbenően álltak, majd hangos ujjongásban törtek ki. ¹⁷Miután Péter kezével intett, hogy hallgassanak, elbeszélte, mikép szabadította ki őt angyala által maga az Úr a tömlöcből. Végül azt mondotta: Jelentsétek meg ezeket az ifjabb Jakabnak és a többi elrejtőzött testvéreknek. Azután útra kelt és eltávozott más helyre. Történt pedig ez az Úr születése után a 42. évben.

¹⁸Virradatkor nem csekély zavarodás támadt a katonák között, hogy mi lett Péterrel. ¹⁹Heródes ugyanis maga elé akarta szólíttatni Pétert, de nem találta. Ekkor valiatta az őrköt, azután elvitette őket. Majd pedig lement Judeából Cezareába és ott tartózkodott.

a) Egyet megtanulhatnánk Pétertől: a nagy lelki nyugalma. Veszélyekkel szembenézni, és nem félni a

haláltól. — Az emberek tönkre teszik életüket azzal, hogy előre rémesnek festik a bizonytalan jövőt. Így rontják el a másikat is, pedig aggódással nem lehet megakadályozni, hogy ne jöjjön el a holnap.

Gondoljunk csak vissza életünkre és elismerjük, hogy ha valamitől előre nagyon féltünk, amikor belekerültünk, nem is volt olyan félelmes. Azért jelen gondjaink között nyugodtan állíthatjuk, hogy nem kell 2—3 év, és ami ma bánt, akkor már egész biztosan nem fog bántani. Minek tehát túlzottan aggódni?

b) Szent Péter kész volt a halálra is. Nekünk is rá kell erre nevelnünk magunkat. Ez tudomány is, megkegyelem is. Tehát mert tudomány, tanulni kell és mert kegyelem, kérni kell. Akkor majd mi is tudunk úgy aludni, mint Péter tudott aludni halála napja előtt.

Különben ha krisztusi lélekkel tudnánk gondolkozni a halálról, akkor nem félnénk tőle. A krisztusi gondolkodást pedig semmivel sem tudnánk jobban megmutatni, mint Harangi Sándornak, a fiatalon elhunyt költőnek versével.

MEGHALNI . . .

— Az ember meghal! — mondta Isten egykor,
Rémült sikoltás volt a felelet . . .
Évezredek vörös szövétnekénél
Embert az ember csak temet, temet.

— Meghalni szörnyű! — Jajgató tömegben
Mennek vakon. Felnézni félelem.
Nincs mód megállni, út nincs visszamenni,
Tárult torokkal áll a sirverem.

— Meghalni semmi! — mondja férfigöggel
A bölcs, a vidám élet mestere.
Előtte serleg, könyv, — és lopva mégis
Egy pontra néz folyvást riadt szeme.

— Meghalni szép! — mondják a büszke hősök,
És hátranéz sóvár tekintetük:
A fény, a hír, a szobrok és füzérek,
Csak itt a földön, itt van mindenük . . .

— Meghalni jó! — kiáltja rémülettel,
Ki önmagának hullámsírt vetett,
S egyért csatázik elszánt karja mégis:
Ölelni újra azt az életet.

— Meghalni jó! — mondjuk mi is nyugodtan,
S vágyó szívünk a végtelenbe száll.
Nekünk az életünk: Krisztus,
És nyereségünk a halál.

Tudjuk, hogy a földi élet hosszú, keserves vándorlás, nehéz, göröngyös úton. De vége lesz:

A vándorlás vége
a vihar után a révbejutás,
az atyai házba érés,
Isten örök birtokbavétele.

Viharzó tengeren, kis bárkán utazunk, — de lesz szélcsend. Ez az élet lassú elárulás, de vár ránk a „terra viventium“, az élők földje, az élet az atyai házban, és Jézust, akit most az Ostya képében csak fátyol alatt szemlélhetünk, ott majd színről-színre láthatjuk, és ez a látás lesz örökké boldogító osztályrészünk.

c) Az örökről csak annyi áll az Írásban, hogy Heródes elvitette őket. De nem mondja meg a szent író, hogy a halálba, vagy csak börtönbe vitette el. Ezt tehát nem tudjuk, de azt tudhatjuk, hogy Jézus, aki a helyette megölt gyermekeket aprószentekké tette, bizonyára megjutalmazta a szolgája helyett szenvedő katonákat is.

d) És hová ment Péter? Erről sem szól Szent Lukács. Talán azért, mert olvasói tudták, hogy mi az a másik hely, ő pedig nem akarta leírni, hogy még

véletlenségből se árulja el Péter ellenségei előtt annak tartózkodási helyét.

De mellékes, hogy hová ment: — mert Péter él. Őt a sír sem zárja be. VII. Pius pápa mondotta Napoleonnak: Pius meghal, a pápa tovább él! Van-e még egy ilyen hatalom? Péter él a pápában és a pápával tovább él az Egyház. Mi pedig büszkén valljuk magunkat ennek a diadalmas Egyház tagjainak.

38. Az üldözö vége.

XII. ²⁰*Heródes* ezután egyideig nyugodtan ült trónján. *Neheztelt* azonban *Tyros és Szidon lakóira*, mert ezekben a városokban politikai lázongások és különböző villongások voltak. Ezért elzárta a gabonabevitel elől a kikötővárosokat, pedig ezeknek amúgyis több lakosuk volt, mint amennyit bevitel nélkül el tudtak tartani. *Ezek a lakosok azonban most együttes megállapodással elmentek hozzá. S miután Blastust, a király kamarását megnyerték maguknak, békét kértek, minthogy vidékük tőle szerezte élelmét.*

²¹Heródes éppen nagy ünnepi játékot rendezett Claudius császár tiszteletére, mivel az a 44. év elején győzelmesen tért haza a britanniai hadjáratból. Ezen az ünnepélyen akarta megfelelő külsőségek között kihirdetni végzését Tyros és Szidon követei előtt. *A kitűzött napon azután Heródes arannyal-ezüsttel átszőtt királyi ruhába öltözött és koronával a fején, jogarral a kezében elment a pompás amfiteátrumba. Ott húszezer néző előtt trónra ült és ünnepélyes beszédet intézett hozzájuk.* ²²*A nép pedig őt istenítve felkiáltott: Istennek szavai ezek és nem emberéi.* Heródes jólesően fogadta ezt az embernek nem járó tiszteletet. Most érte el élete tetőpontját. Úgy érezte, hogy ő is olyan, mint Rómában Augustus.

²³*De azonnal lesujtott rá az Isten angyala, mert nem háritotta el magáról ezt a tiszteletet az Istenre,*

akit egyedül illet az imádás. *Hamarosan*, — öt nap mulva — *léргеktől megemésztve meghalt*, Krisztus után 44-ben, augusztus 6-án. Mert minden test, mint a fű és annak dicsősége, mint a fű virága: elszárad a fű, virága lehull. Az Úr igéje azonban örökké megmarad. (I Péter 1, 24—25.) Sőt nemcsak megmaradt, hanem minden üldözés ellenére az Úr igéje növekedett és tovább terjedt a pogányokhoz is.

a) Többször láthatták az apostolok, hogy emberek Istennek járó tiszteletet kívántak maguknak, és a bárgyu tömeg ezt meg is adta nekik. Ezt az „apothéozis”-t, ezt az *ember-istenítést* a legnagyobb szentségtörésnek mutatta ez az esemény, és az első krisztusi hívők mindig annak is tartották. Előttük egyedül Jézus volt az Isten. De ezt nem a görög miliő hatása alatt vallották, hanem a látott, hallott, átélt tapasztalatok, bizonyítékok alapján. Ők már tudták, hogy csak egy Kyrios van. Ezért nem mondták földi embernek, akárhogy kinozták is őket: Kyrie eleison. De Krisztus előtt mindig letérdeltek, mert tudták, hogy benne az Isten lett emberré. Nincs igazuk tehát azoknak, akik úgy gondolják, hogy görög hatásra istenítették az Emberfiát, mert akik a halálveszedelem ellenére is nem adták meg embernek az őt meg nem illető tiszteletet, Krisztusnak csak belső meggyőződésből adhatták meg ezt.

b) Hol van Heródes Agrippa? Ott, ahol Néró, Diokléciánusz, az aposztata Julianus. Ott, ahol Napoleon van, akinek kezéből a pápa imája mégis kiverte a fegyvert. Ott, ahol Garibaldi és Lenin vannak. És ahová eljutnak mindazok, akik a pápába haraptak.

És hol van Péter? A helyén. A világ középpontjában. Mint az Egyház rendíthetetlen sziklája. Ahogy ezt az Úr megjövendőlte és meg is valósította.

c) Többet a Szentírásból alig tudunk Péterről. Látjuk még majd, hogy az első zsinaton ő fogalmazza meg a döntést. Két levele is maradt még reánk. De életének többi eseményét csak a hagyományból tudjuk.

E szerint elkerült Rómába és ott szenvedett vértanúhalált.

Megpróbálták egyideig letagadni ezt a tényt, de ekkor a kövek szólaltak meg Rómában és Pompeiben, és a kövek tettek tanúságot Péterről. Megtalálták a Via Appián az ő első temetkezési helyét, tele felírással: Szent Péter, könyörögj érettünk!

Kövessük az első hívők buzgóságát, és mi is vegyük körül tiszteletünkkel az apostolfejedelmet.

Elsősorban pedig a papoknak kellene nagyon sokszor hozzá fordulni segítségért, ezzel a kis könyörgéssel: Sancte Petre, confirma me! Hiszen maga az Úr Krisztus mondotta, hogy ő, az Isten fia imádkozik majd Péterért és megszerzi imádságával számára az erőt, hogy megerősítse testvéreit. Ezek a testvérek pedig elsősorban az apostoli munkában osztozkodó papok, kiket bizony sokszor fenyeget a veszély, hogy csüggedeznek és elerőtlenednek. Mondjuk az ősi magyar szózással:

Szent Péter úr, erősíts meg engem!

Szent Péter úr, erősítsd meg papjaidat!

Szent Péter úr, erősíts meg mindnyájunkat!

U. i. o. gl. D.

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Előszó</i>	3
<i>I. Bevezetés</i>	7
<i>II. Az Egyház megszületése</i>	
1. A húsvéti bizonyosság	13
2. A Feltámadott iskolájában	14
3. Az égben lakozó és a földön működő	16
4. A Lélekvárás módja	17
5. A teljes apostoli kar	19
6. Az apostoli hivatás	21
<i>III. Szent Péter, a Szentlélek kiválasztottja</i>	
7. Az Egyház születése	23
8. A Lélekáradás csodája	25
9. A legelső prédikáció az Egyházban	27
10. Örök kérdés — örök felelet	33
11. A Lélek hatása	35
<i>IV. Szent Péter Jézus nevében csodát tesz</i>	
12. Az első csoda	37
13. Jézus nevének trónraemelése	40
14. Az első összeütközés	43
<i>V. Szent Péter bilincsekben</i>	
15. Krisztusban szabadon	47
16. A pásztor és a nyáj	52
<i>VI. Szent Péter az Egyház élén</i>	
17. Az egyén és a közösség	55
18. Az első konkoly Isten földjében	58
19. A büntetés következménye	63

VII. Szent Péter, Jézus Krisztus megvallója

20. Kik Krisztus ellenségei?	67
21. Egy okos szó a szenvedélyek között	71

VIII. Szent Péter magvető munkása: István

22. A szebb jövő magja	77
23. Az igazság megvallója	80
24. Az igazság elviselhetetlen	89

IX. Szent Péter aratómunkása: Fülöp

25. Isten utai és gondolatai	93
26. A kétféle lélek	95
27. Egy Istent keresőnek Istenre találása	100

X. Szent Péter pártfogoltja: Kornelius

28. A vihar után	107
29. A pogány világ kopogtat	110
30. Isten kegyelmének útja	112
31. Égi oktatás	114
32. Aki keres, talál	116
33. Értsünk meg másokat	121
34. Az isteni biztosíték	124
35. Az első „krisztusiak”	126

XI. Szent Péter üldözője: Heródes Agrippa

36. Az üldöző és az üldözött	129
37. Nyugalom a nyugtalanságban	132
38. Az üldöző vége	136

(Az Apostolok Cselekedetének második része, mely Szent Pál sorsát mondja el, külön kötetben fog megjelenni „*Szent Pál, Krisztus szikrája*” címen. Annak függeléke gyanánt közöljük azután majdnem 100 szentbeszédnek a bő vázlatát az egész Apostolok Cselekedetéről.)

